

**UCHWAŁA NR XXI/301/2025
RADY MIEJSKIEJ W CZELADZI**

z dnia 29 października 2025 r.

**w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2025-2028
z uwzględnieniem perspektywy na lata 2029 – 2032”**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. 2025 poz. 1153) w związku z art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2025 poz. 647 ze zm.)

**Rada Miejska w Czeladzi
uchwala co następuje:**

§ 1. Przyjąć Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2025-2028 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2029-2032”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Czeladź.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady
Miejskiej w Czeladzi

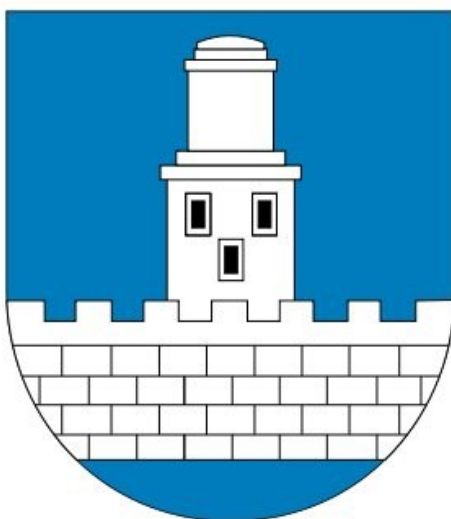
Zbigniew Panek

Załącznik do uchwały nr XXI/301/2025
Rady Miejskiej w Czeladzi
z dnia 29 października 2025 r.

Dofinansowano ze środków
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2025-2028 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2029-2032

Opracowanie wykonane przez:

IGO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k.
ul. Barbary 21a
40-053 Katowice

Czeladź, październik 2025 r.

Tytuł Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2025-2028 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2029-2032
Zamawiający Miasto Czeladź ul. Katowicka 45 41-250 Czeladź
Realizacja przedmiotu umowy ze strony Zamawiającego Beata Siemieniec – Główny specjalista w Wydziale Rozwoju Miasta i Funduszy Zewnętrznych
Wykonawca IGO Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością Sp. k. ul. Barbary 21a 40-053 Katowice
Zespół autorski mgr inż. Marta Majka – Główny specjalista ds. ochrony środowiska mgr inż. Bożena Ordys – Pracownik ds. ochrony środowiska

SPIS TREŚCI:

Spis tabel:.....	4
Spis rysunków:.....	5
Wykaz skrótów i pojęć:.....	6
1. Wstęp.....	8
2. Streszczenie.....	9
3. Dokumenty strategiczne na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym.....	11
4. Dane ogólne o gminie.....	29
5. Ocena stanu środowiska.....	30
5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza.....	30
5.2. Zagrożenia hałasem.....	39
5.3. Pola elektromagnetyczne.....	44
5.4. Gospodarowanie wodami.....	46
5.5. Gospodarka wodno-ściekowa.....	52
5.6. Zasoby geologiczne.....	56
5.7. Gleby.....	61
5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów.....	63
5.9. Zasoby przyrodnicze.....	69
5.10. Zagrożenia poważnymi awariami.....	72
6. Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji.....	74
7. Cele i zadania Programu ochrony środowiska.....	75
8. Doskonalenie systemu finansowania Programu.....	91
9. Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska Programu.....	95
10. Materiały źródłowe.....	98

Spis tabel:

Tabela 1. Cele szczegółowe i kierunki interwencji PEP2030.....	13
Tabela 2. Zestawienie powierzchni i liczby ludności w Gminie Czeladź i w powiecie będzińskim.....	30
Tabela 3. Program Czyste Powietrze w Mieście Czeladź w latach 2020-2024.....	32
Tabela 4. Zestawienie możliwości wykorzystania OZE na terenie Gminy Czeladź.....	36
Tabela 5. Klasy dla strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony zdrowia ludzi w latach 2021-2024.....	37
Tabela 6. Klasy dla strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony roślin w latach 2021-2024.....	38
Tabela 7. Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych częstotliwości 100kHz-3GHz w Gminie Czeladź w latach 2022-2024.....	45
Tabela 8. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Czeladź.....	47
Tabela 9. Klasyfikacja jakości wód podziemnych na terenie Gminy Czeladź w latach 2022-2024.....	50
Tabela 10. Charakterystyka istniejącej sieci wodociągowej na terenie Gminy Czeladź w latach 2022-2024.....	53
Tabela 11. Charakterystyka istniejącej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Czeladź w latach 2022-2024.....	53
Tabela 12. Przydomowe oczyszczalnie oraz zbiorniki bezodpływowe na terenie Gminy w 2024 r.....	54
Tabela 13. Charakterystyka złóż kopalin na terenie Gminy Czeladź.....	58
Tabela 14. Odpady komunalne odebrane w Gminie Czeladź w 2023 r. i w 2024 r.....	64
Tabela 15. Odpady komunalne odebrane selektywnie w Gminie Czeladź w 2023 r. i w 2024 r.....	64
Tabela 16. Ilość wyrobów zawierających azbest w Gminie Czeladź na tle powiatu będzińskiego.....	69
Tabela 17. Tereny zieleni urządzonej w Czeladzi.....	71
Tabela 18. Zestawienie celów, kierunków interwencji i zadań Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź.....	76
Tabela 19. Harmonogram realizacji zadań własnych Gminy Czeladź oraz zadań z zakresu administracji rządowej wraz z ich finansowaniem.....	83
Tabela 20. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem.....	88
Tabela 21. Wskaźniki monitorowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź.....	96

Spis rysunków:

Rysunek 1. Cele Programu Ochrony Środowiska zgodne z PEP2030.....	9
--	----------

Rysunek 2. Położenie Gminy Czeladź - granice.....	29
Rysunek 3. Dotacje udzielone w ramach Programu Ciepłe Mieszkanie - nabór I w podziale na rodzaj przeprowadzonych inwestycji.....	33
Rysunek 4. Dotacje udzielone w ramach Programu Ciepłe Mieszkanie - nabór II w podziale na rodzaj przeprowadzonych inwestycji.....	33
Rysunek 5. Dotacje do modernizacji źródła ciepła z budżetu Miasta Czeladź w 2024 r.....	34
Rysunek 6. Lokalizacja JCWP na terenie Gminy Czeladź.....	47
Rysunek 7. Położenie jednolitych części wód podziemnych Nr 111.....	48
Rysunek 8. Położenie jednolitych części wód podziemnych Nr 112.....	49
Rysunek 9. Mapa zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Czeladź.....	51

Wykaz skrótów i pojęć:

Skrót	Objaśnienie
Art.	artykuł
As	Arsen
B(α)P	Benzo(α)piren – związek chemiczny z grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA). Benzo(a)piren wykazuje małą toksyczność ostrą, zaś dużą toksyczność przewlekłą, co związane jest z jego zdolnością kumulacji w organizmie. Jak inne WWA jest kancerogenem chemicznym, a mechanizm jego działania jest genotoksyczny co oznacza, że reaguje z DNA, przy czym działa po aktywacji metabolicznej
b.d.	brak danych
BOŚ	Bank Ochrony Środowiska
C ₆ H ₆	Benzen
Cd	Kadm
c.o.	Centralne ogrzewanie
CO	Tlenek węgla
CO ₂	Dwutlenek węgla
CTBS	Czeladzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego – ZBK Sp. z o.o.
c.w.u.	Ciepła woda użytkowa
dam ³	tys. m ³
dB	Decybel
GDDKiA	Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
GZM	Górnośląsko Zagłębiowska Metropolia
DK	Droga krajowa
GIG	Główny Instytut Górnictwa
Dz. U.	Dziennik Ustaw
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GPZ	Główny Punkt Zasilania
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
ha	Hektar
IMGW	Instytut Meteorologii i Gospodarki Wodnej
JCW	Jednolita Część Wód
JCWP	Jednolite Części Wód Powierzchniowych
JCWpd	Jednolite Części Wód Podziemnych
KPOŚK	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
KSRR 2030	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030
Mg	Megagram
MOSiR	Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Czeladzi
mpzp	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
MŚ	Minister Środowiska
MWh	megawatogodzina
MZGK	Miejski Zakład Gospodarki Komunalnej
MZP	mapa zagrożenia powodziowego
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
Ni	Nikiel
NO _x	Tlenki azotu
NO ₂	Dwutlenek azotu
O ₃	Ozon
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
OZE	Odnawialne źródła energii
Pb	Ołów
PEM	Promieniowanie elektromagnetyczne
PEP	Polityka Energetyczna Polski
PGW	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie/Plan Gospodarowania Wodami
PIG-PIB	Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności
PKP	Polskie Koleje Państwowe
PM _{2,5}	Pył zawieszony zawierający cząstki mniejsze niż 2,5 mikrometrów
PM ₁₀	Pył zawieszony zawierający cząstki mniejsze niż 10 mikrometrów
PONE	Program Ograniczania Niskiej Emisji

POP	Program ochrony powietrza – dokument przygotowany w celu określenia działań zmierzających do przywrócenia odpowiedniej jakości powietrza na terenie, na którym zanotowano przekroczenia dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń
POŚ	Program Ochrony Środowiska
poz.	pozycja
PPD/PSD	poniżej potencjału/stanu dobrego
POliŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
PSZOK	Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych
PZD	Powiatowy Zarząd Dróg
SIIEG	Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki
SO ₂	Dwutlenek siarki
SOR	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju
SRKL	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego
SSiNP 2030	Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030
SWOT	Technika analityczna (kategorie czynników: S (Strengths) – mocne strony, W (Weaknesses) – słabe strony, O (Opportunities) – szanse, T (Threats) - zagrożenia
temp.	temperatura
tj.	to jest
UE	Unia Europejska
ust.	ustęp
WFOŚiGW	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
WIOŚ	Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
WPR	Wspólna Polityka Rolna
ww.	wyżej wymieniony
WWA	Wielopierścieniowe Węglowodory Aromatyczne
ze. zm.	ze zmianami

1. Wstęp

Program Ochrony Środowiska jest podstawowym narzędziem precyzującym działania w sektorze środowiska na terenie gminy/miasta. Według założeń, przedstawionych w niniejszym opracowaniu, sporządzenie Programu doprowadzi do dalszej poprawy stanu środowiska naturalnego, efektywnego zarządzania środowiskiem, zapewni skuteczne mechanizmy chroniące środowisko przed degradacją, a także stworzy warunki dla wdrożenia wymagań obowiązującego, w tym zakresie prawa.

Program Ochrony Środowiska, wyznacza cele i zadania, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych według priorytetów. Dokument ten wspomaga dążenie do uzyskania w gminie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony. Stan docelowy, w tym zakresie, nakreśla Program Ochrony Środowiska, a ocenę efektów jego realizacji, zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, dokonuje się okresowo, co 2 lata.

Struktura opracowania obejmuje kierunki interwencji w sektorze ochrony środowiska zgodne z Polityką Ekologiczną Państwa 2030 tj.:

- przeciwdziałanie zmianom klimatu oraz likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza,
- zagrożenia hałasem,
- zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód,
- gospodarka odpadami w kierunku gospodarki w obiegu zamkniętym,
- zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu,
- wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
- ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb oraz zarządzanie zasobami geologicznymi,
- edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji,
- promieniowanie elektromagnetyczne i przeciwdziałanie poważnym awariom przemysłowym,
- kontrola i zarządzanie ochroną środowiska.

W opracowaniu znajduje się charakterystyka poszczególnych komponentów środowiska, ocena ich stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego. Identyfikacja potrzeb w zakresie ochrony środowiska, w odniesieniu do obowiązujących przepisów prawnych, polega na sformułowaniu celów nadrzędnych oraz strategii ich realizacji (kierunków interwencji i zadań szczegółowych). Na tej podstawie opracowywane są harmonogramy realizacji działań własnych i monitorowanych, przedstawiające listę przedsięwzięć, jakie zostaną zaplanowane do realizacji na terenie Gminy Czeladź (tabele od 18 do 20).

W dniu 27 października 2021 r. Uchwałą Nr XLI/529/2021 Rada Miejska w Czeladzi przyjęła „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2021-2024 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2025-2028”.

Niniejszy dokument stanowi kolejny Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź obejmujący lata 2025-2028 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2029-2032, zwany dalej Programem Ochrony Środowiska.

Program ten jest spójny z jednym z najważniejszych na szczeblu krajowym dokumentem pn. „*Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej*” przyjętym uchwałą Nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. jak również najważniejszym na szczeblu wojewódzkim dokumentem pn. „Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego”.

Ponadto Program jest także zgodny ze zaktualizowanymi wytycznymi do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska opublikowanych przez Ministerstwo Klimatu w styczniu 2020 r.

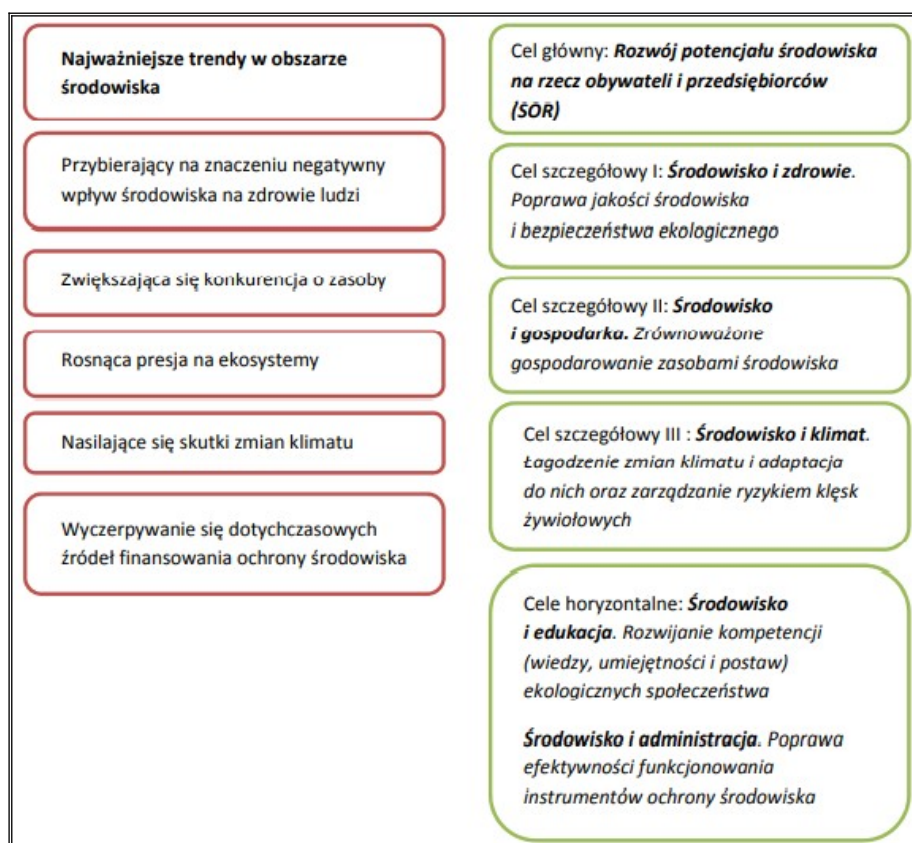
2. Streszczenie

Podstawą prawną opracowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2025-2028 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2029-2032 jest art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r. poz. 647 t.j. ze zm.), który nakłada na organy wykonawcze gmin obowiązek sporządzania gminnych programów ochrony środowiska.

Wyznaczone w Programie cele i kierunki interwencji są zgodne z celami i kierunkami określonymi w „Polityce Ekologicznej Państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej” oraz w „Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego”, a także w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Będzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032” i innymi strategicznymi dokumentami nadrzędnymi wymienionymi w rozdziale 3.

Struktura opracowania obejmuje omówienie kierunków ochrony środowiska w gminie. W opracowaniu znajduje się charakterystyka poszczególnych komponentów środowiska, ocena stanu aktualnego oraz określenie stanu docelowego tych komponentów.

Program Ochrony Środowiska, wyznacza cele i zadania, które odnoszą się do aspektów środowiskowych (głównych obszarów interwencji), usystematyzowanych według priorytetów (rys. 1).

Rysunek 1. Cele Programu Ochrony Środowiska zgodnie z PEP2030

Źródło: Polityka Ekologiczna Państwa 2030 (Uchwała Nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia Polityki Ekologicznej Państwa 2030 – Strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej – Dz. U. z 2019 r., poz. 794)

Dla ww. celów szczegółowych i horyzontalnych zaplanowano do realizacji zadania szczegółowe, które podzielono na zadania własne i monitorowane (harmonogram zadań własnych i harmonogram zadań monitorowanych).

Po przystąpieniu do opracowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2025-2028 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2029-2032, w dniu 11 kwietnia 2025 r. wystąpiono z wnioskiem do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach i Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Katowicach o uzgodnienie odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu ww. dokumentu zgodnie z art. 48 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 t.j. ze zm.).

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach pismem znak: WOOŚ.410.147.2025.MM z dnia 09 maja 2025 r. uzgodnił odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu ww. dokumentu.

Również Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Katowicach Opinią Sanitarną znak: NS-NZ.9022.21.17.2025 z dnia 06 maja 2025 r. uznał za zasadne odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych dla projektu ww. dokumentu.

Ponadto w lipcu 2025 r. Program został podany do publicznej wiadomości, celem zebrania uwag od lokalnej społeczności.

W dniu 12 września 2025 r. Zarząd Powiatu Będzińskiego Uchwałą Nr 111/25 zaopiniował pozytywnie projekt niniejszego Programu.

3. Dokumenty strategiczne na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym i gminnym

W Programie Ochrony Środowiska ujęto analizę uwarunkowań wynikających z Polityki Ekologicznej Państwa 2030 oraz z pozostałych dokumentów strategicznych krajowych, wojewódzkich, powiatowych i gminnych, a w szczególności z ustaleniami i rekomendacjami wynikającymi z:

- Polityki Ekologicznej Państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności,
- Strategii Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030,
- Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030,
- Strategii Produktywności 2030,
- Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030,
- Polityki Energetycznej Polski do 2040 r.,
- Aktualizacji Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.),
- Polskiej Strategii Wodorowej do roku 2030 z perspektywą do roku 2040,
- Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- Krajowego Planu na rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030,
- Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku,
- Strategii Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022,
- Polityki Surowcowej Państwa,
- Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły,
- Planu Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły,
- Programu przeciwdziałania niedoborowi wody, retencja, zatrzymaj wodę,
- Planu przeciwdziałania skutkom suszy,
- Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032,
- Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego,
- Programu Ochrony Powietrza dla województwa śląskiego przyjętego Uchwałą Nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 r. wraz z aktualizacją – Uchwała Nr VI/62/8/2023 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 20 listopada 2023 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego” przyjętego uchwałą Nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.,
- Strategii Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030,
- Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, Zielone Śląskie,
- Programu Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego,
- Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023-2028,
- Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Będzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032,
- Programu ochrony środowiska przed hałasem dla Powiatu Będzińskiego do roku 2023,
- Programu Rozwoju Powiatu Będzińskiego na lata 2021-2027,
- Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2021-2024 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2025-2028,
- Planu adaptacji Miasta Czeladzi do zmian klimatu do roku 2030,
- Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Czeladź,
- Strategii Rozwoju Miasta Czeladź na lata 2024-2030,
- Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Czeladź na lata 2016-2023 przyjętego uchwałą Rady Miejskiej w Czeladzi nr XIII/174/2025 z dnia 26 lutego 2025 r.,

- Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czeladź na lata 2024-2032.

Polityka Ekologiczna Państwa 2030

Kluczowym elementem zapewniającym bezpieczne funkcjonowanie człowieka w wymiarze społecznym, ekonomicznym i kulturowym jest środowisko, w tym jego kondycja, różnorodność i zasobność. Środowisko kształtuje warunki życia ludzi i przyrody ożywionej, dostarcza wodę, pożywienie, energię i wiele innych zasobów naturalnych. Jakość i walory poszczególnych komponentów środowiska silnie wpływają na zdrowie ludzi i komfort życia. Efektywny sposób wykorzystania środowiska przy jednoczesnym zachowaniu równowagi ekologicznej determinuje możliwości wypełniania przez państwo zadań, w tym zaspakajania podstawowych potrzeb bytowych społeczeństwa. Najważniejsze trendy w obszarze środowiska są następujące:

- negatywny wpływ zanieczyszczeń środowiska na zdrowie ludzi,
- zwiększająca się konkurencja o zasoby,
- rosnąca presja na ekosystemy,
- nasilające się skutki zmian klimatu,
- wyczerpywanie się dotychczasowych źródeł finansowania ochrony środowiska. Jednym ze zidentyfikowanych w SOR wyzwań zewnętrznych w perspektywie krótkookresowej, są prognozowane zmiany w modelu funkcjonowania budżetu europejskiego, w tym zmniejszenie budżetu przeznaczanego na realizację polityki spójności oraz zmniejszenie kwot kierowanych dotychczas dla poszczególnych państw i regionów. Jednocześnie, mając na uwadze krajowy system dochodów z tytułu opłat i kar środowiskowych, prognozować można, że z powodu osiągnięcia przez poszczególne branże wysokiego poziomu ochrony środowiska, wpływy z tego źródła ulegną również zmniejszeniu. Wyzwanie stanowić więc będzie utrzymanie dalszej zdolności generowania wypłat środków na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w kwotach przekraczających wpływy uzyskiwane z tytułu opłat i kar środowiskowych poprzez utrzymanie i doskonalenie wypracowanych mechanizmów zwrotnego finansowania ochrony środowiska, a także poszukiwanie nowych instrumentów finansowych. Przy tym nadal konieczne będzie finansowanie kosztownych inwestycji mających na celu wypełnienie standardów UE i utrzymania istniejących obiektów. Istnieje zatem ryzyko stopniowego wyczerpywania się dotychczasowych źródeł finansowania ochrony środowiska przy jednoczesnej konieczności dalszego finansowego jej wspierania, w tym w formie pomocy bezzwrotnej w przypadku działań związanych z przedsięwzięciami mającymi na celu zabezpieczenie dostępu do kluczowych usług ekosystemowych.

Cel główny PEP2030 został sprecyzowany jako: *Rozwój potencjału środowiska na rzecz obywateli i przedsiębiorców*, co zaprezentowano na rys. 1. Cele szczegółowe i horyzontalne PEP2030 zostały określone w odpowiedzi na zidentyfikowane w diagnozie najważniejsze trendy w obszarze środowiska, w sposób umożliwiający zharmonizowanie kwestii związanych z ochroną środowiska z potrzebami gospodarczymi i społecznymi (rys. 1).

Kierunki interwencji obejmują wszystkie obszary tematyczne polityki ochrony środowiska (tab. 1).

Tabela 1. Cele szczegółowe i kierunki interwencji PEP2030

Cele szczegółowe	Kierunki interwencji
<i>Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego</i>	Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód
	Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania
	Ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb
	Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej
<i>Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska</i>	Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu
	Wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej
	Gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym
	Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa
	Wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik BAT
<i>Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych</i>	Przeciwdziałanie zmianom klimatu
	Adaptacja do zmian klimatu i zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych
Cele horyzontalne	Kierunki interwencji
<i>Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa</i>	Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji
<i>Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska</i>	Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania

Źródło: Polityka Ekologiczna Państwa 2030 (Uchwała Nr 67 Rady Ministrów z dnia 16 lipca 2019 r. w sprawie przyjęcia Polityki Ekologicznej Państwa 2030 – Strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej – Dz. U. z 2019 r., poz. 794)

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju „Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności” określa główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego Polski, a także kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zrównoważonego rozwoju. Stanowi opis nowego projektu cywilizacyjnego, zorientowanego na przyszłość, w perspektywie do 2030 roku. Cele i odpowiadające im kierunki interwencji Strategii istotne w kontekście poprawy jakości środowiska w Gminie Czeladź to:

Cel 7. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska:

- ✓ modernizacja infrastruktury i bezpieczeństwo energetyczne,
- ✓ modernizacja sieci elektroenergetycznych i ciepłowniczych,
- ✓ realizacja programu inteligentnych sieci w elektroenergetyce,
- ✓ zwiększenie poziomu ochrony środowiska.

Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030

Celem głównym Strategii Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030 (SSiNP 2030) jest sprawne i nowoczesne państwo służące obywatelom, środowisku oraz gospodarce, które wpisuje się w działania

realizujące cel szczegółowy III SOR: Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu.

SSiNP wskazuje zasady udostępnienia szerokiego zakresu usług administracji publicznej drogą elektroniczną oraz wykorzystania zestandaryzowanych i interoperacyjnych rozwiązań informatycznych we wszystkich dziedzinach funkcjonowania państwa. Szczególną uwagę transformacji cyfrowej administracji publicznej poświęcono w celu szczegółowym III SSiNP podniesienie sprawności realizacji zadań państwa poprzez wykorzystanie technologii cyfrowych i zmianę sposobu działania stosownie do możliwości, jakie stwarza technologia.

W ramach SSiNP są planowane działania, których rezultatem będzie poszerzenie zakresu zaawansowanych e-usług administracji publicznej. Skutkować ma to zmniejszeniem potrzeby angażowania urzędników w realizację e-usług, a także zwiększeniem wygody obywateli. Założenia te odnajdują odzwierciedlenie w kierunku interwencji 1 celu szczegółowego III SSiNP: Tworzenie warunków dla efektywnej, dostępnej cyfrowo i bezpiecznej e-administracji.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030

Celem prac nad SRKL 2030 jest zapewnienie, aby określone w SOR cele, kierunki interwencji, działania i projekty, stanowiące strategiczne zadania państwa w obszarze kapitału ludzkiego i obszarze spójności społecznej - rozbudowa i podnoszenie jakości kapitału ludzkiego w Polsce oraz zwiększanie obszaru spójności społecznej - zostały osiągnięte.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (SRKL) została przyjęta uchwałą nr 104 Rady Ministrów w dniu 18 czerwca 2013 r.

Główny cel SRKL 2020 został określony jako rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Dla realizacji celu głównego wyodrębniono cele szczegółowe, które obejmują następujące działania:

- ✓ wzrost zatrudnienia,
- ✓ wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych,
- ✓ poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- ✓ poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej,
- ✓ podniesienie kwalifikacji i kompetencji obywateli.

Cele te w świetle wyzwań postawionych w SOR pozostają wciąż aktualne. Obecnie jednak SRKL dynamizuje swoje działania w zakresie spójności społecznej – jednego z głównych obszarów koncentracji działań zdefiniowanych w SOR - i odchodzi od dotychczasowego podziału na narzędzia, czyli działania na rzecz rozwijania kapitału ludzkiego przyporządkowane do poszczególnych etapów życia człowieka, by zastąpić je układem zaczerpniętym z SOR, tzn. obszarami koncentracji działań, kierunkami interwencji i przypisanymi do nich projektami strategicznymi i projektami uzupełniającymi.

Najistotniejszym celem pod kątem określenia celów Programu Ochrony Środowiska jest:

- cel szczegółowy 4. Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej:
 - ✓ kierunek interwencji – kształtowanie zdrowego stylu życia poprzez promocję zdrowia, edukację zdrowotną i prośrodowiskową oraz działania wspierające dostęp do zdrowej i bezpiecznej żywności.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 (SRKS) stanowi kontynuację i aktualizację przyjętej uchwałą nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020 (M.P. poz. 378). SRKS jest jednym z instrumentów realizacji przyjętej uchwałą nr 8 Rady Ministrów z dnia 14 lutego 2017 r. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (SOR) (M.P. poz. 260).

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Cel główny SRKS realizowany będzie przez trzy cele szczegółowe:

- cel szczegółowy 1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne,

- cel szczegółowy 2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich,
- cel szczegółowy 3. Zwiększenie wykorzystania potencjału kulturowego i kreatywnego dla rozwoju.

Powyższe cele szczegółowe są ze sobą powiązane i przenikają się, co oznacza, że realizacja poszczególnych działań w odniesieniu do jednego celu szczegółowego wpływa na osiąganie pozostałych celów szczegółowych oraz celu głównego. Do pełnej realizacji założeń SRKS niezbędne jest współdziałanie i mobilizowanie zasobów różnych podmiotów aktywnych w sferze społecznej: podmiotów administracji publicznej wszystkich szczebli, organizacji społecznych oraz podmiotów prywatnych. Obszar „Kapitał ludzki i społeczny” jest jednym z obszarów wpływających na osiągnięcie celów SOR.

Strategia Produktyności 2030

Strategia Produktyności stanowi aktualizację Strategii Innowacyjności i Efektywności Gospodarki (SliEG), wzbogaconą o nowe elementy, budujące nowoczesną gospodarkę, opartą o wiedzę i innowacyjne technologie cyfrowe, przy jednoczesnym wykorzystaniu przewag wynikających z naturalnych uwarunkowań kraju oraz ograniczeń będących efektem tychże naturalnych uwarunkowań. Za nadrzędne wyzwanie rozwojowe Polski w obszarze gospodarczym uznano sukcesywne zwiększanie produktywności – zarówno pracy, jak i pozostałych czynników produkcji.

Cel główny Strategii Produktyności: **Progresywny wzrost produktywności w warunkach gospodarki: neutralnej klimatycznie, o obiegu zamkniętym, opartej na danych.**

Cele szczegółowe:

- Obszar I. Zasoby naturalne (ziemia i surowce):
 - ✓ wzrost wydajności surowcowej gospodarki,
 - ✓ wzrost wykorzystania surowców odnawialnych i biomasy w gospodarce,
- Obszar II. Praca i kapitał ludzki:
 - ✓ szybki rozwój praktycznego uczenia się przez całe życie,
 - ✓ przygotowanie kompetentnych kadr na potrzeby scyfryzowanej gospodarki,
- Obszar III. Inwestycje (kapitał trwały i finansowy):
 - ✓ trwałe zwiększenie stopy inwestycji prywatnych,
 - ✓ automatyzacja, robotyzacja i cyfryzacja przedsiębiorstw,
- Obszar IV. Organizacja i instytucje:
 - ✓ podniesienie jakości zarządzania w przedsiębiorstwach i instytucjach publicznych,
 - ✓ stymulowanie mechanizmów współpracy pomiędzy podmiotami gospodarczymi,
- Obszar V. Wiedza:
 - ✓ wzrost intensywności wykorzystania wiedzy i technologii w gospodarce,
- Obszar VI. Dane:
 - ✓ szybki rozwój algorytmicznej gospodarki opartej na danych,
- Obszar VII. Umiędzynarodowienie:
 - ✓ zwiększenie liczby eksporterów, w szczególności na rynkach pozaeuropejskich,
 - ✓ zwiększenie eksportu towarów w obszarze wysokich technologii i kanałami e-commerce.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Celem głównym Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jest efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągania zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Określa on zatem II cel szczegółowy SOR – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony. Cel główny polityki regionalnej do 2030 r. będzie realizowany w oparciu o trzy uzupełniające się cele szczegółowe:

- Cel szczegółowy I: Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym,
- Cel szczegółowy II: Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych,

- Cel szczegółowy III: Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie.

Dwa pierwsze cele szczegółowe wymienione powyżej są istotne z punktu widzenia Programu Ochrony Środowiska tj.:

- Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym
 - ✓ kierunek interwencji 1.3. Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska,
 - ✓ kierunek interwencji 1.4. Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych,
 - ✓ kierunek interwencji 1.5. Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów,
- Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych
 - ✓ kierunek interwencji 2.3. Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.

Polityka energetyczna Polski 2040

W dniu 02 lutego 2021 r. Rada Ministrów zatwierdziła „Politykę energetyczną Polski do 2040 r.”. PEP2040 stanowi jasną wizję strategii Polski w zakresie transformacji energetycznej, tworząc oś dla programowania środków unijnych związanych z sektorem energii jak i realizacji potrzeb gospodarczych wynikających z osłabienia gospodarki pandemią COVID-19.

PEP2040 jest kompasem dla przedsiębiorców, samorządów i obywateli w zakresie transformacji polskiej gospodarki w kierunku niskoemisyjnym.

W PEP2040 podejmowane są strategiczne decyzje inwestycyjne, mające na celu wykorzystanie krajowego potencjału gospodarczego, surowcowego, technologicznego i kadrowego oraz stworzenie poprzez sektor energii dźwigni rozwoju gospodarki, sprzyjającej sprawiedliwej transformacji.

W 2040 r. ponad połowę zainstalowanych mocy będą stanowić źródła zeroemisyjne. Szczególną rolę odegra w tym procesie wdrożenie do polskiego systemu elektroenergetycznego morskiej energetyki wiatrowej i uruchomienie elektrowni jądrowej. Będą to dwa strategiczne nowe obszary i gałęzie przemysłu, które zostaną zbudowane w Polsce. To szansa na rozwój krajowego przemysłu, rozwój wyspecjalizowanych kompetencji kadrowych, nowe miejsca pracy i generowanie wartości dodanej dla krajowej gospodarki. Równoległe do wielkoskalowej energetyki, rozwijać się będzie energetyka rozproszona i obywatelska – oparta na lokalnym kapitale.

Transformacja wymaga również zwiększenia wykorzystania technologii OZE w wytwarzaniu ciepła i zwiększenia wykorzystania paliw alternatywnych w transporcie, również poprzez rozwój elektromobilności i wodoromobilności.

Celem polityki energetycznej państwa jest bezpieczeństwo energetyczne, przy zapewnieniu konkurencyjności gospodarki, efektywności energetycznej i zmniejszenia oddziaływania sektora energii na środowisko, przy optymalnym wykorzystaniu własnych zasobów energetycznych.

Cele szczegółowe sprecyzowano następująco:

- cel szczegółowy 1: Optymalne wykorzystanie własnych surowców energetycznych,
- cel szczegółowy 2: Rozbudowa infrastruktury wytwórczej i sieciowej energii elektrycznej,
- cel szczegółowy 3: Dywersyfikacja dostaw i rozbudowa infrastruktury sieciowej gazu ziemnego, ropy naftowej i paliw ciekłych,
- cel szczegółowy 4: Rozwój rynków energii,
- cel szczegółowy 5: Wdrożenie energetyki jądrowej,
- cel szczegółowy 6: Rozwój odnawialnych źródeł energii,
- cel szczegółowy 7: Rozwój ciepłownictwa i kogeneracji,
- cel szczegółowy 8: Poprawa efektywności energetycznej.

Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)

Celem głównym aKPOP jest pilna poprawa stanu powietrza w strefach, w których w wyniku oceny jakości powietrza, przeprowadzanej corocznie przez GIOŚ, stwierdzone są w dalszym ciągu przekroczenia poziomów dopuszczalnych i docelowych wybranych substancji w powietrzu oraz ochrona zdrowia i komfortu życia mieszkańców oraz środowiska naturalnego jako całość.

Cel ten realizowany będzie poprzez realizację celów szczegółowych oraz wskazanie kierunków interwencji. Przedstawione w przedmiotowej aKPOP działania powinny być planowane w połączeniu z kierunkami interwencji Polityki Ekologicznej Polski do 2030 r. oraz realizacją celów i projektów strategicznych PEP2040. Umożliwi to eliminację pozostałych barier, określonych w KPOP do 2020 r., intensyfikację działań naprawczych określonych w POP do 2026 r. oraz osiągnięcie celów założonych w realizowanych na poziomie województw uchwał antysmogowych.

Ze względu na nieosiągnięcie celów KPOP do 2020 r. na obszarze wszystkich stref w kraju, celami szczegółowymi aKPOP będzie ich kontynuacja:

- osiągnięcie w możliwie krótkim czasie poziomów dopuszczalnych i docelowych niektórych substancji, określonych w dyrektywie 2008/50/WE i 2004/107/WE oraz utrzymanie ich na tych obszarach, na których są dotrzymywane, a w przypadku pyłu drobnego PM_{2,5} także pułapu stężenia ekspozycji oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia,
- osiągnięcie w perspektywie do roku 2030 stężeń niektórych substancji w powietrzu na poziomach wskazanych przez WHO oraz nowych wymagań wynikających z regulacji prawnych projektowanych przepisami prawa unijnego.

Wyzwaniem dla Polski pozostaje zatem osiągnięcie poziomów dopuszczalnych dla pyłu PM₁₀ i PM_{2,5} oraz pułapu stężenia ekspozycji na pył PM_{2,5} oraz Krajowego Celu Redukcji Narażenia na pył PM_{2,5}, a także poziomów docelowych dla B(a)P. Ponadto problemem pozostaje dotrzymanie poziomów dopuszczalnych dla NO₂ w dużych ośrodkach miejskich, gdzie przy zwiększającej się liczbie stacji komunikacyjnych, pracującej w ramach PMŚ oraz zwiększającym się natężeniu ruchu pojazdów indywidualnych w gminach, problem ten będzie się powiększał. Jednocześnie w związku ze zmieniającymi się warunkami meteorologicznymi, coraz większym problemem mogą stać się przekroczenia poziomu docelowego dla O₃.

Polska Strategia Wodorowa do roku 2030 z perspektywą do roku 2040

Wizją i nadrzędnym celem PSW jest stworzenie polskiej gałęzi gospodarki wodorowej m.in. poprzez rozwój rodzimych patentów i technologii wodorowych oraz ich wykorzystanie na rzecz osiągnięcia neutralności klimatycznej i utrzymania konkurencyjności polskiej gospodarki. Cele:

- wdrożenie technologii wodorowych w energetyce,
- wykorzystanie wodoru jako paliwa alternatywnego w transporcie,
- wsparcie dekarbonizacji przemysłu,
- produkcja wodoru w nowych instalacjach,
- sprawny i bezpieczny przesył wodoru,
- stworzenie stabilnego otoczenia regulacyjnego.

Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Celem głównym SPA jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu. Poniżej wymieniono cele i odpowiadające im kierunki działań istotne dla polityki środowiskowej Gminy Czeladź:

Cel 1. Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i dobrego stanu środowiska:

- ✓ dostosowanie sektora energetycznego do zmian klimatu,
- ✓ ochrona różnorodności biologicznej i gospodarka leśna w kontekście zmian klimatu,
- ✓ adaptacja do zmian klimatu w gospodarce przestrzennej i budownictwie.

Cel 2. Skuteczna adaptacja do zmian klimatu na obszarach wiejskich

Nie dotyczy Gminy Czeladź, która nie posiada obszarów wiejskich,

Cel 3. Rozwój transportu w warunkach zmian klimatu:

- ✓ wypracowywanie standardów konstrukcyjnych uwzględniających zmiany klimatu,
- ✓ zarządzanie szlakami komunikacyjnymi w warunkach zmian klimatu.

Cel 4. Zapewnienie zrównoważonego rozwoju regionalnego i lokalnego z uwzględnieniem zmian klimatu:

- ✓ monitoring stanu środowiska i systemy wczesnego ostrzegania i reagowania w kontekście zmian klimatu.

Cel 5. Stymulowanie innowacji sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:

- ✓ promowanie innowacji na poziomie działań organizacyjnych i zarządczych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu,
- ✓ budowa systemu wsparcia polskich innowacyjnych technologii sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Cel 6. Kształtowanie postaw społecznych sprzyjających adaptacji do zmian klimatu:

- ✓ zwiększenie świadomości odnośnie do ryzyk związanych ze zjawiskami ekstremalnymi i metodami ograniczania ich wpływu,
- ✓ ochrona grup szczególnie narażonych przed skutkami niekorzystnych zjawisk klimatycznych.

Krajowy Plan na rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030

Niniejszy dokument wraz z załącznikami został opracowany w wypełnieniu obowiązku wynikającego z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1999 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie zarządzania unią energetyczną i działaniami w dziedzinie klimatu, zmiany dyrektywy 94/22/WE, dyrektywy 98/70/WE, dyrektywy 2009/31/WE, rozporządzenia (WE) nr 663/2009, rozporządzenia (WE) nr 715/2009, dyrektywy 2009/73/WE, dyrektywy Rady 2009/119/WE, dyrektywy 2010/31/UE, dyrektywy 2012/27/UE, dyrektywy 2013/30/UE i dyrektywy Rady (UE) 2015/652 oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 525/2013 i zostanie przedłożony do Komisji Europejskiej w związku z art. 9 ww. regulacji.

Dokument prezentuje zintegrowane podejście do wdrażania pięciu wymiarów unii energetycznej tj.:

- bezpieczeństwo energetyczne,
- obniżenie emisyjności,
- efektywność energetyczna,
- wewnętrzny rynek energii,
- badania naukowe, innowacje,
- konkurencyjność.

Polska prowadzi aktywną politykę klimatyczno-energetyczną, jak również podejmuje działania we wszystkich wymiarach unii energetycznej. Obszarem priorytetowym w ramach pięciu wymiarów unii energetycznej – z perspektywy polskiej racji stanu i stabilnego rozwoju gospodarczego kraju – jest „*bezpieczeństwo energetyczne*”. Musi być ono analizowane w dwóch głównych sferach tj. wytwarzania energii elektrycznej oraz dostaw gazu i ropy naftowej.

Dywersyfikacja struktury polskiego bilansu energetycznego przy jednoczesnym zwiększeniu roli nisko- i zeroemisyjnych i wysokoefektywnych technologii i rozwiązań we wszystkich sektorach gospodarki sprzyjać będzie osiągnięciu pozytywnych efektów w ramach wymiaru „*obniżenie emisyjności*”. W odniesieniu do celów redukcyjnych na 2020 r., tzw. Effort Sharing Decision określiła dla Polski „cel pozytywny”, w ramach którego sektory nieobjęte systemem ETS mają możliwość zwiększenia swoich emisji o 15% względem roku 2005. Obecnie Polska jest na ścieżce do osiągnięcia ww. celu. W powyższym kontekście ambitnym wyzwaniem będzie realizacja krajowego celu redukcyjnego na 2030 r. w sektorach non-ETS, który został określony na poziomie -7% w tzw. Effort Sharing Regulation opublikowanej w 2018 r.

Kolejnym ważnym elementem unii energetycznej jest obszar „*efektywność energetyczna*”. Najważniejszym aktem prawnym tego obszaru w Polsce jest ustawa o efektywności energetycznej

z 2016 r., na podstawie której podmioty zobowiązane są do wdrożenia przedsięwzięć zwiększających efektywność energetyczną (lub w ograniczonej części zakupu białych certyfikatów). Ustawa obejmuje sektor prywatny, jak i sektor publiczny nakładając zobowiązania oszczędnościowe na wszystkie podmioty.

Kolejnym wymiarem unii energetycznej, na którym podejmowane są działania jest „wewnętrzny rynek energii”. Obszar energetycznego rynku wewnętrznego UE wymaga dwutorowości działań i synchronizacji. Polega ona na działaniach zapewniających energetyczną wystarczalność oraz równoległe rozszerzaniu i intensyfikacji współpracy w ramach systemu paneuropejskiego.

Obszar „*innowacji w obszarze sektora energetycznego*” to zagadnienie, którego znaczenie jest sukcesywnie wzmacniane. Sektor energetyczny dostrzega coraz większą potrzebę rozwoju nowego podejścia, którego najistotniejszymi narzędziami będą nowe technologie oraz innowacje procesowe. Polska polityka w dziedzinie innowacji stawia na wdrożenia innowacji. Wykorzystywane są środki z budżetu państwa w połączeniu z funduszami europejskimi oraz ze środkami własnymi przedsiębiorstw energetycznych. Trendem wspierającym kierunek na innowacje w energetyce jest aktywność proinnowacyjna spółek energetycznych. W Polsce istnieje coraz silniejsza tendencja – wspierana przez aktywność państwa – która polega na programach inkubacyjnych w stosunku do startup-ów, które tworzą pomysły i rozwijają swoją działalność w sektorze energetycznym.

Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku

W dniu 24 września 2019 r. Rada Ministrów przyjęła uchwałę w sprawie przyjęcia „Strategii Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku”, przedłożoną przez Ministra Infrastruktury.

Głównym celem krajowej polityki transportowej jest zwiększenie dostępności transportowej kraju oraz poprawa bezpieczeństwa uczestników ruchu i efektywności sektora transportowego przez utworzenie spójnego, zrównoważonego, innowacyjnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego na poziomie krajowym, europejskim i globalnym. Osiągnięcie tego celu pozwoli na rozwijanie dogodnych warunków, sprzyjających stabilnemu rozwojowi gospodarczemu kraju.

Realizacja celu głównego w perspektywie do 2030 r. wymaga podjęcia następujących działań:

- budowy zintegrowanej i wzajemnie powiązanej sieci transportowej służącej konkurencyjnej gospodarce,
- poprawy sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym,
- zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności (chodzi m.in. o promocję transportu zbiorowego),
- poprawy bezpieczeństwa uczestników ruchu oraz przewożonych towarów,
- ograniczania negatywnego wpływu transportu na środowisko,
- poprawy efektywności wykorzystania publicznych środków na przedsięwzięcia transportowe.

Do najważniejszych kierunków interwencji sprecyzowanych w niniejszej Strategii w kontekście celów Programu Ochrony Środowiska są:

- kierunek interwencji 3: zmiany w indywidualnej i zbiorowej mobilności,
- kierunek interwencji 5: ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko.

Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022

Zapewnienie bezpieczeństwa państwa oraz jego obywateli należy do żywotnych interesów narodowych Rzeczypospolitej Polskiej. Bezpieczeństwo narodowe oznacza zdolność państwa i jego społeczeństwa do zapewnienia warunków jego istnienia i rozwoju, integralności terytorialnej, niezależności politycznej, stabilności wewnętrznej oraz jakości życia. Zdolność ta jest kształtowana poprzez działania polegające na wykorzystaniu szans, podejmowaniu wyzwań, redukowaniu ryzyka oraz eliminowaniu zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych, co zapewnia trwanie, tożsamość, funkcjonowanie i swobody rozwojowe państwa i narodu (społeczeństwa).

Do najważniejszych celów tej Strategii w kontekście celów Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź należą:

- Cel 3. Rozwój odporności na zagrożenia bezpieczeństwa narodowego
 - ✓ Priorytet 3.1. Zwiększanie odporności infrastruktury krytycznej

- a) Kierunek interwencji 3.1.3. Zapewnienie bezpieczeństwa funkcjonowania energetyki jądrowej w Polsce,
- Cel 4. Zwiększenie integracji polityk publicznych z polityką bezpieczeństwa
 - ✓ Priorytet 4.1. Integracja rozwoju społeczno-gospodarczego i bezpieczeństwa narodowego
 - b) Kierunek interwencji 4.1.1. Wzmocnienie relacji między rozwojem regionalnym kraju a polityką obronną,
 - c) Kierunek interwencji 4.1.2. Koordynacja działań i procedur planowania przestrzennego uwzględniających wymagania obronności i bezpieczeństwa państwa,
 - d) Kierunek interwencji 4.1.3. Wspieranie rozwoju infrastruktury przez sektor bezpieczeństwa,
 - e) Kierunek interwencji 4.1.4. Wspieranie ochrony środowiska przez sektor bezpieczeństwa.

Polityka Surowcowa Państwa

Celem głównym polityki jest zapewnienie bezpieczeństwa surowcowego kraju poprzez zagwarantowanie dostępu do niezbędnych surowców (krajowych oraz importowanych) zarówno obecnie, jak i w perspektywie wieloletniej, uwzględniającej zmieniające się potrzeby przyszłych pokoleń. Cele szczegółowe:

- zapewnienie dostępu do surowców ze złóż kopalin, wód podziemnych i ciepła Ziemi.
- poszukiwanie, rozpoznawanie oraz dokumentowanie złóż kopalin.
- zapewnienie sprzyjających warunków prawnych dla obecnych i przyszłych inwestorów oraz rozwój i unowocześnienie branży geologiczno-górnictwa.
- ochrona złóż kopalin.
- współpraca międzynarodowa w zakresie zabezpieczenia dostępu do surowców.
- pozyskiwanie surowców ze złóż antropogenicznych oraz wspieranie rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym.
- zapewnienie spójności strategii realizowanych przez spółki o istotnym znaczeniu dla gospodarki państwa oraz spółki realizujące misję publiczną z działaniami Pełnomocnika Rządu ds. Polityki Surowcowej Państwa.
- upowszechnianie wiedzy.

Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły

Dla naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie, co najmniej dobrego stanu ekologicznego, dla silnie zmienionych i sztucznych części wód – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. Ponadto, w obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu/potencjału konieczne będzie dodatkowo utrzymanie, co najmniej dobrego stanu chemicznego.

Z kolei dla wód podziemnych określono następujące główne cele środowiskowe:

- Zapobieganie dopływowi lub ograniczenie dopływu zanieczyszczeń do wód podziemnych.
- Zapobieganie pogarszaniu się stanu wszystkich części wód podziemnych.
- Zapewnienie równowagi pomiędzy poborem a zasilaniem wód podziemnych.
- Wdrożenie działań niezbędnych dla odwrócenia znaczącego i utrzymującego się rosnącego trendu stężenia każdego zanieczyszczenia powstałego w skutek działalności człowieka.
- Dla spełnienia wymogu niepogarszania stanu części wód, dla części wód będących w co najmniej dobrym stanie chemicznym i ilościowym, celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu.

Plan zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły

Trzy cele główne, którym odpowiada 13 celów szczegółowych:

- Zahamowanie wzrostu ryzyka powodziowego:
 - ✓ utrzymanie oraz zwiększenie istniejącej zdolności retencyjnej zlewni w regionie wodnym,
 - ✓ wyeliminowanie lub unikanie wzrostu zagospodarowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią,
 - ✓ określenie warunków możliwego zagospodarowania obszarów chronionych obwałowaniami,

- ✓ unikanie wzrostu oraz określenie warunków zagospodarowania na obszarach o niskim (Q0,2%) prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi,
- Obniżenie istniejącego ryzyka powodziowego:
 - ✓ ograniczenie istniejącego zagrożenia powodziowego,
 - ✓ ograniczenie istniejącego zagospodarowania,
 - ✓ ograniczenie wrażliwości obiektów i społeczności na zagrożenie powodziowe,
- Poprawa systemu zarządzania ryzykiem powodziowym:
 - ✓ doskonalenie prognozowania i ostrzegania o zagrożeniach meteorologicznych i hydrologicznych,
 - ✓ doskonalenie skuteczności reagowania ludzi, firm i instytucji publicznych na powódź,
 - ✓ doskonalenie skuteczności odbudowy i powrotu do stanu sprzed powodzi,
 - ✓ wdrożenie i doskonalenie skuteczności analiz popowodziowych,
 - ✓ budowa instrumentów prawnych i finansowych zniechęcających lub skłaniających do określonych zachowań zwiększających bezpieczeństwo powodziowe.

Program przeciwdziałania niedoborowi wody, retencja, zatrzymaj wodę

Aby ograniczyć ryzyko powodziowe oraz złagodzić skutki suszy opracowany został Program przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 (dalej: PPNW). Jest to pierwszy dokument o charakterze strategicznym kompleksowo omawiający możliwości i niezbędne kierunki działań w zakresie rozwoju retencji wodnej. Program jest komplementarny względem pozostałych dokumentów planistycznych z zakresu gospodarki wodnej – planów gospodarowania wodami, planów zarządzania ryzykiem powodziowym, planu przeciwdziałania skutkom suszy oraz programów rozwoju dróg wodnych, a działania z nim zawarte są uzupełnieniem zadań wynikających z tych dokumentów. Głównym celem PPNW jest *zwiększenie retencji wodnej w Polsce*. Priorytety:

- Wskazanie i realizacja działań z zakresu budowy zintegrowanego systemu naturalnej i sztucznej retencji wodnej.
- Stworzenie warunków do zrównoważonego wykorzystania zasobów wodnych.
- Wzmocnienie świadomości społecznej w zakresie potrzeby retencjonowania i oszczędzania wody.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Celem głównym planu jest *przeciwdziałanie skutkom suszy*.

Cele szczegółowe:

- Skuteczne zarządzanie zasobami wodnymi dla zwiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych na obszarach dorzeczy.
- Zwiększanie retencji na obszarach dorzeczy.
- Edukacja i zarządzanie ryzykiem suszy.
- Formalizacja i zaplanowanie finansowania działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032

Cele Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu brzmią:

- Usunięcie i unieszkodliwienie wyrobów zawierających azbest.
- Minimalizacja negatywnych skutków zdrowotnych, spowodowanych obecnością azbestu na terytorium kraju.
- Likwidacja szkodliwego oddziaływania azbestu na środowisko.

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego

Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego jest dokumentem określającym cele, kierunki interwencji oraz zadania w obszarze poprawy stanu środowiska Województwa Śląskiego. Głównym celem Programu jest dążenie do poprawy stanu środowiska na terenie województwa śląskiego, ograniczenie negatywnego wpływu emisji zanieczyszczeń na środowisko, ochrona i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami. Pozostałe cele przedstawiają się

następująco:

Ochrona klimatu i jakości powietrza:

- poprawa jakości powietrza przy zapewnieniu bezpieczeństwa energetycznego w kontekście zmian klimatu,

Gospodarowanie wodami:

- poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- zwiększenie odporności gospodarki wodnej województwa na zmiany klimatu,

Gospodarka wodno-ściekowa:

- prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej,

Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów:

- rozwój systemu zgodnego z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, w której priorytetem jest zapobieganie powstawania odpadów, a także wdrażanie i udoskonalanie modelu gospodarowania odpadami komunalnymi opartego głównie na ich selektywnym zbieraniu,

Zasoby przyrodnicze:

- ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej,

zasoby geologiczne:

- zrównoważona gospodarka zasobami geologicznymi,

gleby:

- racjonalna gospodarka zasobami glebowymi oraz przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych województwa śląskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno- ekonomicznymi,

Zagrożenie hałasem:

- poprawa i utrzymanie dobrego stanu akustycznego środowiska,

Pola elektromagnetyczne:

- utrzymanie wartości natężenia promieniowania elektromagnetycznego na dotychczasowych poziomach nieprzekraczających wartości dopuszczalnych,

Zagrożenia poważnymi awariami:

- ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

Cele i kierunki interwencji sprecyzowane w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2025-2028 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2029-2032 są zgodne z celami i kierunkami interwencji określonymi na szczeblu wojewódzkim w dokumencie pn. „Program ochrony środowiska dla województwa śląskiego”.

Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego wraz z aktualizacją

Program ochrony powietrza (POP) dla województwa śląskiego został przyjęty Uchwałą Nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.

Program ochrony powietrza dla województwa śląskiego został opracowany w związku z odnotowaniem w 2018 r. przekroczenia standardów jakości powietrza oraz docelowego poziomu benzo(a)pirenu w województwie śląskim. Opracowany został zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych.

W dniu 20 listopada 2023 r. została przyjęta aktualizacja omawianego Programu - Uchwała Nr VI/62/8/2023 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 20 listopada 2023 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego” przyjętego uchwałą Nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.

Aktualizacja Programu została przygotowana, ponieważ w 2022 r. nadal notowane były przekroczenia dopuszczalnych stężeń zanieczyszczeń pyłowych i poziomu docelowego benzo(a)pirenu we wszystkich strefach województwa śląskiego oraz dwutlenku azotu w strefie aglomeracji górnośląskiej.

Program opracowany został zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych.

Nadrzędnym celem Programu jest ewaluacja działań naprawczych tak, aby ich realizacja doprowadziła do poprawy stanu jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego. Celem Programu jest również wskazanie przyczyn wystąpienia przekroczeń substancji w powietrzu.

Działania zaplanowane do realizacji w przedmiotowym Programie mają na celu uzyskanie maksymalnego efektu ekologicznego poprzez wspomaganie działań wynikających z przepisów prawa, prowadzących do redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł, które w największym stopniu oddziałują na wielkość stężeń substancji w powietrzu.

Zgodnie z przeprowadzonymi analizami w zakresie wpływu poszczególnych źródeł emisji na wysokość stężeń substancji w powietrzu, działania naprawcze w głównej mierze powinny skupiać się na redukcji emisji z sektora komunalno-bytowego (pochodzącej z indywidualnych systemów grzewczych). Dzięki dostępności informacji z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB) możliwe było oszacowanie efektu realizacji uchwały antysmogowej dla województwa śląskiego. Przeprowadzone analizy wskazują, że jej pełna realizacja (likwidacja urządzeń pozaklasowych do końca 2026 r.) pozwoli na poprawę jakości powietrza i dotrzymanie obowiązujących standardów.

Zaplanowane do realizacji działania naprawcze obejmują również zadania wspomagające, związane z prowadzeniem akcji promocyjnych i edukacyjnych, a także działania kontrolne. W Programie wskazano również kierunki działań, których realizacja ma wspomagać skuteczną poprawę stanu jakości powietrza. Działania te mają charakter organizacyjny i wspomagający.

W celu wspomaganie i realizacji uchwały antysmogowej dla województwa śląskiego samorządy gminne powinny stworzyć dla mieszkańców system zachęt finansowych pomocny w ograniczeniu emisji z sektora komunalno-bytowego, a także zapewnić dostępność ekodoradcy.

Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030

Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego precyzuje **wizję**: Województwo śląskie będzie miejscem o wyróżniających walorach krajobrazowych i przyrodniczych, w którym bogactwo zasobów, optymalnie użytkowane i skutecznie chronione, stworzy lepszą jakość życia i zdrowia człowieka, regionem zrównoważonego rozwoju, w którym wysoka świadomość przyrodnicza mieszkańców przyczyni się do utrwalenia nowego wizerunku województwa śląskiego oraz regionem o sprawnym systemie zarządzania komponentami środowiska przyrodniczego i przestrzeni.

Misją województwa śląskiego jest zachowanie i odtwarzanie dziedzictwa przyrodniczego i przyrodniczo-kulturowego oraz zrównoważone korzystanie z zasobów przyrody i kształtowanie środowiska przyrodniczego na jego obszarze, uwzględniając potrzeby przyszłych pokoleń oraz nie naruszające potrzeb i praw w tym zakresie mieszkańców sąsiadujących województw.

Strategia precyzuje następujące cele strategiczne:

- I cel strategiczny: Zachowanie różnorodności biologicznej i georóżnorodności w dobrym stanie oraz umożliwiającym korzystanie z ich zasobów obecnym i przyszłym pokoleniom,
- II cel strategiczny: Zachowanie i ochrona obszarów o wysokich walorach krajobrazowych oraz powstrzymanie degradacji krajobrazu i przywracanie ładu przestrzennego,
- III cel strategiczny: Zintegrowany system zarządzania środowiskiem przyrodniczym i przestrzenią,
- IV cel strategiczny: Wysoki poziom świadomości ekologicznej i holistycznej wiedzy o przyrodzie i krajobrazie oraz zaangażowania mieszkańców województwa śląskiego w ich ochronę.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” Zielone Śląskie

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030” została przyjęta Uchwałą Nr VI/24/1/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 19 października 2020 r.

Wizja rozwoju województwa śląskiego stanowi podstawę do sformułowania głównych celów polityki rozwoju oraz stanowi określenie aspiracji i dążeń społeczności regionalnej.

Wizja rozwoju została sprecyzowana w następujący sposób: **Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwość rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku.**

Wizja regionu opiera się na kluczowych wartościach społeczności regionalnej, pozycji i wizerunku regionu w procesach rozwoju kraju i Europy oraz ustalonych w wyniku debaty publicznej kluczowych czynnikach rozwoju.

Wizja rozwoju województwa śląskiego doprowadzi do wykreowania regionu o nowym, pozytywnym wizerunku, który będzie zajmował istotną pozycję w procesach rozwoju Europy.

Osiągnięcie wizji rozwoju wymagać będzie koncentracji działań na czterech celach strategicznych: dla których sformułowano cele operacyjne w perspektywie do 2030 r. tj.:

- cel strategiczny A: województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej,
 - ✓ cel operacyjny A.1. Konkurencyjna gospodarka,
 - ✓ cel operacyjny A.2. Innowacyjna gospodarka,
 - ✓ cel operacyjny A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość,
- cel strategiczny B: województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca:
 - ✓ cel operacyjny B.1. wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych,
 - ✓ cel operacyjny B.2. aktywny mieszkaniec,
 - ✓ cel operacyjny B.3. atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki,
- cel strategiczny C: województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni:
 - ✓ cel operacyjny C.1. wysoka jakość środowiska,
 - ✓ cel operacyjny C.2. efektywna infrastruktura,
 - ✓ cel operacyjny C.3. atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu,
- cel strategiczny D: województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym:
 - ✓ cel operacyjny D.1. zrównoważony rozwój terytorialny,
 - ✓ cel operacyjny D.2. aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu,
 - ✓ cel operacyjny D.3. nowoczesna administracja publiczna.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego

Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego został przyjęty Uchwałą Nr VII/3/4/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 10 czerwca 2024 r.

Program ten jest dokumentem strategicznym, który stanowi istotny element długookresowej polityki w zakresie ochrony mieszkańców województwa przed hałasem w środowisku.

Celem niniejszego Programu jest:

- poprawa klimatu akustycznego w środowisku poprzez określenie działań ograniczających poziom hałasu tam, gdzie jest to konieczne na terenie miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tysięcy oraz wzdłuż głównych dróg i głównych linii kolejowych, tzw. ochrona czynna,
- zachowanie korzystnych warunków akustycznych w środowisku, tzw. ochrona bierna.

Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023-2028

Plan gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2023-2028 został przyjęty Uchwałą nr VII/6/8/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 21 października 2024 r. Stanowi on aktualizację Planu gospodarki odpadami dla województwa śląskiego na lata 2016-2022 przyjętego Uchwałą Nr V/37/7/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 24 kwietnia 2017 r. Plan stanowi weryfikację stanu gospodarki odpadami na terenie województwa śląskiego i zawiera zaplanowane przedsięwzięcia służące osiągnięciu celów w zakresie gospodarki odpadami, które wynikają z przepisów prawa krajowego i UE.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Będzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Będzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032 został przyjęty Uchwałą Nr XV/122/2025 Rady Powiatu Będzińskiego z dnia 25 sierpnia 2025 r.

Celem sporządzenia Programu jest realizacja przez Powiat Będziński, polityki ochrony środowiska zgodnie z założeniami najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym. Program ten stanowi podstawę funkcjonowania systemu zarządzania środowiskiem i jest spójny ze wszystkimi dokumentami strategicznymi wyższego szczebla dotyczącymi zagadnień ochrony środowiska, na etapie jego opracowywania.

Program ten, wyznacza cele, kierunki interwencji i zadania, które odnoszą się do aspektów środowiskowych, usystematyzowanych w poszczególnych obszarach interwencji. Dokument wspomaga dążenie do uzyskania w powiecie sukcesywnego ograniczenia degradacji środowiska, ochronę i rozwój jego walorów oraz racjonalne gospodarowanie zasobami środowiska z uwzględnieniem konieczności jego ochrony.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla Powiatu Będzińskiego do roku 2023

Program ochrony środowiska przed hałasem dla Powiatu Będzińskiego został przyjęty uchwałą Nr XVII/227/2020 Rady Powiatu Będzińskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r.

Zakresem Programu objęto przede wszystkim rejony zlokalizowane w granicach administracyjnych powiatu będzińskiego, dla których mapa akustyczna wykazała występowanie najwyższych wartości wskaźnika M, łączącego wielkości przekroczenia wartości normatywnych hałasu oraz liczby ludności na danym obszarze. W Programie odniesiono się osobno do poszczególnych rodzajów źródeł hałasu: drogowego, tramwajowego, kolejowego oraz przemysłowego wraz z analizą kosztów, skuteczności oraz ograniczeń w zakresie stosowania dostępnych środków technicznych oraz organizacyjnych redukcji hałasu.

Analizy przeprowadzone na etapie „Mapy akustycznej Powiatu Będzińskiego” wykazały, iż hałas drogowy stanowi dominujące źródło na rozpatrywanym terenie, zarówno pod względem wielkości jak i zasięgu oddziaływania. Największy zakres przekroczeń (niejednokrotnie powyżej 10dB) wykazano na obszarach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych, przebiegających w granicach powiatu będzińskiego charakteryzujących się wysokimi dobowymi wartościami natężenia ruchu (w tym również ruchu ciężkiego), przy braku zabezpieczeń akustycznych w postaci ekranów dla części terenów podlegających ochronie akustycznej. W otoczeniu pozostałych ulic stwierdzone przekroczenia są znacznie mniejsze i mieszczą się w zakresie do 10 dB.

Ponadto analizy wykazały także, iż hałas tramwajowy stanowi drugie po drogowym dominujące źródło hałasu na rozpatrywanym terenie, zarówno pod względem wielkości jak i zasięgu oddziaływania.

Analizy przeprowadzone na etapie „Mapy akustycznej Powiatu Będzińskiego” wykazały również, iż hałas przemysłowy stanowi kolejny pod względem uciążliwości rodzaj hałasu na terenie powiatu.

W obrębie powiatu będzińskiego funkcjonuje Międzynarodowy Port Lotniczy Katowice w Pyrzowicach (MPL).

Program Rozwoju Powiatu Będzińskiego na lata 2021-2027

Program Rozwoju Powiatu Będzińskiego na lata 2021-2027 został przyjęty uchwałą Nr XXVI/311/2021 Rady Powiatu Będzińskiego z dnia 21 czerwca 2021 r.

Wizja Powiatu Będzińskiego koncentruje się na stworzeniu środowiska przyjaznego mieszkańcom, przedsiębiorcom i turystom oraz podniesieniu poziomu ich życia przez zapewnienie trwałego, zrównoważonego rozwoju.

Sformułowano cele strategiczne dotyczące konkretnych obszarów rozwoju:

- Powiat Będziński – przyjazny dla mieszkańców, inwestorów i turystów, dbający o środowisko naturalne i tradycje kulturowe,
- Rozwój gospodarczy i infrastrukturalny przy wykorzystaniu potencjału powiatu,

- Poprawa stanu środowiska i warunków rozwoju,
- Promocja, ochrona zdrowia i włączenie społeczne,
- Rozwój edukacji dostosowanej do bieżących i przyszłych potrzeb.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2021-2024 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2025-2028

Dotychczasowy Program Ochrony Środowiska został przyjęty Uchwałą Nr XLI/529/2021 Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 27 października 2021 r.

W Programie sprecyzowano obszary interwencji tj.:

- Ochrona klimatu i jakości powietrza,
- Zagrożenia hałasem,
- Pola elektromagnetyczne,
- Gospodarowanie wodami,
- Gospodarka wodno-ściekowa,
- Zasoby geologiczne,
- Gleby,
- Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- Zasoby przyrodnicze,
- Zagrożenia poważnymi awariami.

dla których zdefiniowano cele, kierunki interwencji i zaplanowano zadania do realizacji. Ponadto wskazano również źródła finansowania zaproponowanych działań oraz określono system realizacji Programu.

Plan adaptacji Miasta Czeladzi do zmian klimatu do roku 2030

Plan Adaptacji Miasta Czeladzi do zmian klimatu do roku 2030 został przyjęty Uchwałą Nr LVI/706/2018 Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 24 października 2018 r. i powstał w odpowiedzi na jeden

z najważniejszych problemów ochrony środowiska, jakim są zmiany klimatu i potrzeba adaptacji do skutków tych zmian. Dodatkowo Uchwałą Nr XII/163/2025 Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 29 stycznia 2025 r. uznano omawiany dokument za miejski plan adaptacji. Plan wskazuje wizję, cel nadrzędny oraz cele szczegółowe adaptacji miasta do zmian klimatu, jakie powinny zostać osiągnięte poprzez realizację wybranych działań adaptacyjnych w czterech najbardziej wrażliwych sektorach/obszarach miasta, to jest w zakresie zdrowia publicznego/grup wrażliwych, gospodarki wodnej, transportu oraz gospodarki przestrzennej miasta.

Wizja adaptacji miasta do zmian klimatu brzmi: ***„Do roku 2030 Czeladź będzie miastem gotowym na wyzwania wynikające ze zmian klimatu, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb młodych rodzin, osób starszych oraz budującego bogactwo miasta sektora mikro i małych przedsiębiorstw”***. Cel nadrzędny Planu został sprecyzowany jako: ***„Podniesienie potencjału adaptacyjnego Miasta w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju gospodarcze lokalnej oraz bezpieczeństwa i komfortu mieszkańcom”***, natomiast cele strategiczne Planu określono jako:

1. Zwiększenie odporności miasta na występowanie wyższych temperatur maksymalnych oraz fal upałów, potęgowanych przez zjawisko miejskiej wyspy ciepła.
2. Zwiększenie odporności miasta na występowanie deszczy nawalnych oraz powodzi nagłych/miejskich.
3. Zwiększenie odporności miasta na występowanie okresów bezopadowych z wysoką temperaturą.
4. Zwiększenie odporności miasta na występowanie silnego i bardzo silnego wiatru oraz burz (w tym burz z gradem).

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Czeladź

Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe zostały przyjęte

Uchwałą Nr LXXVI/994/2023 Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 20 grudnia 2023 r.

Dokument odpowiada pod względem redakcyjnym i merytorycznym wymogom ustawy Prawo energetyczne.

Na podstawie danych przedstawiających stan społeczny i gospodarczy miasta Czeladź stwierdzono, że nadal występuje szereg negatywnych zjawisk (spadająca liczba ludności, ujemny przyrost naturalny, starzejące się społeczeństwo, spadający udział ludności w wieku produkcyjnym itp.). Pozytywnym trendem rozwoju jest m.in. dodatnie saldo migracji, rosnąca liczba pracujących oraz rosnąca liczba podmiotów gospodarczych. Określona polityka Miasta w zakresie planowania energetycznego powinna niwelować zjawiska negatywne i wpływać korzystnie na rozwój.

Trendy społeczno-gospodarcze miasta stanowiły podstawę do wyznaczenia trzech scenariuszy rozwoju społeczno-gospodarczego miasta Czeladź do 2040 r.: pasywnego, umiarkowanego oraz aktywnego. Najbardziej prawdopodobny w rozwoju wydaje się scenariusz B – umiarkowany.

Strategia Rozwoju Miasta Czeladź na lata 2024-2030

Strategia Rozwoju Miasta Czeladź na lata 2024-2030 została przyjęta Uchwałą Nr VIII/99/2024 Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 30 października 2024 r.

Strategia ta jest efektem wspólnej dyskusji podjętej przez reprezentantów różnych środowisk nad strategicznymi kierunkami rozwoju miasta na najbliższe lata. Przed uczestnikami prac strategicznych postawiono kluczowe pytania o priorytetowe obszary działań, które przyczynią się do rozwoju miasta i podniesienia jakości życia Czeladzian. Badania społeczne i warsztaty strategiczne zapewniły partycypacyjny aspekt dokumentu. Strategia pozwoliła uporządkować i skomunikować plany rozwojowe Miasta Czeladź, a jednocześnie stanowi on praktyczny instrument zarządzania lokalnym rozwojem.

Wizja rozwoju Miasta Czeladź brzmi: *„Czeladź to miasto przyjazne i wygodne, przyciągające nowych mieszkańców dzięki dostępności szerokiej i różnicowanej oferty mieszkaniowej, dobrej jakości usług opiekuńczych (żłobki, przedszkola) i edukacyjnych (nowoczesne, dobrze wyposażone szkoły) oraz możliwości codziennego wypoczynku i rekreacji w zielonym, czystym otoczeniu. W Czeladzi można komfortowo mieszkać, uczyć się, pracować i odpoczywać. Czeladź jest miastem bezpiecznym i nowoczesnym, które podejmuje działania na rzecz poprawy jakości środowiska naturalnego (w szczególności powietrza) oraz wykorzystania nowoczesnych technologii ograniczających zużycie energii, usprawniających komunikację z mieszkańcami i minimalizujących koszty utrzymania infrastruktury miejskiej. Miasto wyróżnia utrzymywana na wysokim poziomie zieleń (skwery, parki), czystość i estetyka przestrzeni oraz bogata oferta usług dedykowanych dla różnych grup mieszkańców. W Czeladzi wdrażane są działania mające na celu wzmacnianie i aktywizację młodzieży, podtrzymanie aktywności społecznej seniorów i włączanie w życie społeczne osób o szczególnych potrzebach. Miasto działa na rzecz angażowania mieszkańców w sprawy lokalne, wzmacniając współodpowiedzialność za środowisko i przestrzeń oraz tworząc warunki do dyskusji na temat potrzeb i oczekiwań”.*

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Czeladź na lata 2016-2033

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Czeladź na lata 2016-2023 przyjęty został uchwałą Rady Miejskiej w Czeladzi Nr XIII/174/2025 z dnia 26 lutego 2025 r. w sprawie zmiany niniejszego Programu.

W trakcie prac nad omawianym dokumentem przeprowadzono szczegółową diagnozę potrzeb, problemów i potencjałów obszaru rewitalizacji oraz opracowano, zgodnie z określonymi wcześniej problemami i potrzebami, listę podstawowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dodatkowo, jak wynika z rekomendacji zweryfikowano i poddano korekcie siatkę celów i kierunków działań, założenia systemu monitorowania i oceny GPR (w tym wskaźników) z uwzględnieniem aktualnych procedur i dostępnych danych.

W niniejszym dokumencie określono wizję obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji w czterech podobszarach:

- Stare Miasto,
- Kolonia Saturn,
- Nowe Miasto,

- Stare Piaski.

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji wyznaczono cel główny, który otrzymał brzmienie: *„Ożywienie społeczne i gospodarcze oraz rozwój infrastrukturalno-przestrzenny obszaru rewitalizacji z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju, przy udziale lokalnej społeczności poprzez realizację projektów służących minimalizacji zjawisk kryzysowych, zaistniałych na wskazanych obszarach Miasta”.*

Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czeladź na lata 2024-2032

Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czeladź na lata 2024-2032 został przyjęty Uchwałą Nr VIII/98/2024 Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 30 października 2024 r.

Wyroby zawierające azbest na terenie Gminy Czeladź to głównie faliste i płaskie płyty azbestowo-cementowe wykorzystywane, jako pokrycie dachowe w budynkach mieszkalnych oraz budynkach zabudowy gospodarczej. Większość zinwentaryzowanych wyrobów charakteryzuje się II stopniem pilności usunięcia. Obiekty, w których znajdują się wyroby zawierające azbest to głównie domy mieszkalne oraz budynki gospodarcze.

Szczegółowe informacje na temat rodzaju oraz ilości wyrobów zawierających azbest występujących na terenie miasta ujęte zostały w Bazie Azbestowej (www.bazaazbestowa.gov.pl).

Opracowując niniejszy Program uwzględniono wymagania dokumentów strategicznych szczebla zarówno wyższego jak i lokalnego, które omówiono powyżej. Priorytety, cele i kierunki działań sprecyzowane w tych dokumentach posłużyły do zaplanowania kierunków działań w *Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2025-2028 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2029-2032*, w sektorze stanu środowiska. Program zatem nie zawiera kopii wszystkich celów ujętych w opisanych powyżej dokumentach tylko skupia się przede wszystkim na poprawie stanu środowiska w gminie, co pociąga za sobą w konsekwencji również poprawę standardu jakości życia jego mieszkańców.

Niniejszy Program zatem musi być zbieżny z założeniami najważniejszych dokumentów na różnym szczeblu programowania regionalnego, przy czym cele dokumentów wyższego szczebla muszą mieć odniesienie w lokalnych działaniach gminy zaplanowanych indywidualnie dla Czeladzi, ze szczególnym uwzględnieniem celów mających wpływ na poprawę jakości środowiska.

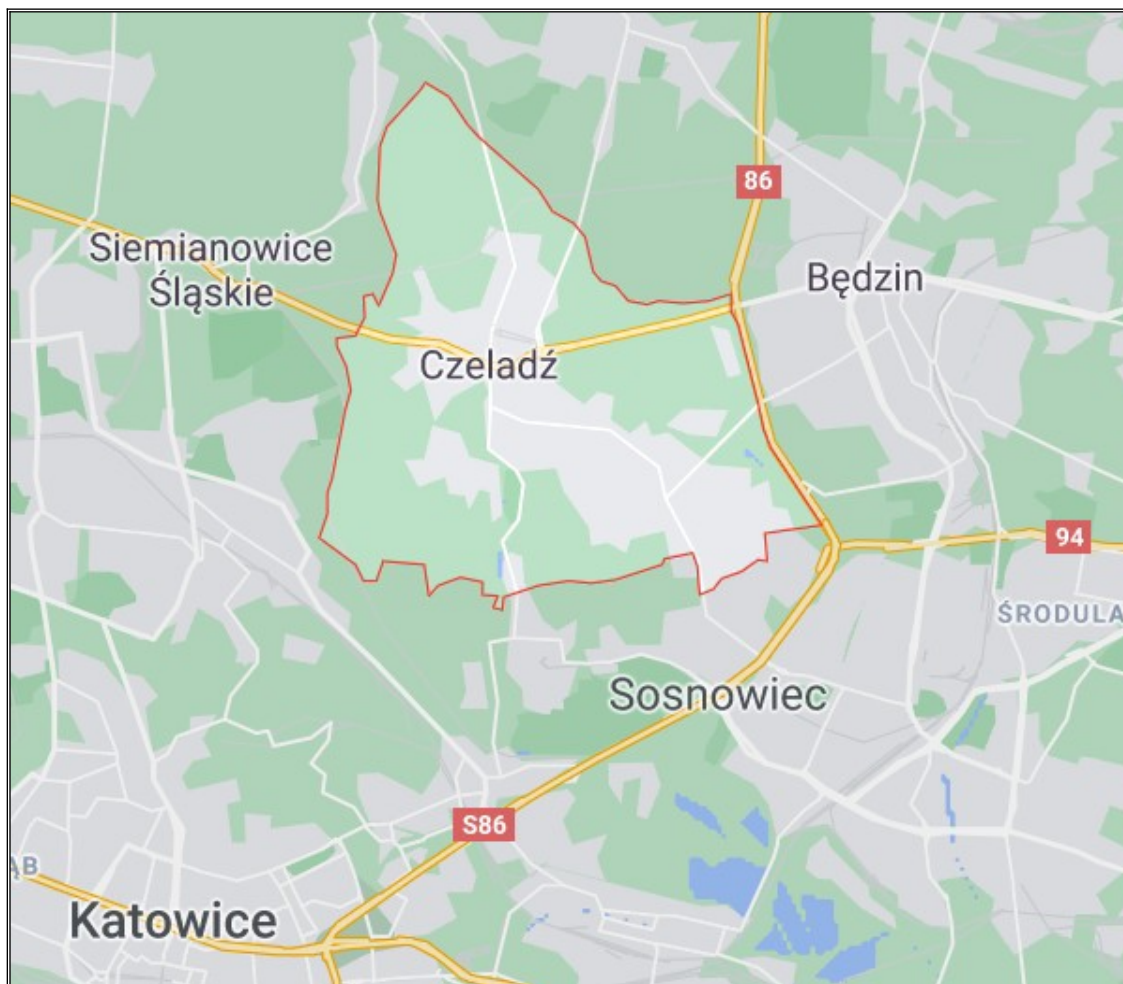
Z analizy dokumentów strategicznych szczebla lokalnego i szczebli wyższych, można wyciągnąć następujące wnioski:

- generalnie dokumenty te wskazują na następujące wyzwania i kierunki działań: zrównoważony rozwój, ochronę i poprawę środowiska, w tym przyrody i bioróżnorodności, ograniczenie emisji zanieczyszczeń do środowiska, w szczególności do powietrza włączając w to emisję gazów cieplarnianych, zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, poprawę efektywności energetycznej i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- wszystkie przedsięwzięcia proponowane w Programie przyczyniać się będą do realizacji ww. celów, choć stopień ich wkładu będzie różny,
- nie zidentyfikowano obszarów całkowicie sprzecznych z celami analizowanych dokumentów strategicznych, jednakże realizacja szeregu działań, wymagać będzie analiz szczegółowych w ramach odrębnych procedur oceny oddziaływania na środowisko.

4. Dane ogólne o gminie

Położenie

Gmina Czeladź leży w północno-wschodniej części województwa śląskiego, w powiecie będzińskim, w obszarze miast składających się na Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolię (GZM). Jego centrum położone jest w dolinie Brynicy, pozostała część miasta znajduje się w obrębie Wyżu Czeladzi. Granice Gminy Czeladź pokazano na rys. 2.

Rysunek 2. Położenie Gminy Czeladź - granice

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2021-2024 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2025-2028

W obrębie miasta znajdują się strategiczne dla konurbacji górnośląskiej szlaki komunikacyjne, w tym droga DK 86 oraz DK 94. Drogi łączące Czeladź z pozostałymi miastami cechują się znacznym obciążeniem w godzinach rannych i wieczornych.

Model miasta kształtuje się w oparciu o zasadę satelitarnego układu osiedli mieszkaniowych, w którym nie wydzielono formalnych dzielnic a jedynie sześć jednostek strukturalnych Stare Miasto, Śródmieście, Nowe Miasto, Zarzecze, Piaski oraz Wschodnią Strefę Ekonomiczną.

Teren gminy jest silnie zurbanizowany i przekształcony, głównie w wyniku wieloletniej działalności przemysłowej, szczególnie górnictwa węgla kamiennego. Oprócz rynku i starej zwartej zabudowy w jego sąsiedztwie, powstałych jeszcze przed rozwojem przemysłu, w miarę rozbudowy i wzrostu liczby mieszkańców tworzyły się peryferyjne osiedla przemysłowe, zlokalizowane w miarę możliwości jak najbliżej zakładu przemysłowego. Na osiedlach tych dominują budynki wielorodzinne.

Poza centrum miasta i zurbanizowanymi dzielnicami przemysłowymi położone są osiedla jednorodzinnej zabudowy rozproszonej wraz z towarzyszącymi jej przydomowymi ogródkami.

W północnej, północno-wschodniej i południowo-zachodniej części gminy występują znaczne powierzchnie terenów niezabudowanych stanowiących nieużytki oraz częściowo użytkowane rolniczo.

Gmina Czeladź zajmuje powierzchnię 16,4 km² (1 640 ha) co stanowi 4,4 % powierzchni powiatu będzińskiego (wg GUS, stan na 31.12.2024 r.). Według danych GUS w Gminie zamieszkuje 29 666 osób (stan na 30.06.2024 r.).

Wg danych GUS (stan na dzień 30.06.2024 r.) powierzchnię gminy Czeladź na tle powiatu będzińskiego oraz liczbę ludności przedstawiono w tab. 2.

Tabela 2. Zestawienie powierzchni i liczby ludności w Gminie Czeladź i w powiecie będzińskim

Lp.	Nazwa gminy	Powierzchnia [km ²]	Liczba mieszkańców
1.	Czeladź	16,4	29 666
2.	Powiat Będziński	364	144 192

Źródło: GUS (<http://www.stat.gov.pl/urzedz/katow/>, dostęp w dniu 02.04.2025 r.)

Klimat w rejonie Gminy Czeladź charakteryzuje się dużą zmiennością i aktywnością atmosferyczną jak dla całej Wyżyny Śląskiej. Jest to wynikiem zderzenia się mas powietrza pochodzenia kontynentalnego i arktycznego ze śródziemnomorskim. Największy wpływ na warunki klimatyczne wywierają masy powietrza napływające z zachodu i południowego zachodu. Według danych meteorologicznych z ostatnich lat średnia roczna temperatura powietrza dla gminy wynosiła 8,7°C, a roczna amplituda temperatury wynosiła 9,7°C. Średnia roczna suma opadów atmosferycznych wynosiła ok. 690 mm. Najobfitsze opady występowały w lipcu (105 mm), a najmniejsze w styczniu (31 mm). Wilgotność powietrza wynosiła ok. 80 %. Średnia temperatura maksymalna 32,2°C, a minimalna (-19,3)°C. Roczna gęstość strumienia promieniowania słonecznego (dane dla stacji aktywności Chorzów) wahała się w granicach 724-961 kWh/m².

Uwarunkowania przyrodnicze

Na terenie Gminy Czeladź występuje obszar chronionego krajobrazu. Został on zatwierdzony Uchwałą Nr 280/97 Rady Miejskiej w Siemianowicach Śląskich z dnia 27 lutego 1997 r. w sprawie uznania za obszar chronionego krajobrazu terenu pod nazwą „Przełajka” i Uchwałą Nr VII/9/9/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 16 grudnia 2024 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Przełajka”. Obszar leży na terenie dwóch powiatów tj. Siemianowice Śląskie i powiecie będzińskim (gminy: Będzin, Czeladź, Wojkowice).

Ponadto w południowo-zachodniej części miasta znajdują się tereny zieleni wysokiej i niskiej zrehabilitowanych hałd. Tereny zurbanizowane charakteryzują się występowaniem typowej roślinności przydomowych ogrodów, skwerów, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych, żywopłotów itp.

5. Ocena stanu środowiska

5.1. Ochrona klimatu i jakości powietrza

Zanieczyszczenia powietrza oddziałują bezpośrednio na zdrowie ludzi oraz na stan środowiska przyrodniczego. Ponadto wpływają na zmiany klimatu oraz wywołują niekorzystne procesy w ochronnej warstwie ozonowej. Ważną cechą zanieczyszczeń powietrza jest możliwość ich przenoszenia na znaczne odległości. Ochrona powietrza, zgodnie z przepisami, polega na zapobieganiu powstawaniu zanieczyszczeń, ograniczaniu lub eliminowaniu wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu, względnie utrzymania ich na poziomie dopuszczalnych wielkości.

W dniu 20 listopada 2023 r. Sejmik Województwa Śląskiego przyjął Uchwałą nr VI/62/8/2023 aktualizację „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego” przyjętego Uchwałą Nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.

Aktualizacja została przygotowana, ponieważ w 2022 r. nadal notowane były przekroczenia standardów jakości powietrza oraz docelowego poziomu benzo(a)pirenu w województwie śląskim. Nadrzędnym celem Programu jest ewaluacja działań naprawczych tak, aby ich realizacja doprowadziła do poprawy stanu jakości powietrza, co w konsekwencji spowoduje ograniczenie niekorzystnego wpływu zanieczyszczeń powietrza na zdrowie i życie mieszkańców województwa śląskiego. Program obejmuje pięć stref oceny jakości powietrza, Miasto Czeladź znajduje się w strefie śląskiej.

Program Ochrony Powietrza nakłada na wszystkie gminy szereg obowiązków. Zgodnie z POP, Miasto jest zobowiązane do wspierania mieszkańców w zakresie wymiany nieefektywnych źródeł ciepła (programy dotacyjne z budżetu miasta oraz środków zewnętrznych), prowadzenia działań edukacyjno-informacyjnych, kontroli przestrzegania przez mieszkańców zapisów uchwały antysmogowej dla województwa śląskiego oraz zakazu spalania odpadów, działań krótkoterminowych wdrażanych w sytuacjach ryzyka wystąpienia lub wystąpienia przekroczeń poziomów alarmowych, dopuszczalnych i docelowych substancji w powietrzu. Dokumenty te zostały scharakteryzowane w rozdziale 3.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. z 2025 r., poz. 647 t.j. ze zm.) przygotowanie i zrealizowanie Programu Ochrony Powietrza wymagane jest dla stref, w których stwierdzono przekroczenia poziomów dopuszczalnych lub docelowych, powiększonych w stosownych przypadkach o margines tolerancji, choćby jednej substancji, spośród określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2021 r., poz. 845 t.j.).

Na podstawie art. 87 ust. 2 ww. ustawy w województwie śląskim wyznaczonych zostało 5 stref, dla których przeprowadzana jest coroczna ocena jakości powietrza. Gmina Czeladź zaliczona została do strefy śląskiej.

5.1.1. Emisja zanieczyszczeń

Głównym źródłem zanieczyszczeń do powietrza na terenie Gminy Czeladź jest emisja obejmująca:

- emisję niską (kotłownie, indywidualne paleniska domowe i prywatne zakłady usługowe, z których spaliny są emitowane przez kominy niższe niż 40 m),
- emisję komunikacyjną,
- emisję z zakładów przemysłowych,
- emisję nieorganizowaną,
- emisję napływową.

Emisja niska (powierzchniowa)

Niska emisja na terenie Gminy związana jest z indywidualnymi źródłami ciepła w gospodarstwach domowych, które w przeważającej ilości wykorzystują jako źródło energii węgiel kamienny, często gorszego gatunku. Pomimo wejścia w życie uchwały antysmogowej (Uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji) nadal zdarza się niedopuszczalne przepisami prawa spalanie różnego rodzaju materiałów odpadowych, w tym odpadów komunalnych, które mogą być źródłem emisji dioksyn, ponieważ proces spalania jest niepełny i zachodzi w niższych temperaturach. Lokalne systemy grzewcze i piece domowe praktycznie nie posiadają urządzeń ochrony powietrza. Wielkość emisji z tych źródeł jest trudna do oszacowania i wykazuje zmienność sezonową, związaną z okresem grzewczym.

Ponadto wpływ na zanieczyszczenie powietrza mają także lokalne przestarzałe kotłownie pracujące dla potrzeb centralnego ogrzewania oraz małe przedsiębiorstwa usługowe spalające węgiel. Nie posiadają one praktycznie żadnych urządzeń do ochrony powietrza. Głównym paliwem w sektorze

gospodarki komunalnej jest węgiel o różnej jakości i o różnym stopniu zanieczyszczenia. Funkcjonujące w tym sektorze stare urządzenia grzewcze posiadają niską sprawność. Głównymi zanieczyszczeniami powietrza są dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, pyły i benzo(a)piren.

Gmina Czeladź opracowała następujące dokumenty: „Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Czeladź” oraz „Plan Adaptacji Miasta Czeladzi do zmian klimatu do roku 2030”. Dokumenty te zostały opisane w rozdziale 3.

Działania zmierzające do zmniejszenia niskiej emisji

W latach 2023-2024 Miasto Czeladź prowadziło 3 programy dotacyjne wspierające wymianę nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe oraz działania mające na celu poprawę efektywności energetycznej budynków tj.:

Program Czyste Powietrze

Gminny Punkt Konsultacyjno-Informacyjny Programu Czyste Powietrze funkcjonuje w Urzędzie Miasta Czeladź od grudnia 2020 r. Beneficjentami Programu są właściciele domów jednorodzinnych, którzy zamierzają wymienić źródło ciepła oraz/lub przeprowadzić inwestycję polegającą na poprawie efektywności energetycznej budynku (termomodernizacja, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej). Od kwietnia 2025 r. Miasto Czeladź pełni również rolę Operatora tego Programu. Charakterystykę omawianego Programu w latach 2020-2024 przedstawiono w tab. 3.

Tabela 3. Program Czyste Powietrze w Mieście Czeladź w latach 2020-2024

Liczba złożonych wniosków o dofinansowanie	507
Liczba zawartych umów o dofinansowanie	444
Liczba zrealizowanych przedsięwzięć	347
Kwota wypłaconych dotacji	4 103 809,42

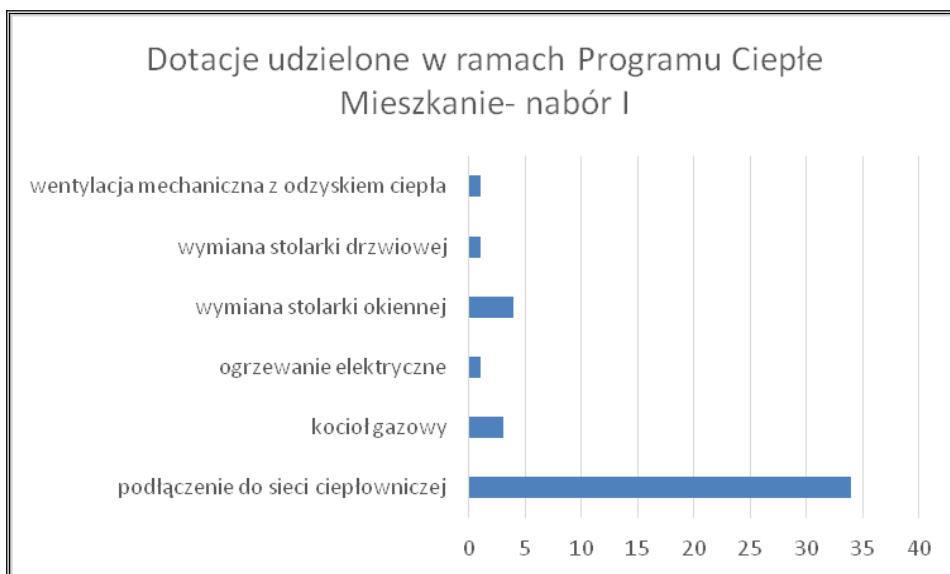
Źródło: Dane z Urzędu Miasta w Czeladzi

Program Ciepłe Mieszkanie

W dniu 30 grudnia 2022 r. Miasto Czeladź podpisało umowę nr 6/2022/16/OA/oe/cm z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska w Katowicach w sprawie realizacji Programu Ciepłe Mieszkanie. Zgodnie z Zarządzeniem nr 89/2023 Burmistrza Miasta Czeladź w sprawie określenia sposobu składania i rozpatrywania wniosków o dofinansowanie w ramach programu priorytetowego Ciepłe Mieszkanie na terenie Miasta Czeladź, rozpoczął się nabór wniosków.

W 2024 r. zrealizowano 39 wniosków o dofinansowanie i wypłacono beneficjentom 274 215,30 zł. Dofinansowane inwestycje dotyczyły głównie podłączenia się lokali mieszkalnych do sieci ciepłowniczej przy ul. Legionów. Dodatkowo beneficjenci otrzymali wsparcie finansowe na wymianę stolarki okiennej i drzwiowej oraz wentylację mechaniczną z odzyskiem ciepła.

Dotacje udzielone w ramach Programu Ciepłe Mieszkanie - nabór I w podziale na rodzaj przeprowadzonych inwestycji zobrazowano na rys. 3.

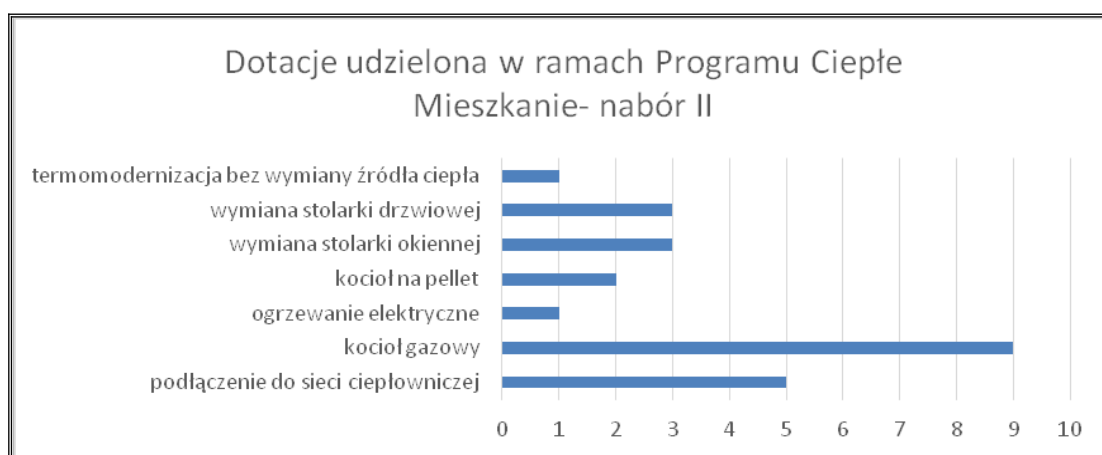

Rysunek 3. Dotacje udzielone w ramach Programu Ciepłe Mieszkanie - nabór I w podziale na rodzaj przeprowadzonych inwestycji

Źródło: Dane z Urzędu Miasta w Czeladzi

W dniu 18 kwietnia 2024 r. Miasto Czeladź podpisało umowę nr 13/2024/16/OA/oe/CM1 cm z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska w Katowicach w sprawie realizacji Programu Ciepłe Mieszkanie nabór II. W drugiej edycji Programu, oprócz osób fizycznych o dofinansowanie mogły starać się także wspólnoty mieszkaniowe. W 2024 r. do Urzędu Miasta Czeladź wpłynęło 40 wniosków o dofinansowanie. Na koniec 2024 roku zrealizowano 18 wniosków o dofinansowanie - 17 dotyczyło osób fizycznych, 1 wniosek dotyczył wspólnoty mieszkaniowej. Wypłacono beneficjentom 255 826,15 zł. Najwięcej osób przeprowadziło inwestycję polegającą na wymianie nieefektywnego źródła ciepła na kocioł gazowy.

Dotacje udzielone w ramach Programu Ciepłe Mieszkanie - nabór II w podziale na rodzaj przeprowadzonych inwestycji zobrazowano na rys. 4.

Rysunek 4. Dotacje udzielone w ramach Programu Ciepłe Mieszkanie - nabór II w podziale na rodzaj przeprowadzonych inwestycji

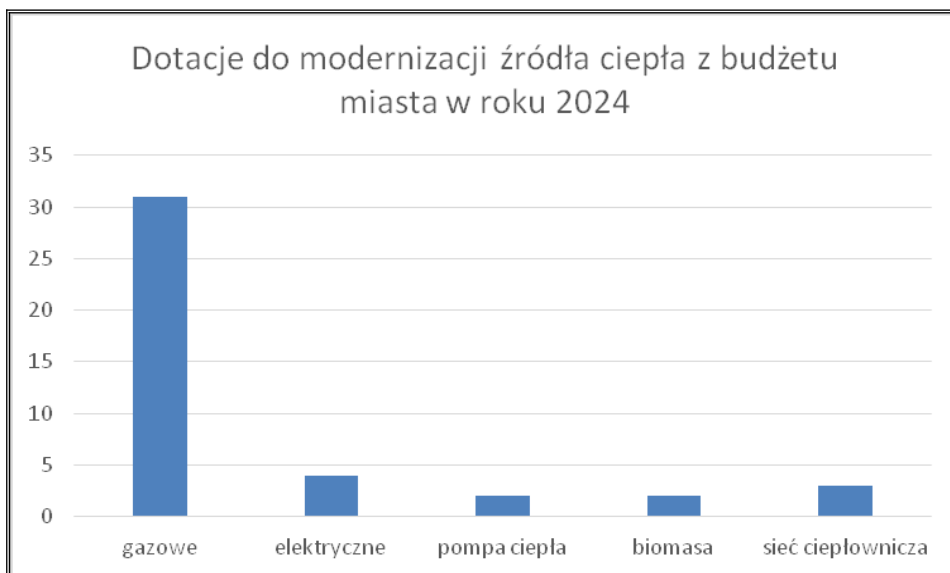
Źródło: Dane z Urzędu Miasta w Czeladzi

Dotacje do modernizacji źródła ciepła z budżetu miasta

Dotacje do modernizacji źródła ciepła są przyznawane zgodnie z Regulaminem udzielania dotacji celowych ze środków budżetu miasta na realizację zadań związanych z modernizacją źródła ciepła w budynkach i lokalach mieszkalnych na terenie miasta Czeladź, przyjętym Uchwałą Nr LXI/780/2022

Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 20 grudnia 2022 r. w sprawie zasad udzielania dotacji celowych ze środków budżetu miasta Czeladź na realizację wybranych przedsięwzięć dotyczących ochrony środowiska.

W 2024 r. złożono 55 wniosków o dotację do modernizacji źródła ciepła. Zrealizowano 42 inwestycje i wypłacono mieszkańcom kwotę 86 000,00 zł. Dotacje do modernizacji źródła ciepła z budżetu Miasta Czeladź w 2024 r. zobrazowano na rys. 5.

Rysunek 5. Dotacje do modernizacji źródła ciepła z budżetu Miasta Czeladź w 2024 r.

Źródło: Dane z Urzędu Miasta w Czeladzi

Zgodnie ze sprawozdaniem z realizacji Programu Ochrony Powietrza za 2024 r. na terenie Miasta Czeladź zlikwidowano 159 palenisk na paliwa stałe.

Ponadto Miasto Czeladź realizuje również Projekt Elena. W dniu 23 sierpnia 2023 r. podpisano z GZM umowę wykonawczą do zawartego porozumienia w sprawie wspólnej realizacji projektu pn. „Poprawa efektywności energetycznej w budynkach wielorodzinnych na terenie Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii” w ramach tego programu. Przedmiotem projektu jest wykonanie dokumentacji technicznej dla 6 budynków z terenu Miasta Czeladź:

- Wojkowicka 15,
- Reymonta 76,
- Rynek 26,
- Rynek 28,
- Rynkowa 8,
- Szpitalna 2.

W dniu 10 września 2024 r. Miasto Czeladź potwierdziło odbiór opracowanych dokumentów w ramach FAZY I projektu tj. koncepcje wielobranżowe oraz wstępne audyty energetyczne.

W dniu 29 listopada 2024 r. potwierdzono odbiór dokumentów dla FAZY II - audyty energetyczne oraz efektywności energetycznej. W czerwcu 2025 r. została przekazana kompletna dokumentacja.

Ponadto Miasto realizuje umowę z firmą Airly Sp. z o.o. na obsługę czujników jakości powietrza. Na terenie Miasta zainstalowanych zostało 5 sensorów jakości powietrza znajdujących się przy ulicach: Katowickiej, Szkolnej, Reymonta, Spacerowej i Niepodległości. Pomiar z ww. czujników są udostępniane na bieżąco na stronie internetowej Miasta.

Emisja komunikacyjna (liniowa)

Kolejnym czynnikiem decydującym o stanie jakości powietrza jest emisja komunikacyjna, której największe stężenia lokują się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, szczególnie w rejonie ważnych szlaków komunikacyjnych nr 86 (z Katowic do Warszawy) oraz nr 94 (z Wrocławia do Krakowa).

Układ drogowy Gminy Czeladź tworzą ciągi komunikacyjne:

- DK 94 (wg klasyfikacji funkcjonalno-technicznej: droga główna ruchu przyspieszonego [GP]) - przebiegająca na terenie miasta ulicami: Staszica - Będzińska. Stanowi ona fragment ciągu drogowego o przebiegu: Prochowice - Wrocław - Brzeg - Opole - Strzelce Opolskie - Toszek - Pyskowice - Będzin - Sosnowiec - Dąbrowa Górnicza - Olkusz - Kraków.
- DK 86 oraz DK 94 - odcinek o wspólnym przebiegu obu dróg krajowych, praktycznie w całości w granicach administracyjnych sąsiedniego miasta Będzin. Wg klasyfikacji funkcjonalno-technicznej: droga główna ruchu przyspieszonego [GP]. DK86 stanowi fragment ciągu drogowego o przebiegu: Dąbrowa Górnicza - Będzin - Sosnowiec [S86] - Katowice [S86] - Katowice - Tychy.

Zanieczyszczenia komunikacyjne (tlenek i dwutlenek węgla, tlenki azotu, węglowodory, pyły z metalami ciężkimi) pogarszają jakość powietrza atmosferycznego oraz wpływają na wzrost stężenia ozonu w troposferze. Istotne znaczenie ma również zapylenie powstające na skutek ścierania się opon pojazdów i nawierzchni dróg.

Emisja z zakładów przemysłowych (punktowa)

Źródło emisji zanieczyszczeń do powietrza stanowi działalność przemysłowa zakładów produkcyjnych i usługowych funkcjonujących na terenie Gminy Czeladź.

Na terenie Gminy Czeladź nie występują źródła systemowe. Potrzeby cieplne odbiorców pokrywane są ze źródeł systemowych zlokalizowanych poza granicami gminy za pośrednictwem systemu sieci ciepłowniczych oraz za pomocą kotłowni lokalnych (głównie węglowych, gazowych i olejowych) i źródeł indywidualnych (tzn. źródeł i urządzeń grzewczych na paliwa stałe, ciekłe, gazowe oraz piecyków elektrycznych).

W Czeladzi pojawił się od pewnego czasu problem odorowy. W grudniu 2024 r. odbyło się spotkanie przedstawicieli miast tj.: Katowice, Sosnowiec, Siemianowice Śląskie, Czeladź oraz przedstawiciela MPGK Katowice w sprawie uciążliwości odorowych odczuwalnych na ich terenie oraz w sprawie propozycji wykonania pomiarów odorów.

Podniesiono propozycję, aby wystosować wspólne pismo do WIOŚiGW w Katowicach, celem objęcia przez nich szczególnym nadzorem i kontrolą 6 wytypowanych emitentów odorów, tj. Cerdrob w Sosnowcu, Schronisko dla zwierząt na ul. Baczyńskiego w Sosnowcu, Remondis Sosnowiec, MPGK Katowice oraz FUE i BM Recycling z Siemianowic Śląskich.

Emisja napływowa

Istotną rolę w emisji zanieczyszczeń do powietrza odgrywa także napływ zanieczyszczeń z terenów sąsiadujących. Zasadnicze znaczenie ma lokalizacja Gminy Czeladź na terenie Zagłębia i w pobliżu Górnego Śląska. Napływ zanieczyszczeń z tych terenów jest rezultatem dominujących w tym rejonie wiatrów z kierunku południowo-zachodniego oraz zachodniego.

5.1.2. Odnawialne źródła energii

Poprawa efektywności energetycznej wiąże się z rozwojem odnawialnych źródeł energii. W województwie śląskim dokonano inwentaryzacji zasobów, a także oszacowano potencjał źródeł odnawialnych w ramach *Programu wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego*. Potencjał zasobów odnawialnych źródeł energii na terenie Gminy zgodnie z w/w programem został przedstawiony w tab. 4.

Tabela 4. Zestawienie możliwości wykorzystania OZE na terenie Gminy Czeladź

Gmina	Preferowane kierunki rozwoju grupa A –	Kierunki rozwoju możliwe do realizacji grupa
-------	--	--

	inwestycje krótkookresowe	B – inwestycje długookresowe
GMINA CZELADŹ		
Czeladź	Energia z wód kopalnianych	Energia wiatru

Źródło: Program wykorzystania odnawialnych źródeł energii na terenach nieprzemysłowych województwa śląskiego

Działania w sektorze OZE

W dniu 10 stycznia 2023 r. Rada Miejska w Czeladzi podjęła Uchwałę Nr LXII/799/2023 określającą regulamin naboru oraz realizacji projektu grantowego „Odnawialne źródła energii szansą dla mieszkańców Czeladzi”. Urząd Miasta Czeladź ogłosił otwarty nabór grantobiorców do ww. projektu. Osoby zainteresowane udziałem w projekcie zobligowane były złożyć komplet dokumentów zgłoszeniowych w Kancelarii Urzędu w terminie od 31 stycznia 2023 r. do 03 marca 2023 r.

Projekt dotyczył montażu paneli fotowoltaicznych na budynkach mieszkalnych w mieście. Miał on również na celu poprawę jakości powietrza, w tym ograniczenie emisji CO₂ oraz pyłu PM 10 poprzez zwiększenie poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych. Zamontowano 107 instalacji fotowoltaicznych o łącznej mocy 492,225 kWp, przy czym moc przyznana z projektu wyniosła 429,95 kWp. łączna wartość wypłaconych grantów wyniosła 1 637 250,56 zł.

5.1.3. Ocena jakości powietrza

Podstawowymi aktami prawnymi obowiązującymi aktualnie w zakresie sporządzania rocznej oceny jakości powietrza są:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2025 r., poz. 647 t.j.),
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2024 r., poz. 870 t.j.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. z 2021 r., poz. 845 t.j.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2019 r. w sprawie programów ochrony powietrza oraz planów działań krótkoterminowych (Dz. U. z 2019 r., poz. 1159).

Obowiązek sporządzania corocznej oceny poziomu substancji w powietrzu wynika z art. 89 ustawy Prawo ochrony środowiska, zgodnie z którym Główny Inspektor Ochrony Środowiska, w terminie do 30 kwietnia każdego roku, dokonuje oceny poziomów substancji w powietrzu w danej strefie za rok poprzedni oraz odrębnie dla każdej substancji dokonuje klasyfikacji stref, w których poziom odpowiednio:

- przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji,
- mieści się pomiędzy poziomem dopuszczalnym, a poziomem dopuszczalnym powiększonym o margines tolerancji,
- nie przekracza poziomu dopuszczalnego,
- przekracza poziom docelowy,
- nie przekracza poziomu docelowego,
- przekracza poziom celu długoterminowego,
- nie przekracza poziomu celu długoterminowego.

Ocenę jakości powietrza w województwie śląskim oparto na „**Rocznych ocenach jakości powietrza w województwie śląskim, raporty wojewódzkie za lata 2021-2024**” opracowanych przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach. Jak już wspomniano powyżej Gmina Czeladź należy do **strefy śląskiej – kod strefy PL2405**.

Lista zanieczyszczeń pod kątem spełnienia kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia objęta: benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM10,

pył zawieszony PM_{2,5}, arsen, benzo(α)piren, ołów, kadm oraz nikiel. Do zanieczyszczeń, które uwzględniono w ocenie ze względu na ochronę roślin należały: dwutlenek siarki, tlenki azotu oraz ozon.

Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do jednej z poniższych klas:

- **klasa A** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały odpowiednio poziomów dopuszczalnego lub docelowego,
- **klasa C** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziom dopuszczalny lub docelowe,
- **klasa A1** - klasa strefy dla pyłu PM_{2,5} określona w oparciu o poziom dopuszczalny,
- **klasa C1** - klasa strefy dla pyłu PM_{2,5} określona w oparciu o poziom dopuszczalny,
- **klasa D1** - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego,
- **klasa D2** - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego.

Klasy strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń uzyskane w ocenach za lata 2021-2024 z uwzględnieniem kryteriów ustanowionych dla ochrony zdrowia ludzi przedstawiono w tab. 5, a dla ochrony roślin przedstawiono w tab. 6.

Tabela 5. Klasy dla strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony zdrowia ludzi w latach 2021-2024

Nazwa substancji	Symbol klasy wynikowej w latach 2021-2024 dla poszczególnych zanieczyszczeń wg kryteriów ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi			
Kod strefy	PL2405			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Pył zawieszony (PM ₁₀)	C	C	A	C
Pył zawieszony (PM _{2,5})	C1 ²	C1	A1	A1
Dwutlenek siarki (SO ₂)	A	A	A	A
Dwutlenek azotu (NO ₂)	A	A	A	A
Tlenek węgla (CO)	A	A	A	A
Ozon (O ₃)	A ¹	A ¹	A ¹	A ¹
Ołów (Pb)	A	A	A	A
Kadm (Cd)	A	A	A	A
Nikiel (Ni)	A	A	A	A
Arsen (As)	A	A	A	A
Benzen (C ₆ H ₆)	A	A	A	A
Benzo(a)piren (BaP)	C	C	C	C

Źródło: Roczne oceny jakości powietrza w województwie śląskim, obejmujące 2021, 2022, 2023, 2024 rok, GIOŚ Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach

Wyjaśnienie: 1 - dla ozonu poziom celu długoterminowego, strefy uzyskały klasę D2,
2 - dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} – poziom dopuszczalny I faza, strefa śląska uzyskała klasę C

W porównaniu do 2022 r., klasa strefy śląskiej w 2023 r. zmieniła się z klasy C na A, w przypadku pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} z klasy C1 na A1. W 2024 r. klasę pyłu zawieszonego PM₁₀ określono jako C. Zatem w porównaniu do 2023 r., w 2024 r. w województwie śląskim nastąpiło pogorszenie jakości powietrza. W przypadku poziomu celu długoterminowego dla ozonu, ze względu na ochronę zdrowia ludzi strefa uzyskała klasę D2.

Zgodnie z zasadami oceny rocznej, klasę strefy dla danego zanieczyszczenia określa się na podstawie jego stężeń występujących w rejonach potencjalnie najbardziej zanieczyszczonych rozważaną substancją. W rezultacie, nawet obszar przekroczeń wartości normatywnych zanieczyszczenia o małym zasięgu decyduje o wyniku klasyfikacji całej strefy (nawet dla dużej powierzchni bez przekroczeń). Należy zatem pamiętać, że zaliczenie strefy do klasy C dla danego zanieczyszczenia nie oznacza złej sytuacji na terenie całej strefy – a jest jedynie sygnałem, że w strefie istnieją obszary wymagające dalszego prowadzenia działań na rzecz poprawy jakości powietrza pod kątem rozważanego zanieczyszczenia.

Tabela 6. Klasy dla strefy śląskiej dla poszczególnych zanieczyszczeń z uwzględnieniem kryteriów dla ochrony roślin w latach 2021-2024

Nazwa substancji	Symbol klasy wynikowej w latach 2021-2024 dla poszczególnych zanieczyszczeń dla obszaru gminy wg kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia			
Kod strefy	PL2405			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.	2024 r.
Tlenki azotu (NO _x)	A	A	A	A
Ozon (O ₃)	A ¹	A ¹	A ¹	A ¹
Dwutlenek siarki (SO ₂)	A	A	A	A

Źródło: Roczne oceny jakości powietrza w województwie śląskim, obejmujące 2021, 2022, 2023, 2024 rok, GIOŚ Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach

Wyjaśnienie: dla ozonu poziom celu długoterminowego, strefa śląska uzyskała klasę D2

W odniesieniu do kryterium ochrony roślin dla wszystkich analizowanych zanieczyszczeń strefa została zaliczona do klasy A. W przypadku poziomu celu długoterminowego ze względu na ochronę roślin strefa śląska uzyskała ponownie klasę D2.

Głównymi zagrożeniami zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Czeladź są:

- kotłownie lokalne i indywidualne paleniska domowe. Mają one znaczący wpływ na lokalny stan zanieczyszczenia powietrza. Emitują najczęściej zanieczyszczenia pyłowe i gazowe,
- emisja liniowa związana z ruchem komunikacyjnym na terenie Gminy.

Na terenie Gminy Czeladź od wielu lat realizowane są działania związane z ograniczeniem zanieczyszczeń do atmosfery. Realizowane są działania związane z wymianą nieefektywnych kotłów i montażem odnawialnych źródeł energii.

Na terenie Gminy w dalszym ciągu będzie się rozwijać sieć ciepłownicza i gazowa, umożliwiając przyłączanie odbiorców indywidualnych do sieci zbiorowej i ograniczenie niskiej emisji.

Analiza SWOT

OCHRONA KLIMATU I JAKOŚCI POWIETRZA	
Mocne strony	Słabe strony
✓ Wdrażanie i realizacja planu gospodarki niskoemisyjnej ✓ Zmiana dla strefy śląskiej klasy pyłu zawieszonego PM₁₀ z klasy C na klasę A i pyłu zawieszonego PM_{2,5} z klasy C1 na klasę A1 ✓ Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych	✓ Przekroczenia standardów jakości powietrza dla strefy śląskiej w przypadku BaP ✓ Wykorzystanie nieekologicznych nośników energii ✓ Wzmożony transport w obrębie dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych ✓ Funkcjonowanie przedsiębiorstw emitujących zanieczyszczenia gazowe i pyłowe

✓ Wymiana starych kotłów węglowych na kotły i piece na paliwo stałe spełniające wymogi Ekoprojektu ✓ Montaż OZE, zwiększenie poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych ✓ Funkcjonujące systemy ciepłownicze, możliwe dalsze podłączenia na terenie Miasta ✓ Wykorzystanie zewnętrznych źródeł finansowania np. program Czyste Powietrze i program Ciepłe Mieszkanie	
Szanse	Zagrożenia
✓ Poprawa warunków sanitarnych związanych z termomodernizacją budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej ✓ Możliwość dalszego wykorzystania zewnętrznych źródeł finansowania np. program Czyste Powietrze ✓ Prowadzenie edukacji ekologicznej ✓ Realizacja przyjętych programów i planów w zakresie ochrony powietrza ✓ Stopniowo wzrastająca świadomość społeczna ✓ Możliwość wspierania projektów prośrodowiskowych przez programy i fundusze strukturalne Unii Europejskiej oraz krajowe fundusze celowe ✓ Podanie dokumentów do publicznej wiadomości i udział społeczeństwa w kształtowaniu strategii prośrodowiskowej	✓ Rozwój budownictwa jednorodzinnego i wzrost zużycia energii do celów grzewczych ✓ Napływ zanieczyszczeń ze zurbanizowanych obszarów województwa śląskiego ✓ Brak funduszy na inwestycje ✓ Pogorszenie stanu finansów publicznych skutkujące ograniczeniem nakładów inwestycyjnych ✓ Utrudnienia proceduralne przy pozyskiwaniu środków finansowych z zewnątrz

5.2. Zagrożenia hałasem

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska za hałas uznaje się dźwięki o częstotliwościach od 16 Hz do 16 000 Hz. Hałas jest jednym z elementów oddziałujących na komfort psychiczny ludności szczególnie w rejonach zurbanizowanych z gęstymi sieciami komunikacyjnymi i dużą ilością zakładów produkcyjnych. Ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska głównie poprzez utrzymanie poziomu hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego lub na tym poziomie, a w przypadku przekroczenia na zmniejszeniu tego poziomu, do co najmniej dopuszczalnego.

Dopuszczalne poziomy hałasu w środowisku reguluje rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. z 2014 r., poz. 112, t. j.). Źródłami dźwięku, dla których ustalono dopuszczalne wartości w środowisku są:

- drogi lub linie kolejowe w tym torowiska tramwajowe poza pasem drogowym,
- linie elektroenergetyczne,
- starty, lądowania i przeloty statków powietrznych,
- instalacje i pozostałe obiekty oraz grupy źródeł hałasu:
 - ✓ hałas przemysłowy,
 - ✓ hałas komunalny.

Ogólnie hałas można podzielić na: komunikacyjny (drogowy, kolejowy, tramwajowy i lotniczy) oraz przemysłowy. Głównym źródłem, ze względu na przestrzenny charakter oddziaływania, na terenie Gminy Czeladź jest hałas komunikacyjny. Hałas przemysłowy ma nieco mniejszy udział w emisji uciążliwych dźwięków, a jego oddziaływanie ma charakter lokalny.

Oceny klimatu akustycznego dokonano w Programie ochrony przed hałasem dla Powiatu Będzińskiego do roku 2023, który został przyjęty uchwałą Nr XVII/227/2020 Rady Powiatu Będzińskiego z dnia 27 kwietnia 2020 r. W dokumencie tym określone zostały działania programowe wraz z kosztami

ich podjęcia oraz zalecenia dla poszczególnych gmin powiatu pozwalające na obniżenie negatywnego wpływu klimatu akustycznego na życie mieszkańców. Działania te dotyczą m.in. remontów nawierzchni dróg, co planowane jest również w ramach Programu Ochrony Środowiska.

Należy nadmienić, iż główne działania Gminy zmierzające do ograniczenia wpływu hałasu na ludzi i środowisko, to przede wszystkim w przypadku hałasu komunikacyjnego poprawa systemu drogowego.

Hałas komunikacyjny

Hałas drogowy jest najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym źródłem hałasu. Koncentruje się wzdłuż szlaków komunikacyjnych tak, więc ma charakter liniowy. Na poziom tego hałasu wpływ ma przede wszystkim natężenie ruchu, złożoność układu drogowego, a także stan nawierzchni dróg.

W obrębie miasta znajdują się strategiczne dla konurbacji górnośląskiej szlaki komunikacyjne, w tym droga DK 86 oraz DK 94. Drogi łączące Czeladź z pozostałymi miastami cechują się znacznym obciążeniem w godzinach rannych i wieczornych.

Z informacji otrzymanych z Powiatowego Zarządu Dróg w Będzinie wynika, iż długość dróg powiatowych na terenie Gminy Czeladź wynosi 21 459 m.

Analizy przeprowadzone na etapie „Mapy akustycznej Powiatu Będzińskiego” wykazały, iż hałas drogowy stanowi dominujące źródło na rozpatrywanym terenie, zarówno pod względem wielkości jak i zasięgu oddziaływania. Największy zakres przekroczeń (zawierający się w przedziale 10-15 dB dla wskaźnika L_{DWN}) wykazano na obszarach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie dróg krajowych, przebiegających w granicach całego powiatu będzińskiego, w tym Gminy Czeladź charakteryzujących się wysokimi dobowymi wartościami natężenia ruchu (w tym również ruchu ciężkiego), przy braku zabezpieczeń akustycznych w postaci ekranów dla części terenów podlegających ochronie akustycznej. W otoczeniu pozostałych ulic stwierdzone przekroczenia są znacznie mniejsze i mieszczą się w zakresie do 10 dB.

W Programie ochrony przed hałasem dla Powiatu Będzińskiego do roku 2023 wskazano obszary objęte przekroczeniami dopuszczalnych poziomów hałasu na terenie Gminy Czeladź tj.:

- DK94 – ul. Staszica od ul. Grodzieckiej do ul. Bytomskiej (od km 14+250 do km 16+050), rodzaj terenów narażonych na hałas: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, mieszkaniowo-usługowa, wielorodzinna,
- DK 94 – ul. Będzińska od ul. Handlowej do ul. Grodzieckiej (Czeladź-Będzin, od km 16+200 do km 18+000), rodzaj terenów narażonych na hałas: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, mieszkaniowo-usługowa,
- ul. Katowicka (od ul. 1 Maja do ul. Reymonta), rodzaj terenów narażonych na hałas: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wielorodzinna, zabudowa oświaty,
- ul. Nowopogońska (od ul. Mysłowickiej do ul. Wiejskiej), rodzaj terenów narażonych na hałas: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wielorodzinna,
- ul. Nowopogońska (od ul. Katowickiej do ul. Żytniej), rodzaj terenów narażonych na hałas: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna,
- ul. Katowicka (od ul. Reymonta na południe ok. 400 m), rodzaj terenów narażonych na hałas: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna,
- ul. Katowicka (od granicy miasta do ok. 400 m w kierunku północnym), rodzaj terenów narażonych na hałas: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wielorodzinna,
- ul. 1 Maja (od ul. Staszica do ul. Bytomskiej), rodzaj terenów narażonych na hałas: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wielorodzinna,

- ul. Wiejska (odc. od ul. Nowopogońskiej do ok. 150 m za skrzyżowaniem z ul. Wiosenną), rodzaj terenów narażonych na hałas: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna,
- ul. Nowopogońska (od ul. Wiejskiej do granicy miasta), rodzaj terenów narażonych na hałas: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wielorodzinna, zabudowa oświaty,
- ul. Legionów (od ul. Staszica do ul. Miłej), rodzaj terenów narażonych na hałas: zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, wielorodzinna,
- ul. Tuwima (od ul. Szpitalnej do ul. Grodzkiej), rodzaj terenów narażonych na hałas: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna,
- ul. Szpitalna (od ul. Tuwima do ul. Wojkowickiej), rodzaj terenów narażonych na hałas: zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna, zabudowa oświaty, zabudowa szpitalna.

Linie tramwajowe na terenie powiatu będzińskiego położone są wyłącznie w obrębie miast Będzin oraz Czeladź.

Na obszarze miasta Czeladzi przebiega jedna linia tramwajowa tj.:

- linia tramwajowa: nr 22 (Dąbrowa Górnicza Tworzeń Huta Katowice – Czeladź Kombatantów).

Analizy przeprowadzone na etapie „Mapy akustycznej Powiatu Będzińskiego” wykazały, iż hałas tramwajowy generując dużo mniejszy zakres przekroczeń (w odniesieniu do hałasu drogowego), których zasięg ogranicza się do bezpośredniego otoczenia linii tramwajowej. Nieznaczne wartości przekroczeń, głównie w przedziale do 5 dB odnotowano wzdłuż linii tramwajowej na odcinku Granica gminy – Pętla przy ul. Kombatantów w Czeladzi.

Inwestycje zrealizowane w ramach ochrony przed hałasem drogowym na terenie Gminy

Z „Raportu o stanie Gminy Czeladź za rok 2023” wynika, iż w 2023 r. uzyskano dofinansowanie dla następujących projektów:

- remont ulicy Handlowej w Czeladzi,
- budowa ulicy Staropogońskiej w Czeladzi,
- przebudowa ulicy Bytomskiej w Czeladzi wraz z budową kanalizacji deszczowej,
- budowa obwodnicy osiedla Rojce w Czeladzi - etap I.

Z „Raportu o stanie Gminy Czeladź za rok 2024” wynika, iż w 2024 r. w ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg zostały podpisane umowy o dofinansowanie na trzy projekty:

- przebudowa ulicy Bytomskiej wraz z budową kanalizacji deszczowej,
- budowa obwodnicy osiedla Rojce – etap I,
- remont ul. Handlowej – etap II.

Z kolei z Funduszu Odporności Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii pozyskano dofinansowanie na realizację następujących zadań:

- rozbudowa drogi publicznej gminnej klasy L – ul. Ogrodowa w Czeladzi,
- budowa fragmentu drogi na ul. 3 Szyb od skrzyżowania z ul. Staropogońską,
- przebudowa ulicy Miłej w Czeladzi,
- przebudowa ulicy Elizy Orzeszkowej w Czeladzi.

Ponadto w ramach zadań realizowanych przez Powiatowy Zarząd Dróg w Będzinie przebudowano część odwodnienia drogi powiatowej (ul. Dehnelów w Czeladzi).

Hałas przemysłowy

Hałas przemysłowy generowany jest przez zakłady produkcyjne i usługowe. Obejmuje dźwięki emitowane przez maszyny i urządzenia, procesy technologiczne, a także instalacje i wyposażenie małych zakładów rzemieślniczych i usługowych. Do tego rodzaju hałasu zalicza się także dźwięki emitowane przez urządzenia obiektów handlowych, np.: wentylatory i urządzenia klimatyzacyjne. Hałas ten ma charakter lokalny i występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi. Poziom hałasu jest kształtowany indywidualnie dla każdego obiektu i zależy od wykorzystywanych maszyn i urządzeń, zastosowanej izolacji hal produkcyjnych oraz prowadzonych procesów technologicznych.

Pomiar hałasu przemysłowego nie jest prowadzony systematycznie ani regularnie, zazwyczaj jest przeprowadzany w skutek interwencji.

Na terenie Gminy Czeladź znajduje się wiele przedsiębiorstw prowadzących działalność o charakterze produkcyjnym i usługowym, które można uznać za źródła hałasu.

Analizy przeprowadzone na etapie „Mapy akustycznej Powiatu Będzińskiego” wykazały, iż hałas przemysłowy stanowi drugi pod względem uciążliwości rodzaj hałasu na terenie powiatu i gminy.

Zgodnie z oceną przedstawioną w opracowaniu Mapy akustycznej Powiatu Będzińskiego z 2019 r. w Gminie Czeladź zagrożonych długookresowym hałasem przemysłowym, ocenianym za pomocą wskaźnika L_{DWN} , na których stan środowiska określa się jako „nieдобry” wynosi $0,112 \text{ km}^2$, natomiast powierzchnia terenów na których panuje „zły” stan klimatu akustycznego wyniosła $0,001 \text{ km}^2$. Na obszarze o „nieдобrych” warunkach akustycznych zlokalizowanych jest 69 lokali mieszkalnych zamieszkiwanych przez 187 osób. Na terenach o „złych” warunkach akustycznych znajduje się 1 lokal mieszkalny zamieszkiwany przez 3 osoby. Powierzchnia obszarów najbardziej zagrożonych hałasem drogowym w porze nocnej, ocenianym za pomocą wskaźnika L_N , na których stan środowiska określany jest jako „nieдобry” wynosi $0,212 \text{ km}^2$, natomiast terenów, na których stan środowiska określany jest jako „zły” wynosi $0,014 \text{ km}^2$. Na obszarze o „nieдобrych” warunkach akustycznych znajduje się 176 lokali mieszkalnych, zamieszkiwanych łącznie przez 469 osób, natomiast na terenach o „złych” warunkach akustycznych zlokalizowanych jest 8 lokali mieszkalnych zamieszkiwanych przez 20 osób.

Szczegółowe informacje na temat przekroczeń poziomów hałasu przemysłowego przedstawiają się następująco:

- Huhtamaki Foodservice Poland Sp. z o.o., przekroczenie [dB] L_{DWN} – 5-10 dB, L_N – 10-15 dB, lokalizacja przekroczenia względem zakładu - zabudowa mieszkaniowa - Czeladź, rejon ul. Trzeci Szyb i Pusta. Dodatkowo kumulacja hałasu z Centrum Logistyczne Alliance Silesia Logistics Center,
- Centrum Logistyczne Alliance Silesia Logistics Center, przekroczenie [dB] L_{DWN} – 10-15 dB, L_N – 10-15 dB, lokalizacja przekroczenia względem zakładu - zabudowa mieszkaniowa - Czeladź, rejon ul. Staropogońskiej i Małobądzkiej. Dodatkowo kumulacja hałasu z firmy Huhtamaki,
- Agnelli Metalli Poland, przekroczenie [dB] L_{DWN} – 0-5 dB, L_N – 5-10 dB, lokalizacja przekroczenia względem zakładu - zabudowa mieszkaniowa - Czeladź, rejon ul. Borowej.

Należy zaznaczyć, iż normy dotyczące hałasu przemysłowego są dużo bardziej restrykcyjne w porównaniu z wartościami dopuszczalnymi obowiązującymi dla źródeł hałasu drogowego oraz kolejowego. W przypadku wskaźnika L_N obowiązującego dla pory nocnej w odniesieniu m.in. do terenów zabudowy jednorodzinnej różnice w obowiązujących poziomach dopuszczalnych dla źródeł hałasu przemysłowego oraz źródeł hałasu drogowego / kolejowego sięgają nawet 19 dB.

Starosta Będziński wydał jedną decyzję, w której określony został dopuszczalny poziom hałasu dla zakładu zlokalizowanego na terenie Gminy Czeladź tj.: dopuszczalny poziom hałasu dla Exeter III Poland B Sp. z o.o. w Czeladzi.

Hałas komunalny

Spośród źródeł hałasu komunalnego najistotniejsze znaczenie ma hałas towarzyszący obiektom sportu, rekreacji i rozrywki, co może być uciążliwe w letniej porze roku. Z ich działalnością związany jest dyskomfort akustyczny. Negatywnie odbierany jest również tzw. hałas osiedlowy. Na terenie Gminy Czeladź z tego typu hałasem mieszkańcy stykają się na terenach zwartej zabudowy osiedlowej. Hałas związany z terenami rekreacyjno-wypoczynkowymi jest zdecydowanie mniejszy niż powstający ze źródeł komunikacyjnych i przemysłowych.

Monitoring hałasu

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska, oceny stanu akustycznego środowiska i obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach państwowego monitoringu

środowiska. Strategiczne mapy hałasu są sporządzane przez zarządzających głównymi drogami, głównymi liniami kolejowymi lub głównymi lotniskami oraz przez prezydentów miast o liczbie większej niż 100 tys. mieszkańców. Zarządzający drogą, linią kolejową lub lotniskiem, z wyłączeniem zarządzających drogami gminnymi, dokonują identyfikacji głównych dróg, głównych linii kolejowych lub głównych lotnisk i przekazują, w zakresie swojej właściwości, dane Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska. Również Prezydenci miast o liczbie mieszkańców większej niż 100 tys. przekazują dane Głównemu Inspektorowi Ochrony Środowiska.

Podmiotem odpowiedzialnym za pomiary poziomu hałasu komunikacyjnego w województwie śląskim, na terenach nieobjętych mapami akustycznymi od 2019 r. jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach.

W ostatnich latach na terenie Gminy Czeladź nie prowadzono pomiarów hałasu drogowego przez GIOŚ.

Hałas drogowy

W 2023 r. na terenie województwa śląskiego wykonano pomiary hałasu komunikacyjnego, na podstawie których dokonano oceny klimatu akustycznego w podziale na: drogowy, szynowy i lotniczy. W ramach realizacji zadań państwowego monitoringu środowiska w zakresie badań stanu akustycznego środowiska w 2023 r. wykonano pomiary hałasu drogowego w 15 punktach pomiarowych, w tym najbliższej Czeladzi, na terenie gminy Bobrowniki (miejscowości: Bobrowniki, Rogoźnik, Siemonia, Myszkowice, Dobieszowice).

Głównym czynnikiem mającym wpływ na poziom hałasu na terenie Gminy jest hałas komunikacyjny. Do głównych problemów można zaliczyć:

- zagrożenia hałasem na wskutek przebiegu dróg krajowych przez teren gminy,
- zagrożenia hałasem przemysłowym,
- stały wzrost liczby samochodów na terenie gminy.

Przewidziano szereg działań mających na celu dalszą poprawę stanu klimatu akustycznego na terenie gminy. Działania te mają różnoraki charakter, począwszy od zadań o charakterze organizacyjnym, do kosztownych działań inwestycyjnych. Działania organizacyjne są to działania najtańsze w realizacji, ale jednocześnie bardzo często bardziej skuteczne niż działania inwestycyjne. Obejmują one zarówno np. ograniczenia prędkości ruchu na wybranych odcinkach dróg, ale także działania planistyczne, które pozwalają unikać sytuacji, w której zezwala się na realizację zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie drogi krajowej albo linii tramwajowej.

W efekcie prowadzonych działań powinna nastąpić poprawa klimatu akustycznego terenów zamieszkałych. Natomiast negatywny wpływ wywiera systematyczny wzrost liczby pojazdów mechanicznych i związany z tym wzrost zasięgu hałasu (określany w ramach kolejnych map akustycznych). W wielu przypadkach, w szczególności przy odcinkach dróg, nie ma technicznych możliwości zastosowania środków ochrony przed hałasem, stosowane wówczas powinny być działania alternatywne, polegające na inwestycyjnej albo organizacyjnej ochronie przed hałasem. Kluczowy pozostaje jedynie dostęp do środków finansowych, który zapewni możliwość realizacji zaproponowanych działań oraz wywiązywanie się z obowiązków określonych programem przez zarządzających drogami i linią tramwajową.

Analiza SWOT

ZAGROŻENIA HAŁASEM	
Mocne strony	Słabe strony
✓ Remonty dróg w miarę potrzeb ✓ Budowa ścieżek rowerowych ✓ Zidentyfikowane obszary zagrożone przekroczeniem dopuszczalnych poziomów dźwięku	✓ Niewystarczająca ilość środków finansowych na wykonanie wszystkich potrzebnych prac m.in. modernizacje dróg, które są bardzo kosztowne ✓ Rosnąca liczba pojazdów na drogach ✓ Duża uciążliwość hałasu komunikacyjnego na głównych

✓ Istnienie Programu ochrony środowiska przed hałasem dla Powiatu Będzińskiego	drogach przelotowych ✓ Zagrożenie hałasem przemysłowym
Szanse	Zagrożenia
✓ Planowane inwestycje modernizacyjne dróg ✓ Ciągły monitoring klimatu akustycznego ✓ Możliwość uzyskania dofinansowania inwestycji związanych z ochroną przed hałasem tj. budowa ekranów akustycznych ✓ Podanie dokumentów do publicznej wiadomości i udział społeczeństwa w kształtowaniu strategii pro środowiskowej ✓ Uwzględnianie problemów związanych z hałasem w planach zagospodarowania przestrzennego ✓ Dostępność zabezpieczeń akustycznych dla budynków (np. dźwiękoszczelne okna)	✓ Rosnąca ilość użytkowników pojazdów na drogach ✓ Rozwój gospodarczy regionu i zwiększanie transportu ciężarowego ✓ Wysokie koszty podróży publicznymi środkami transportu w stosunku do transportu indywidualnego ✓ Utrudnienia proceduralne przy pozyskiwaniu środków finansowych z zewnątrz

5.3. Pola elektromagnetyczne

Promieniowanie elektromagnetyczne (PEM) jest nieodzownym elementem środowiska naturalnego. Pochodzi ono od naturalnych źródeł, jakimi są np.: Słońce, Ziemia, zjawiska atmosferyczne. Natomiast sztuczne pola elektromagnetyczne zaczęły pojawiać się w środowisku ponad sto lat temu i były związane z techniczną działalnością człowieka. Promieniowanie elektromagnetyczne występuje wszędzie. Do najważniejszych źródeł promieniowania należą:

- stacje i linie energetyczne,
- nadajniki radiowe i telewizyjne oraz CB-radio i radiostacje amatorskie,
- stacje bazowe telefonii komórkowej,
- wojskowe i cywilne urządzenia radionawigacji i radiolokacji,
- urządzenia powszechnego użytku: kuchenki mikrofalowe, monitory, aparaty komórkowe itp.

Sieci i urządzenia wysokiego, średniego i niskiego napięcia

Źródłem pól elektromagnetycznych na terenie gminy są linie elektryczne i urządzenia elektroenergetyczne średniego i niskiego napięcia. Energia elektryczna dostarczana jest za pośrednictwem sieci napowietrzno - kablowej 15kV do stacji transformatorowych 15/0,4 kV zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie odbiorców.

Właścicielem poszczególnych elementów systemu elektroenergetycznego na obszarze Czeladzi są spółki:

- TAURON Dystrybucja S.A. Oddział w Będzinie,
- Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. Biuro w Katowicach.

Zasilanie odbiorców zlokalizowanych na terenie gminy Czeladź odbywa się ze stacji GPZ Będzin, GPZ Czeladź, GPZ Milowice, GPZ Syberka oraz GPZ Jowisz liniami SN. Odbiorcy zasilani są poprzez następujące linie SN:

- GPZ Będzin - Linia Jowisz (30kV) AFL-6 3x120,
- GPZ Czeladź - Przemysłowa (6kV) HAKFta 3x120, AKFta 3x95, AKFTA 3x120,
- GPZ Czeladź - Milowicka 2 (6kV) AKFta 3x240,
- GPZ Czeladź - Z OR_1 (6kV) AKFta 3x95,
- GPZ Czeladź - Szkoła Grodziecka (6kV) HAKFta 3x120,
- Marchlewski Garmażerka (6kV) YHAKXS 3x(1x120),
- GPZ Czeladź - Grodziecka T3 (6kV) HAKFta 3x120,
- GPZ Czeladź - KPGM (6kV) HAKFta 3x(1x120),
- GPZ Czeladź - Szpital S1 (6kV) AKFta 3x70, AKFta 3x95,
- GPZ Czeladź - Wojkowicka (6kV) AKFta 3x95,
- GPZ Milowice - Jaworska (20kV) YHAKXS 3x(1x120),
- GPZ Czeladź - Studnie Głębiny (6kV) AFL 3x35,

- GPZ Czeladź - CPN Bytomska (6kV) AFL 3x35,
- GPZ Syberka - Dziekana 15 (20kV) 3x XRUHAKXS 1x120,
- GPZ Syberka - Hydrofornia (20kV) HAKFtA 3x120,
- GPZ Syberka - ZR Oberza (20kV) HAKFtA 3x120,
- GPZ Syberka - Chełmek (6kV) AKFtA 3x240,
- GPZ Syberka - Centrum Handlowe (20kV) 3x XRUHAKXS 1x120,
- GPZ Syberka - Silesia Centrum (20kV) XRUHAKXS 3x(1x120),
- GPZ Czeladź - Przemysłowa 2 (6kV) XRUHAKXS 3x(1x120),
- GPZ Jowisz - ZK Jonhson - GPZ Milowice (20kV) AFL 3x120.

Łączna długość sieci SN oraz nN na terenie miasta wynosi ok. 440 km.

Ponadto przez teren miasta przebiega należąca do PSE S.A. dwutorowa linia 220 kV o relacji torów Łagisza - Katowice i Łagisza - Byczyna/Halemba.

Natężenia pól - elektrycznego i magnetycznego maleją szybko wraz ze wzrostem odległości od linii elektroenergetycznych.

Instalacje radiokomunikacyjne

Na terenie Gminy Czeladź głównym operatorem telefonii jest Orange Polska S.A. Najlepsza sytuacja w zakresie dostępności telekomunikacyjnej występuje w obszarach miejskich.

Ponadto na terenie gminy usługi telekomunikacyjne świadczą operatorzy telefonii komórkowych, których szybki rozwój spowodował wzrost źródeł emisji PEM w postaci stacji bazowych. Według wykazu pozwoleń radiowych dla stacji GSM/UMTS/LTE oraz CDMA, wydawanych przez Urząd Komunikacji Elektronicznej wynika, iż w Gminie Czeladź, istnieje ponad dwadzieścia stacji bazowych telefonii komórkowej.

Monitoring PEM

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje Główny Inspektor Ochrony Środowiska w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Monitoring ten, zgodnie z art. 26 ust. 1, pkt. 5 ustawy Prawo ochrony środowiska, obejmuje uzyskiwane na podstawie badań monitoringowych informacje w zakresie promieniowania jonizującego i pól elektromagnetycznych. Badania te powinny być przeprowadzane cyklicznie, przy zastosowaniu ujednoliconych metod zbierania, gromadzenia i przetwarzania danych. Inspekcja Ochrony Środowiska prowadzi również, aktualizowany corocznie, rejestr zawierający informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych (art. 124 Prawo ochrony środowiska).

Od 2019 r. pomiary promieniowania elektromagnetycznego w województwie śląskim prowadzi Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach. W tab. 7 przedstawiono wyniki pomiarów w Gminie Czeladź.

Z dniem 01 stycznia 2020 r. weszło w życie rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku zmieniające dopuszczalne poziomy PEM. Aktualnie obowiązuje rozporządzenie Ministra Klimatu z dnia 17 lutego 2020 r. w sprawie sposobów sprawdzania dotrzymania dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2022 r., poz. 2630 t.j.).

Tabela 7. Wyniki pomiarów poziomów pól elektromagnetycznych częstotliwości 100kHz-3GHz w Gminie Czeladź w latach 2022-2024

Lp.	Rok wykonania pomiaru	Lokalizacja punktu pomiarowego poziomu pól elektromagnetycznych częstotliwości 100kHz-3GHz (składowej elektrycznej E) w środowisku	Wyniki pomiaru natężenia pola elektrycznego [V/m]
2022 r.			
1.	2022 r.	Czeladź, ul. Spacerowa	1,2
2023 r.			
2.	2023 r.	Czeladź, ul. Szpitalna	2,6

2024 r.			
3.	2024 r.	Czeladź, ul. Spacerowa	1,4

Źródło: GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska Katowice, sprawozdania z badań za lata 2022-2024

Do głównych zagrożeń należy wzrost urządzeń emitujących promieniowanie elektromagnetyczne na terenie Czeladzi, a tym samym wzrost wartości promieniowania elektromagnetycznego.

Na terenie Gminy Czeladź nie ma stwierdzonych zagrożeń polami elektromagnetycznymi. Należy pamiętać o zachowaniu odpowiedniej odległości podczas lokalizowania źródeł PEM, w szczególności w sąsiedztwie budynków mieszkalnych, miejsc przebywania dzieci, a także miejsc pracy. Dotychczasowe wyniki przeprowadzanych pomiarów promieniowania wskazują, że są one znacznie niższe od wartości dopuszczalnych. Rozwijająca się dynamicznie struktura telekomunikacyjna, budowa nowych instalacji antenowych i uruchamianie nowych nadajników powodują potencjalny wzrost wartości promieniowania. Jednocześnie planowanie, rozbudowa i modernizacja infrastruktury teleinformatycznej odbywać powinna się z zapewnieniem jej bezpieczeństwa oraz mechanizmów jakości, co przyczyni się do ochrony środowiska przed szkodliwym wpływem promieniowania elektromagnetycznego.

Analiza SWOT

POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	
Mocne strony	Słabe strony
✓ Brak przekroczeń poziomów dopuszczalnych natężenia pól elektromagnetycznych ✓ Dostatecznie niska wartość promieniowania niejonizującego na obszarze Gminy ✓ Prowadzone sukcesywnie pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy	✓ Istniejące źródła promieniowania elektromagnetycznego ✓ Wzrastająca ilość stacji bazowych telefonii komórkowej ✓ Wzrastająca popularność sieci bezprzewodowych
Szanse	Zagrożenia
✓ Utrzymanie wartości natężenia pola elektromagnetycznego na terenie gminy na niskim poziomie ✓ Ciągły monitoring poziomu pól elektromagnetycznych ✓ Realizacja przyjętych programów w zakresie ochrony środowiska ✓ Podanie dokumentów do publicznej wiadomości i udział społeczeństwa w kształtowaniu strategii pro środowiskowej ✓ Możliwość współfinansowania przedsięwzięć w ramach programów finansowanych z funduszy europejskich	✓ Lokalizacja coraz większej liczby obiektów radiokomunikacyjnych na terenie Gminy

5.4. Gospodarowanie wodami

Wody powierzchniowe

Gmina Czeladź położona jest w zlewni Wisły – dział wodny I rzędu. Charakteryzuje się bardzo ubogą siecią hydrograficzną. Teren gminy odwadnia rzeka Brynica przepływająca przez zachodnie i środkowe obszary gminy. Brynica jest prawobrzeżnym dopływem Czarnej Przemszy, uchodzącym do niej poniżej Sosnowca. Wody powierzchniowe spływające z obszaru Gminy zasilają:

- głównie w/w rzekę Brynicę – są to tereny zachodniej i środkowej części gminy.

Brynica – jedyny naturalny ciek wodny, jest uregulowana i płynie wybetonowanym korytem na całej długości w granicach miasta. Koryto Brynicy jest podwyższone i obwałowane w stosunku do sąsiadujących terenów z uwagi na wpływy zakończonej eksploatacji pokładów węgla. Ciekami

źródłowymi Brynicy są małe strugi i rowy melioracyjne wypływające w rejonie Huty Szklanej, Markowic i Winowa na wysokości 346 m n.p.m. Jej spadek na kilku pierwszych kilometrach wynosi ok. 6 ‰, a następnie – aż do 28 km biegu rzeki – 1,5-2,0 ‰. Brynica jest wyjątkowym przykładem ciek, który na skutek działalności gospodarczej całkowicie zatracił naturalny charakter. Średnio 90% prowadzonych przez rzekę wód brało udział w procesach gospodarczych lub wykorzystywała je ludność do celów komunalnych. W okresach średnich i niskich przepływów wody naturalne stanowiły zaledwie 2-3 % przepływu rzeki. Znaczne ilości zrzucanych do rzeki ścieków spowodowały jej skażenie od Piekar Śląskich aż do ujścia do Czarnej Przemszy.

Drugi ciek przepływający przez teren miasta ma charakter sztuczny. Jest to kanał znajdujący się po południowej stronie ul. Saturnowskiej odprowadzający wyrobiska nieczynnych już kopalń węgla kamiennego. Przepływy w kanale są wyrównane i zależą od ilości pompowanych wód. Na terenie miasta występują również niewielkie zbiorniki powierzchniowe. Mają one charakter niewielkich stawków i oczek wodnych. Stawy nie tworzą ciągów, nie są również miejscem prowadzenia gospodarki rybackiej. Na terenie miasta występują:

- staw Przetok w rejonie ul. S. Staszica (ok. 1,5 ha) przy granicy z Siemianowicami Śląskimi,
- sztuczny zbiornik w parku Grabek (ok. 0,8 ha),
- sztuczny zbiornik (obecnie niezawodniony) mały stawik w południowo-zachodniej części miasta na terenie zrekultywowanych hałd (ok. 0,15 ha),
- stawik w parku Alfred (ok. 0,2 ha),
- stawy w rejonie ul. Wiosennej (0,75 ha, 0,65 ha i 0,22 ha).

Zbiorniki te nie mają znaczenia gospodarczego ani hydrograficznego.

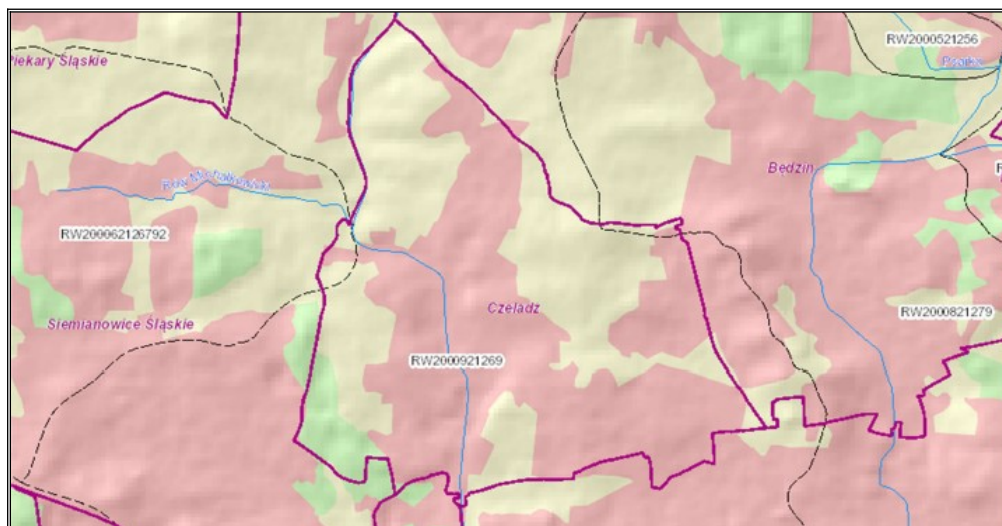
Na terenie Czeladzi występują również zbiorniki wodne (2 stawy przy ujściu Rowu Michałkowickiego do Brynicy i staw w rejonie ul. Wiosennej, stanowiące istotne elementy przyrodnicze miasta. Pozostałe zbiorniki wód powierzchniowych mają charakter przemysłowo-użytkowy. Są to osadniki wód kopalnianych i zbiorniki pożarowe.

Poniżej (tab. 8 i rys. 6) wyszczególniono jednolite części wód powierzchniowych (JCWP) Gminy Czeladź wraz z określeniem ich stanu na podstawie bazy danych do Aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju.

Tabela 8. Jednolite części wód powierzchniowych na terenie Gminy Czeladź

Lp.	Kod	Nazwa gminy	Nazwa	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych
1.	RW200062126792	Czeladź	Rów Michałkowicki	zagrożona
2.	RW2000921269	Czeladź	Brynica od zb. Kozłowa Góra do ujścia	zagrożona

Źródło: Baza danych do Aktualizacji Programu wodno-środowiskowego kraju

Rysunek 6. Lokalizacja JCWP na terenie Gminy Czeladź

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2021-2024 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2025-2028

Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska wykonuje okresowe kontrole jakości wód powierzchniowych. Stan wód powierzchniowych został określony na poziomie złym, na co wpływ mają zanieczyszczenia biologiczne i stan chemiczny.

Wody podziemne

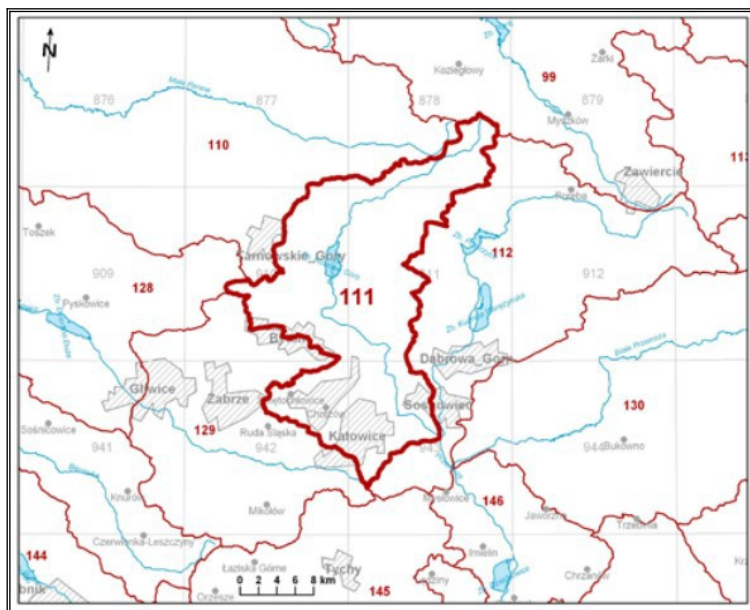
Gmina Czeladź znajduje się w obrębie następujących Jednolitych Części Wód Podziemnych:

- JCWPd 111,
- JCWPd 112.

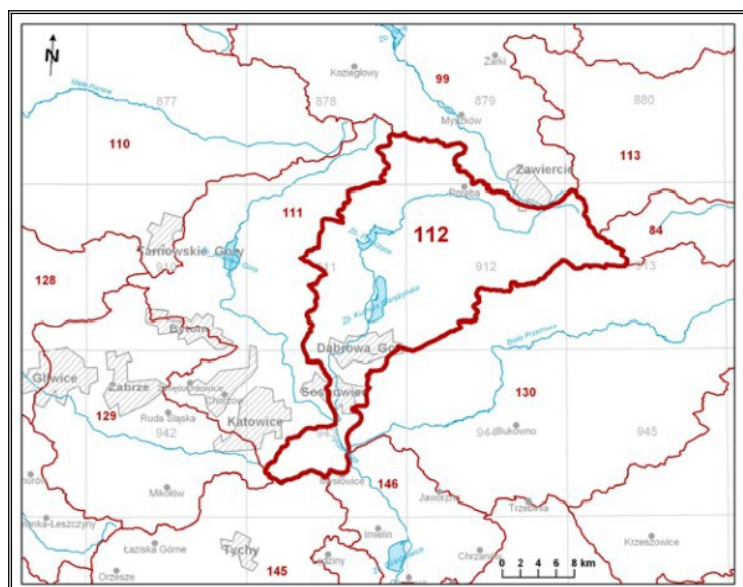
Obszar JCWPd 111 o łącznej powierzchni 497,1 km² należy do Subregionu Środkowej Wisły - Wyżyny. Na jego obszarze występują lokalnie wody zasolone na głębokości 120 m p.p.t. Poziom wodonośny w czwartorzędzie występuje lokalnie, miejscami pozostając w więzach hydraulicznych z poziomami kredy lub triasu. Najszerzy zasięg w granicach całej jednostki ma poziom węglanowy triasu środkowego, pod którym lokalnie występuje poziom wodonośny w utworach klastycznych triasu dolnego lub węglanowych dewonu. Ogólny stan obszaru określony jest jako słaby, stan ilościowy - słaby, stan chemiczny - słaby, z występującym ryzykiem niespełnienia celów środowiskowych (ocena - zagrożona). Przyczyny antropogeniczne: intensywna eksploatacja wód podziemnych, głównie w wyniku odwodnień wyrobisk górniczych powodująca nadmierne szczypanie zasobów dostępnych do zagospodarowania oraz ingresję zasolonych wód z poziomu karbońskiego. Oddziaływanie górnośląskiej aglomeracji miejsko-przemysłowej; zrzuty ścieków i kwaśnych wód kopalnianych, ługowanie substancji zanieczyszczających z hałd i składowisk. Wysokie stężenia azotanów w punkcie ujmującym wody do spożycia. Przyczyny geogeniczne: zjawisko ascencji wód zasolonych.

Obszar JCWPd 112 o łącznej powierzchni 558,9 km² należy do Subregionu Środkowej Wisły - Wyżyny. Lokalnie na obszarze występują wody słodkie na głębokości około 100 m p.p.t. Poziom wodonośny w czwartorzędzie występuje lokalnie i miejscami pozostaje w więzach hydraulicznych z górnymi warstwami triasu bądź karbonu. Najszerze zasięg w jednostce ma poziom węglanowy triasu środkowego, który jest lokalnie podścielany poziomami wodonośnymi w utworach węglanowych dewonu. Obszar charakteryzuje się ogólnym dobrym stanem wód, stan ilościowy - dobry, stan chemiczny - dobry, z ocenionym zagrożeniem nieosiągnięcia celów środowiskowych (ocena - zagrożona). Przyczyny antropogeniczne: drenaż górniczy wywołany eksploatacją węgla kamiennego, drenaż wymuszony ujęciami wód komunalnych w piętach. Możliwość ingresji zasolonych wód z poziomu karbońskiego w wyniku odwodnień górniczych. Potencjalne ogniska zanieczyszczeń (punktowe, liniowe, obszarowe - m.in. huty stali, koksownie, składowiska odpadów przemysłowych).

Położenie Gminy w granicach JCWPd przedstawiono na rys. 7 i rys. 8.

Rysunek 7. Położenie jednolitych części wód podziemnych Nr 111
Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna

Rysunek 8. Położenie jednolitych części wód podziemnych Nr 112
Źródło: Państwowa Służba Hydrogeologiczna

Obszar Miasta Czeladź znajduje się w zasięgu GZWP nr 329 Bytom. Zbiornik ten jest zbiornikiem triasowym, w którym głównymi poziomami wodonośnymi są poziomy wapienia i retu rozdzielone marglistymi utworami dolnej części warstw gogolińskich. Został on wyznaczony w granicach jednostki geologicznej - Niecka Bytomska. Naturalny układ przepływu wód tego zbiornika został bardzo silnie przekształcony na skutek intensywnej eksploatacji wód ujęciami studziennymi oraz drenażem górniczym. Jest to zbiornik wód podziemnych o szczelinowo-krasowo-porowym charakterze i swobodnym zwierciadle wody. Poziomy wodonośne tego zbiornika są zasilane bezpośrednio wodami opadowymi, ponieważ cienka warstwa zwietrzliny i gleby nie stwarza bariery dla infiltracji wody do poziomów wodonośnych. Ze względu na brak izolacji zbiornika, jest on silnie zagrożony.

Na obszarze Gminy zlokalizowane są trzy czynne ujęcia studzienne, czerpiące wodę z GZWP Bytom. Ujęcia te są administrowane przez Czeladzkie Wodociągi Sp. z o. o. i zaopatrują gminę w wodę komunalną i przemysłową tj.:

- studnia „Grodziecka” zlokalizowana jest po prawej stronie ul. Grodzieckiej na lokalnym wyniesieniu terenu o wysokości 284,7 m n.p.m. Posiada ona wyznaczoną i ogrodzoną strefę bezpośredniej ochrony sanitarnej,
- studnia „Szpitalna” zlokalizowana jest na terenie rodzinnych ogródków działkowych. Ujęcie to zlokalizowane jest na wysokości 279,4 m n.p.m. Strefę bezpośredniej ochrony sanitarnej stanowi działka o wymiarach 25m x 29 m,
- studnia „Przełajka” zlokalizowana jest na lewym brzegu rzeki Brynicy w odległości ok. 43 m od jej koryta. Bezpośrednie otoczenie ujęcia stanowią nieużytki zajmujące wąską strefę doliny Brynicy. Ujęcie studzienne zlokalizowane jest na wysokości 264 m n.p.m. Poziom wodonośny w utworach triasu nie jest izolowany od powierzchni warstwą nieprzepuszczalną. Strefę bezpośredniej ochrony sanitarnej stanowi ogrodzona działka o wymiarach 30 m x 33 m.

Monitoring wód podziemnych

Na terenie województwa śląskiego monitoring jakości wód podziemnych realizowany jest w oparciu o krajową sieć pomiarową oraz sieć regionalną. Badania wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych na poziomie krajowym oraz ocena stanu jednolitych części wód podziemnych (JCWPd) wykonywane są przez państwową służbę hydrogeologiczną, na podstawie umowy z Głównym Inspektoratem Ochrony Środowiska. Poza badaniami na poziomie krajowym, wykonywane są przez GIOŚ (Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach i Centralne Laboratorium Badawcze GIOŚ – Oddział w Katowicach) na poziomie regionalnym uzupełniające badania wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych.

W tab. 9 przedstawiono wyniki klasyfikacji jakości wód podziemnych Gminy Czeladź w latach 2022-2024.

Tabela 9. Klasyfikacja jakości wód podziemnych na terenie Gminy Czeladź w latach 2022-2024

Lp.	Miejscowość	Gmina	Nr JCWPd w podziale na 161 części/ w podziale na 174 części	Końcowa klasa jakości w latach		
				2022 r.	2023 r.	2024 r.
1.	Czeladź	Czeladź	132/111	III	III	III

Źródło: Klasyfikacja jakości wody w punktach pomiarowych uwzględnionych w ocenie stanu chemicznego JCWPd za rok 2022, Ocena jakości wód podziemnych na podstawie wyników regionalnego monitoringu wód podziemnych uzyskanych w 2023 roku i w 2024 roku z terenu województwa śląskiego, GIOŚ w Katowicach, 2023 r., 2024 r., 2025 r.

Ochrona przed powodzią

Na obszarze Czeladzi potencjalne zagrożenie powodziowe stanowi rzeka Brynica jako jedyna rzeka płynąca przez miasto. Charakter odpływu tej rzeki jest współcześnie w znacznym stopniu kształtowany przez gospodarczą działalność człowieka, a nie przez naturalne warunki hydrometeorologiczne.

W odpływie Brynicy udział wód naturalnych, a więc pochodzących ze spływu powierzchniowego i dopływu gruntowego jest w okresach stanów niskich i średnich minimalny i wynosi 10-30 % odpływu. W wodach rzeki dominują w tych okresach ścieki przemysłowe i komunalne, wody dołowe kopalń węgla kamiennego oraz rud cynku i ołowiu. W drenowanych wyrobiskach kopalń rud cynku i ołowiu „Orzeł Biały” oraz KWK „Grodziec”, „Siemianowice” i „Saturn” zaprzestano wprowadzić wydobywania surowca, lecz prowadzi się w nich odwodnienie wyrobisk z uwagi na zagrożenia sąsiednich kopalń węgla, w których odbywa się w dalszym ciągu eksploatacja. Zrzuty ścieków przemysłowych i komunalnych oraz wód dołowych z kopalń ulegają nieznacznym wahaniom w cyklu dobowym, miesięcznym i rocznym, co decyduje o wyrównanym odpływie rzeki.

Brynica w obrębie miasta jest na całej długości uregulowana i obwałowana. Koryto rzeki jest uszczelnione kamienno-betonową obudową, aby ograniczyć ucieczkę wody w podłoże i jej infiltrację do wyrobisk górniczych. W obrębie koryta nie ma jazów i spiętrzeń, nie występują również inne przeszkody hamujące swobodny spływ wód rzecznych. Na obszarze miasta Czeladzi, w obrębie doliny Brynicy nie

było konieczności budowy kanałów ulgi. Obecnie koryto posiada znaczne rezerwy przepływu wody.

Wały przeciwpowodziowe wzdłuż całego biegu rzeki są w zasadzie w dobrym stanie i ze znaczną rezerwą mogą pomieścić przepływ rzeki nawet o prawdopodobieństwie wystąpienia 0,1 %.

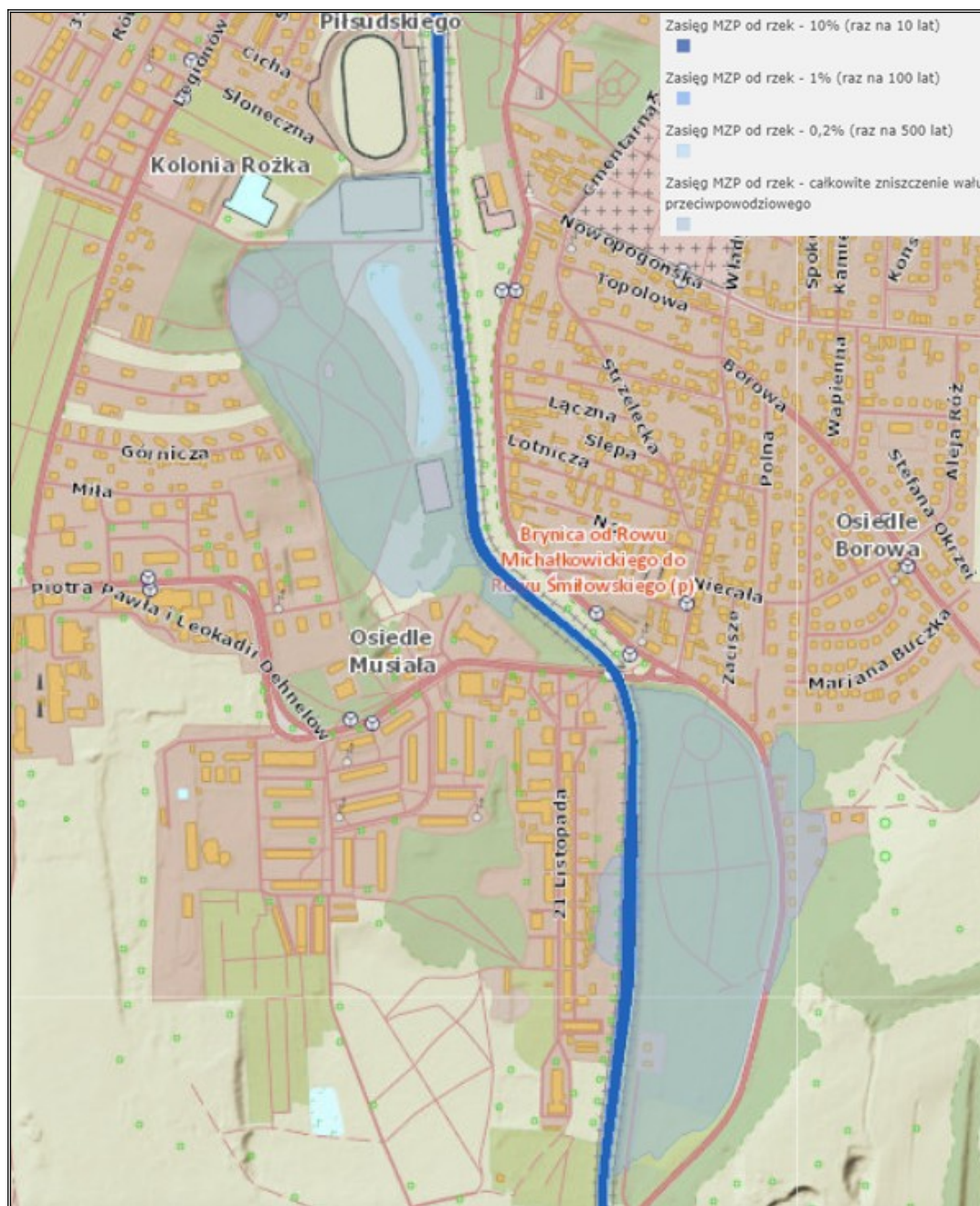
Na ryzyko wystąpienia powodzi narażone są tylko tereny w bezpośrednim sąsiedztwie wałów przeciwpowodziowych, ze względu na możliwość ich przerwania.

Zagrożenie powodziowe związane jest z osiadaniem terenu, które nastąpiły na skutek eksploatacji węgla kamiennego w kopalniach Saturn i Grodziec. Koryto Brynicy położone jest wyżej niż powierzchnia terenu min. w rejonie Madery, na zachód od ul. Przełajskiej (rejon ujęcia wody Przełajka i okolice ul. Wspólnej) oraz w rejonie Niwy. Na południe od ul. Saturnowskiej znajduje się obniżenie bezodpływowe, w którym dochodzi do okresowych stagnacji wody. Cały ten teren położony jest poniżej koryta rowu odprowadzającego wody z kopalń.

Do złagodzenia i częściowego zatrzymania fali powodziowej z rzek przepływających przez Czeladź służą znajdujące się na tych rzekach zbiorniki wodne retencyjne:

- zbiornik Kozłowa Góra (o pojemności 17,68 mln m³, w tym powodziowa 2,09 mln m³, oraz powierzchni 621 ha) na rzece Brynicy,
- częściowo zbiornik Jezioro Rogoźnickie.

Powierzchnia miasta objęta mapami zagrożenia powodzią i podtopieniami na podstawie wyników modelowania to 1 638 ha. Mapa zagrożenia powodziowego została przedstawiona na rys. 9.

Rysunek 9. Mapa zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Czeladź

Źródło: Program ochrony środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2021-2024 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2025-2028

Do głównych zagrożeń związanych z wodami na terenie gminy możemy zaliczyć:

- obniżanie się poziomu wód gruntowych,
- zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych przez zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego, ze stacji paliw, obszarów magazynowo-usługowych.

Zły stan wód powierzchniowych związany jest głównie z obciążeniem wód ładunkiem substancji zawartych w ściekach komunalnych i przemysłowych. Sukcesywnie zwiększa się odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej oraz z oczyszczalni ścieków. O stanie wód powierzchniowych decydują nie tylko wskaźniki fizykochemiczne, ale i biologiczne czy hydromorfologiczne, co oznacza, że przywrócenie czystości wodom powierzchniowym nie spowoduje dobrego ich stanu.

Przywracanie właściwych dla danej części wód elementów biologicznych jest procesem długotrwałym. Można przypuszczać, że stan wód powierzchniowych będzie ulegał stopniowej poprawie,

przynajmniej w zakresie wskaźników fizykochemicznych, w dłuższej perspektywie poprawie będą również ulegały elementy biologiczne w wodach.

Zmiany w wodach podziemnych zachodzą dość powoli i skutki działań chroniących wody w perspektywie kilku lat mogą być niewidoczne, podobnie jak skutki skażeń powierzchni ziemi mogą się przełożyć na zanieczyszczenie wód dopiero po wielu latach.

Na terenie Gminy ze względu na położenie jej na zasobach Głównych Zbiorników Wód Podziemnych oraz małe zabezpieczenie poziomu wodonośnego, należy zwrócić szczególną uwagę na działania mające na celu ochronę wód podziemnych.

Należy zaznaczyć, że odnotowanie pozytywnych zmian zachodzących w omawianym powyżej obszarze interwencji, będzie możliwe dopiero po wielu latach prowadzenia działań naprawczych.

Analiza SWOT

GOSPODAROWANIE WODAMI	
Mocne strony	Słabe strony
✓ Dobre warunki hydrogeologiczne i dostateczna ilość zasobów wodnych ✓ Zadowalający stan wód podziemnych ✓ Istnienie GZWP na terenie gminy	✓ Zły stan chemiczny wód powierzchniowych ✓ Niskie zasoby wód powierzchniowych ✓ Ryzyko nieosiągnięcia celów środowiskowych przez wody powierzchniowe ✓ Zagrożenie powodziowe ✓ Niewystarczająca ilość środków finansowych na inwestycje
Szanse	Zagrożenia
✓ Zmniejszający się udział rolnictwa w gospodarce regionu i ograniczenie ingerencji w poziom wód gruntowych ✓ Stopniowo wzrastająca świadomość społeczna ✓ Możliwość wspierania projektów pro-środowiskowych przez programy i fundusze strukturalne Unii Europejskiej oraz krajowe fundusze celowe ✓ Podanie dokumentów do publicznej wiadomości i udział społeczeństwa w kształtowaniu strategii pro środowiskowej	✓ Możliwość dużych natężeń opadów atmosferycznych ✓ Działalność rolnicza powodująca nadmierne odprowadzanie związków biogenych do wód powierzchniowych i podziemnych ✓ Zmniejszanie zasobów wodnych

5.5. Gospodarka wodno-ściekowa

Zaopatrzenie w wodę

W Czeladzi infrastruktura komunalna w obszarze gospodarki wodno-ściekowej z roku na rok ulega sukcesywnej poprawie.

Na terenie Gminy Czeladź znajdują się 4 urządzenia wodociągowe oparte na ujęciach głębinowych (w tym 1 ujęcie zakładowe). Woda pochodząca z jednego ujęcia mieszana jest w budynku „przepompowni II” z wodą powierzchniową pochodzącą z ujęcia należącego do GPW S.A. Katowice celem obniżenia ponadnormatywnej twardości wody.

Charakterystykę istniejącej sieci wodociągowej na terenie Czeladzi w latach 2021-2023 przedstawiono w tab. 10 (wg GUS).

Ujęcia wody, których właścicielem są Czeladzkie Wodociągi Sp. z o.o. przedstawiają się następująco:

- studnia głębinowa nr 1 „Grodziecka” - Decyzja Starosty Będzińskiego nr WAIŚ.62230-11/07. Termin obowiązywania decyzji: 22.01.2008 r. - 22.01.2028 r.,
- studnia głębinowa nr 3 „Przełajka” - Decyzja Starosty Będzińskiego nr WAIŚ.62230- 12/07. Termin obowiązywania decyzji: 23.01.2008 r. - 23.01.2028 r.,

- studnia głębinowa nr 2 „Szpitalna” – Decyzja Starosty Będzińskiego nr WAIŚ.62230-11/07. Termin obowiązywania decyzji: 22.01.2008 r. - 22.01.2028 r.

Sieć wodociągowa w Gminie Czeladź jest dobrze rozwinięta. Corocznie wzrasta długość sieci oraz liczba przyłączy. Stopień zwodociągowania Gminy wynosi 99,6%.

Z informacji uzyskanych z Czeladzkich Wodociągów Sp. z o.o. wynika, iż długość czynnej sieci wodociągowej w Gminie w 2024 r. wynosiła blisko 105 km. Liczba przyłączy wodociągowych wynosiła prawie 4 000 szt.

Tabela 10. Charakterystyka istniejącej sieci wodociągowej na terenie Gminy Czeladź w latach 2022-2024

Jednostka terytorialna	Długość eksploatacyjnej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej)	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	Woda dostarczona gospodarstwom domowym
	[km]	[szt.]	[dam ³]
2022 r.			
Czeladź	107,7	3 807	990,1
2023 r.			
Czeladź	107,7	3 845	915,3
2024 r.			
Czeladź	104,7	3 944 / 4 786*	920,9

*Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, * - Czeladzkie Wodociągi Sp. z o.o.*

Gospodarka ściekowa

Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy ma długość 74,38 km (informacja z Czeladzkich Wodociągów Sp. z o.o.). Długości sieci kanalizacyjnej oraz stopień skanalizowania Gminy Czeladź w latach 2022-2024 przedstawiono w tab. 11.

Miasto nie posiada własnej oczyszczalni ścieków bytowo-gospodarczych, stąd generalnie ścieki kierowane są do oczyszczalni poza granice miasta.

Tabela 11. Charakterystyka istniejącej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Czeladź w latach 2022-2024

Jednostka terytorialna	Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	Ścieki oczyszczane odprowadzone
	[km]	[szt.]	[dam ³]
2022 r.			
Czeladź	65,0	2 909	1 083,0
2023 r.			
Czeladź	74,1	2 989	1 092,0
2024 r.			
Czeladź	75,0	3 055 / 3 431*	1 123,0

*Źródło: GUS, Bank Danych Lokalnych, * - Czeladzkie Wodociągi Sp. z o.o.*

W mieście występuje mieszany system kanalizacji (rozdzielcza i ogólnospławna) wymagający przebudowy. Ponadto własne sieci i urządzenia oczyszczające posiadają zlokalizowane na terenie miasta

zakłady przemysłowe, stacje paliw, bazy oraz obiekty produkcyjne i usługowe, które podczyszczają ścieki przed ich wprowadzeniem do kanalizacji miejskiej. Część rozproszonej zabudowy jednorodzinnej gromadzi ścieki w osadnikach okresowo opróżnianych. Na terenie miasta występują lokalne zakładowe oczyszczalnie ścieków. Są one w posiadaniu m.in.:

- Centrum Handlowe M1 w Czeladzi – ścieki przemysłowe przed wprowadzeniem do kanalizacji są podczyszczone w dziesięciu separatorach tłuszczu,
- Stacja Paliw Circle K w Czeladzi przy ul. Staszica 7: - ścieki przemysłowe z myjni samochodowej oraz terenu stacji podczyszczane są w osadniku szlamu oraz w separatorze koalescencyjnym,
- BP Polska S.A. stacja paliw „Metro” przy trasie DK86 w Czeladzi – ścieki będące mieszaniną ścieków przemysłowych z myjni samochodowej, ścieków z pomieszczeń socjalnych oraz wód deszczowych i roztopowych - ścieki podczyszczane są w osadniku szlamu i separatorze koalescencyjnym,
- Man Truck & Bus Polska Sp. z o.o. oddział w Czeladzi przy ul. Handlowej – ścieki z myjni podczyszczane są w separatorze koalescencyjnym ze zintegrowanym osadnikiem,
- Stacja Paliw PKN Orlen S.A. przy ul. Grodzieckiej 2 – mieszanina ścieków przemysłowych z myjni samochodowej oraz ścieków bytowych z pomieszczeń socjalnych – ścieki podczyszczane są w osadniku szlamu i separatorze koalescencyjnym,
- Przedsiębiorstwo Usług Pasażerskich Jerzy Sebzda przy ul. Wiosennej 35 – ścieki podczyszczone są w osadniku i separatorze substancji ropopochodnych,
- Elbit Spółka Jawna z siedzibą w Czeladzi – ścieki przemysłowe podczyszczane są w zakładowej oczyszczalni ścieków.

Oprócz ścieków wytwarzanych przez bytowanie ludzi na terenie miejscowości powstają wody opadowe i roztopowe. Ten rodzaj ścieków związany jest z występowaniem zwartej zabudowy z małą ilością odsłoniętej gleby.

Ścieki sanitarne na terenie nieruchomości pozbawionych dostępu do kanalizacji gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (szamba), a następnie są wywożone przez pojazdy asenizacyjne. W 2024 r. na terenie Miasta znajdowało się 570 szt. zbiorników bezodpływowych oraz 24 szt. przydomowych oczyszczalni ścieków (tab. 12).

Tabela 12. Przydomowe oczyszczalnie oraz zbiorniki bezodpływowe na terenie Gminy w 2024 r.

Jednostka terytorialna	Zbiorniki bezodpływowe	Oczyszczalnie przydomowe	Nieczystości ciekłe (ścieki bytowe) odebrane w ciągu 2024 r.
	[szt.]	[szt.]	[m ³ /rok]
Czeladź	570	24	23 241,30

Źródło: Urząd Miasta w Czeladzi

Inwestycje zrealizowane w ramach gospodarki wodno-ściekowej

Na podstawie danych otrzymanych z Czeladzkich Wodociągów Sp. z o.o. w latach 2021-2024 zrealizowano następujące inwestycje:

- budowa kanalizacji deszczowej w ulicy Boguckiego, Niwa, Bytomska wraz z wylotem brzegowym nr 1 w latach 2022-2023,
- budowa kanalizacji deszczowej w ulicy Kilińskiego wraz z wylotem brzegowym nr 2 w latach 2021-2023,
- budowa kanalizacji deszczowej w ulicy Staropogońskiej w latach 2023-2024,
- budowa kanalizacji deszczowej w ulicy 3 Szyb w 2024 r.,

- w ramach rozbudowy ulicy Ogrodowej wybudowano kanalizację deszczową w ulicy Ogrodowej w 2024 r.,
- w ramach przebudowy ulicy Ogrodowej została wybudowana kanalizacja deszczowa w ulicy Ogrodowej w latach 2022-2023,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przebudowa wodociągu w ul. Reymonta - aktualnie trwają prace nad pozyskaniem środków finansowych na realizację zadania przez Czeladzkie Wodociągi Sp. z o.o.,
- uzbrojenie terenów budownictwa mieszkaniowego w sieci wod.-kan. w ul. Rolniczej (Etap II „Budowa sieci i przyłączy kanalizacji sanitarnej dla projektowanych domów jednorodzinnych przy ul. Rolniczej na działkach nr 183/3, 95/1, 191/1, 191/3, 191/4, KM4 40/12, 40/13, 34;50/4, 51/4, 52/4, 53/9, 54/4, 55/2, 56/7, 157, 65/4, 181/1, 67/4, 68/4, 188/5 km.3 obręb 001 Czeladź”),
- wymiana sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej w ul. Katowickiej (od ul. Nowopogońskiej do ul. Katowickiej 115),
- budowa sieci wodociągowej w części ul. Dehnelów od nr 30 do nr 35 wraz z przyłączami i przepięciami do budynków,
- wymiana sieci wodociągowej w ul. Polnej (ciąg główny + przyłącza) - budowa zrealizowana w 2021 r. przez Czeladzkie Wodociągi Sp. z o.o.,
- budowa wodociągu oraz kanalizacji sanitarnej w ul. Reymonta Górna Węgroda (od ul. Mysłowickiej do ul. Nowopogońskiej) - trwają prace projektowe (niedotrzymanie warunków umowy przez projektanta wyłonionego w 2022 r. – rozwiązanie umowy z tym projektantem przez Czeladzkie Wodociągi Sp. z o.o.),
- budowa kanalizacji sanitarnej w Przedmieściu Bytomskim – ul. Bytomska, Przełajska, Kilińskiego, Niwa (Etap II – ul. Bytomska) - budowa zrealizowana w 2022 r. przez Czeladzkie Wodociągi Sp. z o.o.,
- remont sieci kanalizacyjnej w ul. Niepodległości - budowa zrealizowana w 2022 r. przez Czeladzkie Wodociągi Sp. z o.o.,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w ul. Bytomskiej realizowana w 2024 r. i zakończona w 2025 r. przez Czeladzkie Wodociągi Sp. z o.o.,
- wymiana sieci wodociągowej w ul. Katowickiej (od ul. Saturnowskiej do ul. Katowickiej 66) - aktualnie trwają prace projektowe realizowane przez Czeladzkie Wodociągi Sp. z o.o.,
- wymiana sieci wodociągowej oraz budowa kanalizacji sanitarnej w ul. Bocznej - realizacja przewidziana jest w 2025 r. Wyłoniono Wykonawcę prac budowlanych,
- wymiana sieci wodociągowej w ul. Broniewskiego (od ul. Nowopogońskiej do ul. Broniewskiego 12) - aktualnie trwają prace projektowe realizowane przez Czeladzkie Wodociągi Sp. z o.o.,
- połączenie sieci wodociągowej w ul. Małobądzkiej z Morelową - aktualnie trwają prace projektowe realizowane przez Czeladzkie Wodociągi Sp. z o.o.,
- połączenie sieci wodociągowej od ul. Szybikowej do ul. Saturnowskiej - aktualnie trwają prace projektowe realizowane przez Czeladzkie Wodociągi Sp. z o.o.,
- budowa sieci kanalizacji sanitarnej w dzielnicy Piaski Zachodnie, Kościuszki - połączenie 3-go Kwietnia z ul. Władysława Sikorskiego,
- modernizacja fragmentu sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Katowickiej,
- odkup sieci wodociągowej przy ul. Przełajskiej,
- etap II „Budowa sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami w ul. Bytomskiej w Czeladzi” - fragment sieci o dł. 31 m, w celu połączenia nowowytbudowanej kanalizacji sanitarnej w ul. Niwa z ul. Kilińskiego,
- wymiana kanalizacji sanitarnej w ul. Niepodległości w rejonie SP 3 w Czeladzi,
- modernizacja sieci wodociągowej w ul. Katowickiej,
- modernizacja fragmentu sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Bytomskiej,
- wymiana kanalizacji sanitarnej w ul. Armii Krajowej,
- modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Legionów rejon ul. Górniczej,
- wymiana kanalizacji sanitarnej w ul. 11 Listopada,

- budowa sieci kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w ul. Staropogońskiej,
- odkup sieci kanalizacji sanitarnej przy ul. Wiosennej,
- modernizacja fragmentu sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Tuwima,
- odkup sieci wodociągowej przy ul. Dębowej,
- odkup sieci wodociągowej przy ul. Wiosennej,
- odkup sieci kanalizacji sanitarnej przy ul. Wiosennej.

Do głównych zagrożeń jakie mogą wystąpić na terenie Gminy związanych z gospodarką wodno-ściekową należy niewłaściwe odprowadzanie ścieków oraz brak realizacji kolejnych inwestycji w zakresie dalszej rozbudowy sieci kanalizacyjnej. Zagrożenie może stanowić także, nieszczelność zbiorników bezodpływowych.

W celu poprawy stanu środowiska wodnego działania powinny się koncentrować na dalszej kontroli częstotliwości opróżniania zbiorników bezodpływowych oraz egzekucji obowiązku przyłączania nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacji sanitarnej. Ponadto konieczne jest kontynuowanie budowy kanalizacji sanitarnej wraz z przyłączami w celu zwiększenia dostępności mieszkańców do sieci kanalizacyjnej. Istotne są działania na rzecz pełnego skanalizowania gminy a tam, gdzie jest to ekonomicznie i technicznie nieuzasadnione, zapewnienie indywidualnych rozwiązań w postaci przydomowych oczyszczalni ścieków.

Należy zaznaczyć, że odnotowanie pozytywnych zmian zachodzących w omawianym powyżej obszarze interwencji, będzie możliwe dopiero po wielu latach prowadzenia działań naprawczych.

Analiza SWOT

GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	
Mocne strony	Słabe strony
✓ Wysoki poziom zwodociągowania gminy ✓ Sukcesywna rozbudowa sieci kanalizacyjnej ✓ Wzrost liczby mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej ✓ Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	✓ Brak dostępu do kanalizacji części mieszkańców ✓ Tendencja wzrostowa ilości wytwarzanych ścieków ✓ Niewystarczająca ilość środków finansowych na inwestycje
Szanse	Zagrożenia
✓ Dalszy rozwój sieci wodociągowej i kanalizacyjnej ✓ Stopniowo wzrastająca świadomość społeczna ✓ Możliwość wspierania projektów pro-środowiskowych przez programy i fundusze strukturalne Unii Europejskiej oraz krajowe fundusze celowe ✓ Podanie dokumentów do publicznej wiadomości i udział społeczeństwa w kształtowaniu strategii pro środowiskowej	✓ Możliwość przedostawania się nieoczyszczonych ścieków z nieszczelnych zbiorników i szamb ✓ Zwiększające się zużycie wody, a tym samym większa ilość powstających ścieków ✓ Możliwość dużych natężeń opadów atmosferycznych ✓ Brak wystarczających środków finansowych na realizację przedsięwzięć

5.6. Zasoby geologiczne

Budowa geologiczna

Pod względem geomorfologicznym Miasto Czeladź usytuowane jest w centralnej części Płaskowyżu Bytomsko-Katowickiego, należącego do Wyżyny Śląskiej. Centrum położone jest w dolinie Brynicy. Różnica wzniesień sięga około 40 m (od 260 m n.p.m. w centralnej części Gminy do 304 m n.p.m. w jej północno-wschodniej części).

Powierzchniowa budowa geologiczna miasta jest w znacznym stopniu przekształcona na skutek długotrwałej eksploatacji węgla kamiennego. Dotyczy to zwłaszcza południowo-zachodniej części, w której ulokowane było składowisko odpadów górniczych, które obecnie jest już zrekultywowane. Przekształcenie powierzchniowej budowy geologicznej związane jest także z występowaniem dużej ilości

terenów zurbanizowanych. Płaskowyż, na którym położone jest miasto, budują skały węglanowe (dolomity wapienia muszlowego, wapienie, pstry piaskowiec, wapienie muszlowe, margle i glinki) triasu, wchodzące w skład głównej struktury tektonicznej regionu - Niecki Bytomskiej. Skały te są pozostałością po wyschniętych przed milionami lat morzach. Dawne osady denne skrzystalizowane w postaci warstw skalnych (łupków), stały się podstawowym elementem krajobrazu miasta. Utwory te na powierzchni pokrywa cienka powłoka piaszczysto-gliniastych osadów czwartorzędu. Przedmiotowy teren znajduje się w północno-wschodniej części Górnośląskiego Zagłębia Węglowego. W budowie geologicznej udział miasta biorą następujące piętra strukturalne:

- młodopaleozoiczne reprezentowane przez: utwory dewonu i utwory karbonu dolnego (skały węglanowe, wapienie, dolomity, margle) – o miąższości ok. 600 m, nad którymi zalegają osady karbonu górnego reprezentowane przez warstwy namuru Cn1 (iłowce, mułowce, piaskowce i węgiel kamienny – warstwy malinowieckie, sarnowskie, florowskie i grodzieckie) i Cn2+3 (piaskowce, mułowce, zlepieńce i węgiel kamienny – warstwy rudzkie i siodłowe, górnośląska seria piaskowcowa). Warstwy te były na terenie Czeladzi przedmiotem eksploatacji w kopalniach węgla kamiennego,
- mezozoiczne (trias) reprezentowane są przez utwory triasu dolnego i środkowego wypełniające deniwelacje powierzchni paleozoicznej. Warstwy triasowe dolne reprezentowane są przez dolomity i margle Tp3, natomiast wyżej leżące warstwy triasu środkowego reprezentowane są przez wapienie, margle i dolomity warstw gogolińskich T2,1go, przez dolomity kruszczonośne dT2,1 oraz przez dolomity diploporowe dT2,2. Warstwy te odsłaniają się na dużej powierzchni miasta Czeladź. W XIX w. i na początku XX eksploatowano z nich wapienie, dolomity oraz cynk i ołów. Stropowe partie formacji triasowej budują tzw. dolomity kruszczonośne zawierające minerały (siarczki) cynku (blendy cynkowa) i ołowiu (galena). Na terenie miasta wydobywano tzw. galmany – utlenione rudy cynkowo ołowiowe, zalegające gniazdowo na wychodniach dolomitów kruszczonośnych,
- czwartorzędowe (plejstocen, holocen) reprezentowane są przez utwory plejstocenyjskie tj. piaski i żwiry wodnolodowcowe gpzQp3 wypełniające przeważnie obniżenia terenowe oraz eluwia piaszczyste i pylaste gliny zwałowej. Utwory holocenyjskie reprezentują osady rzeczne w dolinie Brynicy. Są to głównie piaski, muły, muły bagienne, piaski zamulone i torfy oraz aluwia.

Ochrona zasobów kopalin

Gmina Czeladź zlokalizowana jest na Wyżynie Śląskiej i jest zróżnicowana pod względem budowy geologicznej. Występują tu udokumentowane złoża węgla kamiennego „Grodziec”, „Rozalia”, „Saturn” i „Siemianowice”. W połowie lat 90 XX w. eksploatacja została całkowicie zakończona z przyczyn polityczno-ekonomicznych.

W wyrobiskach pozostała duża ilość węgla kamiennego, którego wydobyć mogłoby być jednak mocno utrudnione. Miąższość udokumentowanych pokładów węgla kamiennego jest bardzo zróżnicowana i waha się od 1 do nawet 23 m. W pokładach występowały przerosty ilaste o grubości od 0,05 do 0,5 m. Wszystkie złoża charakteryzowały się skomplikowanym charakterem zalegania, miąższością i jakością pokładów.

W rejonie Wzgórza Borzecha prowadzona była eksploatacja wapienia w udokumentowanym złożu „Calcium-Brynica-Czeladź”. Eksploatacja złoża została zaniechana. Budują je wapienie triasu środkowego. Średnia miąższość złoża wynosiła 23 m. Złoże występuje pod nadkładem o grubości od 0,2 m do 6,5 m. W północno-wschodnim fragmencie miasta znajduje się część złoża piasków podsadzkowych „Rozkówka”, złoże to jednak jak do tej nie było eksploatowane.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r. na terenie Gminy Czeladź znajduje się 6 złóż kopalin, z których żadne nie jest eksploatowane (tab. 13).

Tabela 13. Charakterystyka złóż kopalin na terenie Gminy Czeladź

Nazwa złoża	Stan zagospodarowania złoża	Zasoby		Zasoby przemysłowe	Wydobycie
		Geologiczne bilansowe	Geologiczne pozabilansowe		
Piaski podsadzkowe [tys. m³]					
Rozkówka	R	1 036	-	-	-
Wapienie i margle [tys. Mg]					
Calcium Brynica-Czeladź	Z	1 254	-	-	-
Węgłe kamienne [tys. Mg]					
Grodziec	Z	34 430	-	-	-
Rozalia	Z	51 361	-	-	-
Saturn	Z	61 074	44 904	-	-
Siemianowice	Z	44 765	22 218	-	-

Źródło: Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2024 r.

Wyjaśnienie: R - złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo,
Z - złożo, z którego wydobywanie zostało zaniechane

Na terenie miasta nie występują aktualnie obszary i tereny górnicze, bowiem zostały one zniesione wraz z zakończeniem eksploatacji. Eksploatację złoża „Grodziec”, położonego w północnej części Czeladzi prowadziła przede wszystkim kopalnia „Grodziec” w latach 1899-1998, oprócz tego istniały tu również kopalnie „Barbara”, „Maria” i „Rowy” (na terenie Będzina - Grodzca). Kopalnia „Barbara” rozpoczęła swoją działalność w 1823 r. Początek eksploatacji złoża „Saturn”, położonego w części południowej miasta datuje się na 1822 r. W pierwszych latach była ona prowadzona systemem bieżących i małych szybów. Początkiem przemysłowej eksploatacji na terenie Czeladzi było powstanie w 1860 r. kopalni „Czeladź” i w 1885 r. kopalni „Saturn”. W 1973 r. połączone zostały kopalnie „Milowice” (w Sosnowcu) i „Czeladź”, z kolei w 1976 r. kopalnia „Milowice Czeladź” została połączona z kopalnią „Czerwona Gwardia”. Nazwę „Czerwona Gwardia” zmieniono w 1990 r. na „Saturn”. W złożu Siemianowice eksploatacja prowadzona była przez różne towarzystwa górnicze od 1858 r. Główny trzon eksploatacji prowadziła jednak KWK Siemianowice, która została zlikwidowana w 1994 r. Obecnie żaden przedsiębiorca nie posiada koncesji na eksploatację złóż.

Tereny poprzemysłowe i zdegradowane

Na terenie Czeladzi występujące tereny zdegradowane to w szczególności obszary powstałe w wyniku działalności wydobywczej. Do bezpośrednich przyczyn degradacji terenu należy zaliczyć:

- odkrywkową eksploatację piasków do podsadzki hydraulicznej w kopalniach węgla kamiennego,
- składowanie odpadów przemysłowych oraz osiadanie terenu na skutek podziemnej eksploatacji węgla kamiennego.

Eksploatacja pod terenem miasta Czeladź doprowadziła do znacznych przekształceń terenu. Osiedlenia sięgnęły nawet 10 metrów, przekształceniu uległo koryto Brynicy, powstały tereny bezodpływowe, zmieniły się warunki hydrogeologiczne, powstały hałdy itp. Po zlikwidowaniu zakładów górniczych „Saturn” i „Grodziec” nie ma możliwości pozyskania informacji o przekształceniach terenu bezpośrednio w tych zakładach. Wpływy eksploatacji górniczej ujawniły się całkowicie, a górotwór został uspokojony. Jedynym zagrożeniem są pozostałości płytkiej eksploatacji (do 80 m od powierzchni terenu), która miała miejsce przeważnie jeszcze przed II wojną światową. Niewątpliwie osiedlenia są widoczne na powierzchni terenu choćby w rejonie dzielnicy Madery. W opracowaniach wskazuje się jedynie tereny płytkiej eksploatacji. Obszar miasta położony jest w obrębie wpływu oddziaływania eksploatacji rud cynku i ołowiu oraz węgla kamiennego. Stwierdzono tu efekty działalności górnictwa odkrywkowego w postaci szeregu wyrobisk po eksploatacji wapieni i dolomitów, piasku, gliny, itp. Dolina rzeki Brynicy wycięta jest w silnie skrasowiakach wapieniach i dolomitach triasowych, toteż drenująca działalność kopalń węgla kamiennego powodowała uaktywnienie ucieczek wód rzecznych w podłoże zlewni. Skutki działalności górniczej były odczuwalne już na przełomie XIX i XX w.

Innym efektem wpływu górnictwa na sieć hydrograficzną omawianego obszaru był znaczny przyrost długości rzeki. W drugiej połowie XIX w. w tworzących się w dolinie Brynicy nieckach osiadania, koryto tej rzeki rozgałęziało się na wiele ramion lub bardzo silnie meandrowało. Długość Brynicy w obrębie dzisiejszych granic Czeladzi wynosiła wtedy około 10,25 km. Proces przyrostu rzeki postępował również w pierwszej połowie XX w. Według szczegółowego planu koryta Brynicy sporządzonego przez A. Hajduka podziałce 1:2 500, jej długość w obrębie miasta Czeladzi wynosiła w 1924 r. 11,78 km. Po przeprowadzeniu regulacji i uszczelnieniu koryta współczesna długość Brynicy wynosi 6,45 km, a zatem około 55 % długości rzeki sprzed regulacji.

Na stronie opi-tpp.pl/ znajduje się wykaz terenów pogórnicznych i poprzemysłowych. Tereny pogórniczne zlokalizowane na terenie Gminy Czeladź przedstawiają się następująco:

- teren pogórniczny nr 73 – hałda po górnictwie węgla kamiennego o powierzchni 7,1 ha. Rekultywowany teren po zwałowisku oraz bocznicy kolejowej kopalni Saturn. Teren gęsto porośnięty zielenią nieurządzoną. Niezagospodarowany i nieogrodzony, z dostępem do drogi publicznej,
- teren pogórniczny nr 72 – hałda po górnictwie węgla kamiennego o powierzchni 12 ha. Teren po zniwelowanej hałdzie oraz szybie Jan XXXIII kopalni Saturn. Obszar zlokalizowany w sąsiedztwie Centrum Dziedzictwa Górnictwa Węglowego, zabudowy mieszkaniowo-usługowej, rekreacyjnej (parki, ogródki działkowe) oraz innych terenów pogórnicznych. Nieogrodzony, porośnięty zielenią nieurządzoną, występują nieutwardzone szlaki komunikacyjne. Brak bezpośredniego dostępu do drogi publicznej,
- teren pogórniczny nr 71 – teren po osadniku wód dołowych o powierzchni 6,6 ha. Teren zrehabilitowany po osadnikach kopalni Saturn, stanowiący część większego kompleksu zrehabilitowanych terenów po kopalni. Obszar zlokalizowany w dalszym sąsiedztwie Centrum Dziedzictwa Górnictwa Węglowego, zabudowy mieszkaniowo-usługowej, rekreacyjnej (parki, ogródki działkowe) oraz innych terenów pogórnicznych. Nieogrodzony, porośnięty zielenią nieurządzoną, zlokalizowany przy rzece Brynica. Występują tu nieutwardzone szlaki komunikacyjne. Brak bezpośredniego dostępu do drogi publicznej. Na terenie znajdują się budynki mieszkaniowe,
- teren pogórniczny nr 70 – teren po osadniku wód dołowych o powierzchni 1,1 ha. Zniwelowany osadnik kopalni Saturn w rejonie szybu „Alfred” tzw. „Oczko wodne”. Obszar zlokalizowany w dalszym sąsiedztwie Centrum Dziedzictwa Górnictwa Węglowego, zabudowy mieszkaniowo-usługowej, rekreacyjnej (parki, ogródki działkowe) oraz innych terenów pogórnicznych. Nieogrodzony, porośnięty zielenią nieurządzoną, niezagospodarowany. Brak bezpośredniego dostępu do drogi publicznej. Zlokalizowany przy rzece Brynica. Teren przeznaczony na nowe ogrody działkowe,
- teren pogórniczny nr 69 – hałda po górnictwie węgla kamiennego o powierzchni 12,4 ha. Zwałowisko „Węglowa” i staw osadowy „Hieronim”. Teren pełnił funkcję zwałowiska nadpoziomowego skały płonnej. Teren poddany rekultywacji poprzez wywiezienie zwałowiska i odtworzenie warstwy glebotwórczej za pomocą ziemi. Obszar zlokalizowany w sąsiedztwie Centrum Dziedzictwa Górnictwa Węglowego, zabudowy mieszkaniowo-usługowej oraz rekreacyjnej (parki, ogródki działkowe). Nieogrodzony, porośnięty zielenią nieurządzoną, występują nieutwardzone szlaki komunikacyjne. Brak bezpośredniego dostępu do drogi publicznej. Znajduje się w najbliższym otoczeniu innych terenów pogórnicznych,
- teren pogórniczny nr 334 – teren poprzemysłowy po zlikwidowanej kopalni lub po szybie kopalnianym - górnictwo węglowe lub rudne o powierzchni 5,6 ha. Teren oraz zabudowania po kopalni Fryderyk. Obecnie teren częściowo zagospodarowany na cele gospodarcze. Na terenie funkcjonującego przedsiębiorstwa pozostałości po szybach Fryderyk I i Fryderyk II. Najbliższe otoczenie stanowią tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej oraz lasy,
- teren pogórniczny nr 77 – teren poprzemysłowy po zlikwidowanej kopalni lub po szybie kopalnianym - górnictwo węglowe lub rudne o powierzchni 0,5 ha. Teren po zlikwidowanym

szybie wentylacyjnym kopalni Czeladź, niezagospodarowany. Zlokalizowany w otoczeniu obiektów magazynowych, logistycznych i produkcyjnych. Teren w części utwardzony - pozostałości po zlikwidowanym szybie wentylacyjnym. Bezpośredni dostęp do drogi publicznej - ulica Trzeci Szyb i w odległości 2 km od drogi krajowej 94. Dalsze otoczenie stanowi zabudowa mieszkaniowa i rekreacyjna - ogródki działkowe jak również centrum handlowe - M1,

- teren pogórniczy nr 76 – obiekty kolejowe (w tym węzły kolejowo-drogowe) wyłączone z użytkowania o powierzchni 6,1 ha. Zrekultywowany teren po boczniczy kolejowej, szybie Jan i sztolni kopalni Saturn. Teren niezabudowany, porośnięty zielenią. Najbliższe otoczenie stanowią tereny zielone oraz zabudowa mieszkaniowo-rekreacyjna (parki, ogródki działkowe),
- teren pogórniczy nr 75 – hałda po górnictwie węgla kamiennego o powierzchni 14,3 ha. Zrekultywowane zwałowisko Hieronim kopalni Saturn. Obszar zlokalizowany w sąsiedztwie Centrum Dziedzictwa Górnictwa Węglowego, zabudowy mieszkaniowo-usługowej, rekreacyjnej (parki, ogródki działkowe) oraz innych terenów pogórniczych. Nieogrodzony, porośnięty zielenią nieurządzoną, występują nieutwardzone szlaki komunikacyjne. Brak bezpośredniego dostępu do drogi publicznej,
- teren pogórniczy nr 68 – teren przemysłowy po zlikwidowanej kopalni lub po szybie kopalnianym - górnictwo węglowe lub rudne o powierzchni 4,1 ha. Zrealtowany teren po kopalni węgla kamiennego Saturn. Na terenie znajdują się budynki maszynowni szybu, wież wyciągowych, warsztatów mechanicznych oraz inne obiekty po zakładzie górnictwym. W sąsiedztwie terenu realizowane Centrum Dziedzictwa Górnictwa Węglowego. Pozostała część stanowi obszar gęsto porośnięty nieurządzoną zielenią,
- teren pogórniczy nr 67 – teren przemysłowy po zlikwidowanej kopalni lub po szybie kopalnianym - górnictwo węglowe lub rudne o powierzchni 3,0 ha. Plac po kopalni „Saturn” Ruch III – Piaski. teren niezagospodarowany, porośnięty drzewami oraz zielenią nieurządzoną. Działki nr 6/48 i 6/46 przeznaczono na sprzedaż przez SRK. Teren otoczony zabudową mieszkaniowo-usługową, w bezpośrednim sąsiedztwie osiedla budynków wielorodzinnych. Bezpośredni dostęp do ulicy Granicznej. Przez część terenu planowany jest przebieg велоstrady GZM. Część terenu została sprzedana prywatnemu inwestorowi, który planuje budowę ok. 28 budynków mieszkalnych jednorodzinnych w zabudowie bliźniaczej (uzyskano pozwolenie na budowę),
- teren pogórniczy nr 304 – hałda po górnictwie węgla kamiennego o powierzchni 6,5 ha. Zrekultywowany teren zlokalizowany w południowej części dzielnicy Piaski na granicy miast - Sosnowca i Czeladzi. Na terenie zlokalizowana jest hałda „Graniczna”. Teren o nieregularnym kształcie, nieogrodzony, porośnięty krzewami i drzewami. Bezpośredni dojazd od drogi publicznej - ulicy Granicznej i Stalowej. Na terenie widoczne nieutwardzone szlaki komunikacyjne. Bezpośrednie sąsiedztwo stanowi osiedle domów jednorodzinnych oraz ogródki działkowe.

Tereny przemysłowe zlokalizowane na terenie Gminy Czeladź przedstawiają się następująco:

- teren przemysłowy nr 39 – teren po kamieniołomie o powierzchni 13,3 ha. Obiekt porośnięty roślinnością spontaniczną, zadrzewiony i zakrzewiony, położony w otoczeniu zabudowy miejskiej, terenów rekreacyjnych oraz zielonych,
- teren przemysłowy nr 38 – teren po składowisku odpadów o powierzchni 1,2 ha. Położony w Czeladzi fragment terenu składowiska odpadów energetycznych. Teren zazieleniony sąsiadujący z Zakładem Odzysku i Unieszkodliwiania Odpadów (Kompostownia),
- teren przemysłowy nr 40 – teren po wyrobisku pocegielnianym lub po eksploatacji itów o powierzchni 6,1 ha. Zrekultywowany teren po cegielni i gliniance. Teren w części zajęty przez wyrobisko wypełnione wodą.

Osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego dla Gminy opisano, iż warunki geologiczno-glebowe eliminują powstawanie osuwisk oraz spętywanie warstwy glebowej ze

stoków, co mogłoby zagrażać budynkom i infrastrukturze technicznej. Charakter koryta Brynicy (regulacja i kanalizacja rzeki) eliminuje całkowicie możliwość powstawania podcięć erozyjnych w obrębie koryta i zagrożeń obiektów znajdujących się w jego bezpośrednim sąsiedztwie.

Na terenie miasta, poza obszarem osuwiska udokumentowanego pomiędzy ul. Podwalną, a murem oporowym kościoła p.w. św. Stanisława Biskupa i Męczennika – nie stwierdzono występowania zjawisk osuwiskowych, ani terenów zagrożonych ruchami masowymi ziemi.

Eksploatacja złóż kopalin narusza naturalne warunki przyrodnicze i wywołuje szereg zmian w środowisku. Na obszarze miasta surowce naturalne nie są już eksploatowane, wcześniej były eksploatowane głównie systemem podziemnym, co determinuje przekształcenie powierzchni terenu, oddziałując na krajobraz również po zakończeniu wydobywania. Problemy ekologiczne w zakresie surowców mineralnych:

- istnieje zjawisko nielegalnego pozyskiwania surowców,
- kosztowny proces rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

Głównym zadaniem w zakresie geologii surowcowej jest racjonalne gospodarowanie obecną bazą zasobów. Planowane działania w tym zakresie powinny uwzględniać zarówno zasoby złóż udokumentowanych, jak i obszary wytypowane jako perspektywiczne i prognostyczne.

Właściwe gospodarowanie zasobami geologicznymi powinno prowadzić do ochrony zasobów kopalin i wykorzystania środowiska geologicznego dla celów produkcyjnych. Należy zwrócić uwagę na fakt, że wykorzystanie gospodarcze zasobów kopalin stoi często w konflikcie z pozostałymi zasobami przyrody. Na obszarze miasta surowce naturalne nie są już eksploatowane, wcześniej były eksploatowane głównie systemem podziemnym, co determinuje przekształcenie powierzchni terenu, oddziałując na krajobraz również po zakończeniu wydobywania.

Analiza SWOT

ZASOBY GEOLOGICZNE	
Mocne strony	Słabe strony
✓ Występowanie udokumentowanych złóż kopalin ✓ Zaniechane prace związane z eksploatacją złóż ✓ Przeprowadzane rekultywacje terenów	✓ Możliwość lokalnej – niekontrolowanej eksploatacji surowców ✓ Historyczne wydobywanie węgla powodujące lokalne tąpnięcia i obniżenia terenu ✓ Obszary zdegradowane występujące w granicach gminy, powstałe głównie w wyniku działalności wydobywczej ✓ Szkody górnicze i ich następstwa ✓ Istnienie osuwiska w granicach gminy
Szanse	Zagrożenia
✓ Rozwój nowych technologii poszukiwania i eksploatacji złóż kopalin - Przemysłane działania i korzystanie z zasobów geologicznych ✓ Prace badawcze Państwowego Instytutu Geologicznego gwarantujące odpowiednie rozpoznanie terenu	✓ Wpływ eksploatacji górniczej ✓ Możliwość wystąpienia dalszych tąpnięć i powstania zanieczyszczeń w infrastrukturze drogowej i w budynkach ✓ Dawne zasady wykorzystywania złóż kopalin doprowadziły do wysokiego poziomu zanieczyszczenia, degradacji środowiska naturalnego i uszczuplenia zasobów naturalnych ✓ Nielegalne wydobywanie kopalin ✓ Przekształcenie krajobrazu, które może być powodem obniżenia wartości estetycznych

5.7. Gleby

Typy gleb na terenie miasta reprezentowane są w zdecydowanej większości przez rędziny brunatne, wytworzone na skałach węglanowych. Zajmują one głównie powierzchnie rolniczej przestrzeni produkcyjnej w rejonie dzielnicy Madery oraz we wschodniej części miasta, wyznaczonej ulicami Grodziecką i Będzińska. Duży udział posiadają również gleby brunatne właściwe oraz gleby brunatne

wyługowane i kwaśne. Zlokalizowane są one głównie w zachodniej części miasta, pomiędzy ul. Szyb Jana i DK94, a także w obniżeniach terenu wypełnionych osadami wodnolodowcowymi (np. południowo-wschodnie zbocze Wzgórza Borzecha). Pozostałe typy gleb mają marginalny zasięg.

Większość gleb występujących na obszarze miasta należy do gleb średnich. Stąd dominuje kompleks gleb pszenny dobry, pszenny wadliwy i żytńi słaby, które spotyka się na większości terenów rolnych. Występują również pojedyncze płyty kompleksu żytńskiego dobrego i zbożowo pastewnego mocnego. Kompleksy trwałych użytków zielonych zajmują jedynie niewielkie płyty wzdłuż Brynicy w północnej części miasta. W południowo-wschodniej części miasta występują znaczne płyty nieużytków (zrehabilitowane hałdy).

Zanieczyszczenie gleb

Na terenie miasta Czeladź przeważają klasy gleb IIIb, IVa i IVb, mniejszy udział mają gleby klas IIIa i V. Pastwiska oraz łąki zajmują niewielkie powierzchnie. W rejonie Madery występują gleby klasy IV, tak samo i na północ od ul. Będzińskiej. Na południe od ul. Będzińskiej występują gleby klasy IIIa i IIIb. Gleby klasy III występują również na terenach położonych pomiędzy ul. Legionów i ul. Staszica. W rejonie Wzgórza Borzecha występują gleby klasy IV.

Wyniki badań zanieczyszczenia gleb pokazują, że są one transportowane w atmosferze i wprowadzane wraz z mokrym opadem atmosferycznym na teren województwa śląskiego, co stanowi znaczące źródło zanieczyszczeń obszarowych oddziałujących na środowisko naturalne obszaru. Spośród badanych substancji, szczególnie ujemny wpływ, na stan środowiska, mogą mieć kwasotwórcze związki siarki i azotu, związki biogenne i metale ciężkie. Opady o odczynie obniżonym („kwaśne deszcze”) stanowią znaczne zagrożenie zarówno dla środowiska wywołując negatywne zmiany w strukturze oraz funkcjonowaniu ekosystemów lądowych i wodnych, jak również dla infrastruktury technicznej (np. linie energetyczne). Związki biogenne (azotu i fosforu) wpływają na zmiany warunków troficznych gleb i wód. Metale ciężkie stanowią zagrożenie dla produkcji roślinnej i zlewni wodociągowych.

Przez działalność przemysłową i sorpcyjne właściwości gleb, nie ulegają one samooczyszczaniu. Problemem są także tereny zdegradowane przez działalność przemysłową. Podejmowane działania rewitalizujące i rekultywujące w ramach Programu w dłuższej perspektywie przyczynią się do poprawy stanu jakości gleb.

Zanieczyszczenie gleb utrzymuje się niekiedy nawet do kilkuset lat. Wiele zanieczyszczeń (np. takich, jak metale ciężkie) posiada charakter trwały, a przedostając się do środowiska, oddziałuje na nie w sposób niekorzystny przez bardzo długi czas. Z punktu widzenia zmian jakie zachodzą na terenie miasta, istotny jest wpływ wcześniejszego oddziaływania przemysłu, głównie gospodarki wydobywczej i emisji liniowej – uzależnionych głównie od czynników zewnętrznych.

Analiza SWOT

GLEBY	
Mocne strony	Słabe strony
✓ Badania zanieczyszczeń gleb wykonywane przez Starostę Będzińskiego	✓ Skażenie gleb metalami ciężkimi ✓ Miejscami niska zawartość makroelementów w glebie ✓ Istnienie gruntów wymagających rekultywacji
Szanse	Zagrożenia
✓ Prowadzenie dalszych okresowych badań gleb ✓ Możliwość dofinansowania badań i wapnowania gleb ✓ Edukacja mieszkańców pod kątem rolnictwa ekologicznego	✓ Rozwój transportu i przemysłu ✓ Zmiany klimatyczne powodujące m.in. przesuszanie gruntów ✓ Zagrożenia wynikające z eksploatacji surowców ✓ Powstawanie tzw. „dzikich wysypisk odpadów” ✓ Brak środków finansowych na działania naprawcze

5.8. Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów

5.8.1. Odpady komunalne

W 2013 r. obowiązek odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych powstających w gospodarstwach domowych przejął gminy.

Dane do analizy zaczerpnięto z Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi za rok 2023 oraz za rok 2024.

Na terenie Gminy Czeladź odpady komunalne zbierane są w podziale na:

- odpady zmieszane:
 - ✓ odbiór z zabudowy wielomieszkaniowej odbywa się nie rzadziej niż 2 razy w tygodniu (w zależności od potrzeb zarządcy nieruchomości do 6 razy w tygodniu),
 - ✓ odbiór z zabudowy jednorodzinnej odbywa się 1 raz na dwa tygodnie.
- odpady zbierane selektywnie - zbiórka odpadów selektywnych z podziałem na papier, tworzywa sztuczne i opakowania wielomateriałowe, szkło, odpady biodegradowalne odbywa się w dwóch systemach:
 - ✓ w systemie pojemnikowym – obejmującym zabudowę wielomieszkaniową, w której skład wchodzi spółdzielnie mieszkaniowe oraz wspólnoty mieszkaniowe – odpady odbierane są co najmniej 1 raz na tydzień (częstotliwość odbioru ustalona indywidualnie wg potrzeb),
 - ✓ w systemie workowym – obejmującym zabudowę jednorodzinną – odpady odbierane są 1 raz w miesiącu.

Odpady biodegradowalne odbierane są od właścicieli nieruchomości zamieszkałych 1 raz w tygodniu w okresie od początku marca do końca listopada. W miesiącach od grudnia do końca lutego odpady biodegradowalne i zielone odbierane są 1 raz na miesiąc.

Mieszkańcy Gminy Czeladź mogą również bezpłatnie oddawać odpady biodegradowalne do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK) przy ul. Szyb Jana 1 H w Czeladzi.

Odpady wielkogabarytowe z nieruchomości jednorodzinnych odbierane są dwa razy w ciągu roku (w formie wystawki) w lutym i na przełomie sierpnia i września, a z nieruchomości wielomieszkaniowych raz na 2 tygodnie z funkcjonujących placów gospodarczych.

Na terenie Gminy Czeladź funkcjonuje Punkt Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK). Punkt zlokalizowany jest na terenie PGO CORTEX II Sp. z o.o. przy ul. Szyb Jana 1H w Czeladzi. Dostarczone przez mieszkańców odpady można przekazać firmie nieodpłatnie.

Do PSZOK można dostarczyć zebrane selektywnie następujące rodzaje odpadów powstających w gospodarstwach domowych:

- papier,
- metale,
- tworzywa sztuczne,
- szkło,
- odpady opakowaniowe wielomateriałowe,
- bioodpady,
- odpady niebezpieczne,
- przeterminowane leki i chemikalia,
- odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych, które powstały w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek,
- zużyte baterie i akumulatory,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny,
- meble i inne odpady wielkogabarytowe,

- zużyte opony,
- odpady tekstyliów i odzieży,
- odpady budowlane i rozbiórkowe z gospodarstw domowych.

Ponadto gmina Czeladź prowadziła zbiórkę zużytych baterii na terenie czeladzkich placówek oświatowych oraz przeterminowanych leków w 6 aptekach:

- Apteka „EUROPEJSKA II”, ul. Będzińska 80 (odbiór odpadów jeden raz w tygodniu),
- Apteka „FARMACJA”, ul. Spacerowa 4,
- Apteka „Dbam o zdrowie”, ul. Rynek 24,
- Apteka „Apteka Blisko Ciebie”, ul. Zwycięstwa 38a,
- Apteka „Apteka Blisko Ciebie”, ul. Nowopogońska 227i,
- Apteka „Zdrowit”, ul. Szpitalna 11.

Ilości odebranych odpadów komunalnych w Gminie Czeladź w 2023 r. i w 2024 r. przedstawiono w tab. 14. Z kolei ilość odebranych odpadów selektywnych rozbitych na frakcje zestawiono w tab. 15.

Tabela 14. Odpady komunalne odebrane w Gminie Czeladź w 2023 r. i w 2024 r.

Jednostka terytorialna	Odpady komunalne z nieruchomości zamieszkałych						Odpady komunalne z nieruchomości niezamieszkałych	
	Odpady komunalne łącznie		Odpady niesegregowane (zmieszane)		Odpady odebrane selektywnie „u źródła”			
	2023 r.	2024 r.	2023 r.	2024 r.	2023 r.	2024 r.	2023 r.	2024 r.
	[Mg/rok]	[Mg/rok]	[Mg/rok]	[Mg/rok]	[Mg/rok]	[Mg/rok]	[Mg/rok]	[Mg/rok]
Czeladź	12 186,67	12 215,04	7 916,74	7 942,69	4 269,93	4 272,35	898,27	1 367,96

Źródło: Dane z Urzędu Miasta w Czeladzi

Tabela 15. Odpady komunalne odebrane selektywnie w Gminie Czeladź w 2023 r. i w 2024 r.

Frakcja	Rok	Czeladź [Mg/rok]
Papier i tektura	2023	570,80
	2024	623,96
Szkło	2023	534,08
	2024	532,56
Tworzywa sztuczne	2023	33,01
	2024	51,11
Metale	2023	0,00
	2024	0,00
ZSEiE	2023	10,24
	2024	18,05
Baterie i akumulatory	2023	0,00
	2024	0,00
Wielkogabarytowe	2023	627,34
	2024	659,50
Biodegradowalne	2023	1743,44
	2024	1546,46
Zmieszane odpady opakowaniowe	2023	750,93
	2024	807,42

Pozostałe	2023	0,07
	2024	29,36

Źródło: Dane z Urzędu Miasta w Czeladzi

Na podstawie danych z Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi za rok 2023 ilość wytwarzanych odpadów komunalnych na terenie Gminy Czeladź przedstawiał się następująco:

- zmieszane odpady komunalne – 7 916,74 Mg,
- odpady odbierane selektywnie – 4 269,9296 Mg, w tym:
 - ✓ opakowania z papieru i tektury – 570,80 Mg,
 - ✓ zmieszane odpady opakowaniowe – 750,93 Mg,
 - ✓ opakowania ze szkła – 534,088 Mg,
 - ✓ odpady ulegające biodegradacji – 1 743,4476 Mg,
 - ✓ odpady wielkogabarytowe – 627,34 Mg,
 - ✓ tworzywa sztuczne – 33,01 Mg,
 - ✓ odpady komunalne niewymienione w innych grupach – 10,314 Mg.

Odbierano również odpady budowlano-remontowe (odpady te nie są już zaliczane do odpadów komunalnych) w ilości – 1 567,99 Mg.

Z terenu Gminy Czeladź w 2023 r. odebrano 12 186,6696 Mg odpadów komunalnych i w porównaniu z rokiem 2022 (12 469,74 Mg) można zauważyć spadek wytworzonych odpadów o ok. 284 Mg, w tym odpady selektywne o ok. 7 Mg mniej, a odpady zmieszane o ok. 275 Mg mniej.

Spadek ilości wytworzonych odpadów komunalnych związany jest najprawdopodobniej z odnotowywanym spadkiem ilości mieszkańców. Wszystkie odpady komunalne zebrane z nieruchomości zamieszkałych, zlokalizowanych na terenie miasta zostały zagospodarowane w prawidłowy sposób w Instalacjach Przetwarzania Odpadów Komunalnych (IPOK) oraz u uprawnionych recyklerów.

Część wytworzonych odpadów komunalnych na terenie gminy Czeladź, mieszkańcy dostarczyli do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK). W 2023 r. było to 215,5730 Mg odpadów, w tym:

- papier i tektura: 15,047 Mg,
- tworzywa sztuczne: 1,3440 Mg,
- szkło: 1,217 Mg,
- odpady wielkogabarytowe: 71,273 Mg,
- odpady ulegające biodegradacji: 67,715 Mg,
- odpady niebezpieczne (w tym filtry olejowe, farby, tusze, kwasy, opakowania po substancjach niebezpiecznych oraz leki przeterminowane): 10,146 Mg,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (baterie i akumulatory oraz zużyty sprzęt zawierający substancje niebezpieczne): 17,978 Mg,
- tekstylia: 2,787 Mg,
- zużyte opony: 26,347 Mg,
- przeterminowane leki oraz odpady niekwalifikujące się do odpadów medycznych, które powstały w gospodarstwie domowym w wyniku przyjmowania produktów leczniczych w formie iniekcji i prowadzenia monitoringu poziomu substancji we krwi, w szczególności igieł i strzykawek: 1,716 Mg,
- inne niewymienione frakcje odpadów: 0,003 Mg.

Zbierano również odpady remontowo-budowlane (odpady te nie są już zaliczane do odpadów komunalnych) w ilości: 1 049,329 Mg.

Zebrane odpady biodegradowalne zostały zagospodarowane w IPOK, a pozostałe odpady przekazane do recyklingu, ponownego użycia lub utylizacji.

Zmieszane odpady komunalne oraz odpady ulegające biodegradacji zebrane na terenie miasta oddawane są do następujących instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (IPOK):

- FCC Śląsk Sp. z o.o. Zabrze, ul. Cmentarna 19f,
- Instalacja MBP BM Recykling Sp. z o.o. Siemianowice Śląskie, ul. Konopnickiej 11,
- Instalacja MBP Alba MPKG Sp. z o.o. Zakład Przetwarzania Odpadów Komunalnych Lipówka II, Dąbrowa Górnicza, ul. Główna 144A,
- Instalacja MBP PTS Alba Sp. z o.o. Zakład Przetwarzania Odpadów, Chorzów, ul. Brzezińska,
- Zakład Gospodarki komunalnej, Zawiercie ul. Podmiejska 53,
- Częstochowskie Przedsiębiorstwo Komunalne, Sobuczyna, ul. Konwaliowa 1,
- Instalacja MBP oraz przetwarzania selektywnie zebranych odpadów, Katowice, ul. Miłowicka 7A,
- Sego Sp. z o.o. Rybnik, ul. O. Kolberga 65,
- Kompostownia Pryzmowa, Tarnowskie Góry, ul. Laryszowska.

Odpady zebrane selektywnie oddawane są również do IPOK oraz do uprawnionych recyklerów. W zabudowie wielomieszkaniowej, ze względu na największe skupiska i anonimowość mieszkańców występują największe problemy z prawidłowym zbieraniem odpadów w sposób selektywny. Zauważyć można, że jakość segregowanych odpadów systematycznie z roku na rok wzrasta. Zarządcy nieruchomości bardziej dbają również o czystość i porządek w placach gospodarczych, uprząając odpady znajdujące się na ziemi i umieszczając je w pojemnikach.

Na podstawie danych z Analizy stanu gospodarki odpadami komunalnymi za rok 2024 ilość wytworzonych odpadów komunalnych na terenie Gminy Czeladź przedstawiała się następująco:

- zmieszane odpady komunalne – 7 942,6900 Mg
- odpady odbierane selektywnie – 4 272,3511 Mg, w tym:
 - ✓ papier i tektura – 623,9660 Mg,
 - ✓ opakowania z drewna: 3,9200 Mg,
 - ✓ tworzywa sztuczne: 51,1090 Mg,
 - ✓ zmieszane odpady opakowaniowe: 807,42 Mg,
 - ✓ szkło – 532,5660 Mg,
 - ✓ odpady ulegające biodegradacji – 1 546,4600 Mg,
 - ✓ zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, baterie i akumulatory: 18,0501 Mg,
 - ✓ inne odpady nieulegające biodegradacji: 29,3600 Mg,
 - ✓ odpady wielkogabarytowe: 659,5000 Mg.

Odbierano również odpady remontowo-rozbiórkowe w ilości 1 334,3600 Mg.

Odebrano 1863 worki typu big-bag z odpadami budowlano-rozbiórkowymi.

Z terenu gminy Czeladź w 2024 r. odebrano 12 215,0411 Mg odpadów komunalnych i w porównaniu z rokiem 2023 można zauważyć wzrost wytworzonych odpadów o ok. 29 Mg. Zaobserwować można również spadek ilości wytworzonych i zebranych odpadów budowlano-rozbiórkowych o ok. 200 Mg.

Wszystkie odpady komunalne zebrane z nieruchomości zamieszkałych zlokalizowanych na terenie miasta zostały zagospodarowane w prawidłowy sposób w Instalacjach Przetwarzania Odpadów Komunalnych (IPOK) oraz u uprawnionych recyklerów.

Zmieszane odpady komunalne oraz odpady ulegające biodegradacji zebrane na terenie naszego miasta oddawane były do następujących instalacji przetwarzania odpadów komunalnych (IPOK):

- MPKG Sp. z o.o. w Zabrze,
- PTS Alba Sp. z o.o. w Chorzowie,
- Alba MPKG Sp. z o.o. w Dąbrowie Górniczej,
- BM Recykling w Siemianowicach Śląskich,
- Częstochowskie Przedsiębiorstwo Komunalne w Sobuczynie,
- MPKG Katowice Sp. z o.o. w Katowicach,

- Zakład Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Zawierciu.

Część wytworzonych odpadów komunalnych na terenie gminy Czeladź, mieszkańcy dostarczyli do Punktu Selektywnego Zbierania Odpadów Komunalnych (PSZOK). W roku 2024 było to 1 778,465 Mg odpadów, w tym:

- papier i tektura: 23,782 Mg,
- tworzywa sztuczne: 1,636Mg,
- szkło: 0,822 Mg,
- odpady budowlano-remontowe: 1 429,925 Mg,
- odpady wielkogabarytowe: 115,267 Mg,
- odpady ulegające biodegradacji: 78,140 Mg,
- odpady niebezpieczne (w tym filtry olejowe, farby, tusze, kwasy, opakowania po substancjach niebezpiecznych oraz leki przeterminowane: 15,366 Mg,
- zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny (baterie i akumulatory oraz zużyty sprzęt zawierający substancje niebezpieczne): 21,215 Mg,
- tekstylia: 9,214 Mg
- zużyte opony: 44,652 Mg,
- papa: 37,888 Mg,
- pozostałe odpady: 0,558.

W porównaniu do 2023 r. ilość odpadów oddanych do PSZOK wzrosła o ok. 500 Mg. Zebrano o ok. 400 Mg więcej odpadów budowlano-rozbiórkowych i ok. 100 Mg więcej pozostałych odpadów selektywnych.

Tak samo jak w przypadku odpadów komunalnych odebranych od właścicieli nieruchomości utrzymał się trend zwiększonej ilości odpadów oddanych do PSZOK w porównaniu do 2023 r. Zebrane odpady biodegradowalne zostały zagospodarowane w IPOK a pozostałe odpady przekazane do recyklingu, ponownego użycia lub utylizacji.

Dużym problemem są place gospodarcze zlokalizowane wewnątrz osiedli w zabudowie wielomieszkaniowej, gdzie zaparkowane pojazdy mieszkańców skutecznie uniemożliwiają dojazd śmieciarkom celem odebrania odpadów. Sytuacje takie powodują znaczne nagromadzenie się odpadów w altanach śmietnikowych lub w ich pobliżu, co związane jest później z mieszaniem się odpadów i pogorszeniem jakości selektywnej zbiórki. Miasto wystosowało pismo do zarządców takich nieruchomości, celem rozwiązania problemu poprzez ustawienie zakazu parkowania lub zmianę lokalizacji altan śmietnikowych.

W latach 2023-2024 prowadzono kampanię edukacyjną z zakresu gospodarowania odpadami podczas pikników ekologicznych z okazji Dnia Dziecka, Sprzątania Świata i Mikołajek. Zajęcia edukacyjne w formie gier, zabaw i quizów oraz warsztaty plastyczne prowadzili pracownicy Wydziału Rozwoju Miasta i Funduszy Zewnętrznych oraz firmy Alba. Przez profesjonalnych aktorów zostały przedstawione dwa spektakle teatralne o tematyce ekologicznej. Producenci ekologicznych źródeł ciepła prowadzili edukację w zakresie ograniczenia niskiej emisji.

Pod względem technicznym miasto jest dobrze przygotowane do prowadzenia systemu gospodarowania odpadami komunalnymi. Na terenie miasta ustawionych jest ponad 1 700 pojemników na odpady zmieszane i zbierane selektywnie.

Poziomy odzysku

Stosownie do postanowień art. 3b ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz. U. z 2025 r. poz. 733 t.j.) gminy są zobowiązane za 2023 r. osiągnąć poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych w wysokości co najmniej **35%** wagowo.

W latach 2023 i 2024 Czeladź nie osiągnęła wymaganego prawem poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych. W 2023 r. Miasto Czeladź osiągnęło poziom **29,66%**, a w 2024 r. - **36,67%**. W związku z brakiem osiągnięcia wymaganego poziomu recyklingu i przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych gminie grozi kara, naliczana przez Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska.

Do zagrożeń jakie mogą wystąpić na terenie Gminy, związanych z gospodarką odpadami można zaliczyć:

- nieprawidłowe praktyki dotyczące gospodarowania odpadami przez mieszkańców (np. spalanie odpadów komunalnych, pozbywanie się odpadów w sposób niezgodny z przepisami prawa),
- niewystarczający poziom selektywnej zbiórki odpadów kierowanych do składowania,
- dzikie wysypiska śmieci,
- występowanie wyrobów zawierających azbest.

Wzrastające zapotrzebowanie na zakup różnorodnych produktów od lat przyczynia się do stopniowego wzrostu jednostkowego wskaźnika wytwarzania odpadów w przeliczeniu na mieszkańca - przewiduje się, że w kolejnych latach tendencja ta nie ulegnie zmianie. Pomimo tego, ogólna ilość odbieranych/zbieranych odpadów może zmaleć ze względu na sytuację demograficzną w Czeladzi (stopniowy spadek liczby ludności). Z kolei usprawnianie wdrożonego nowego systemu gospodarowania odpadami przełoży się wzrost ilości odpadów zbieranych w sposób selektywny jednocześnie przyczyniając się do wzrostu poziomu odzysku i recyklingu odpadów (szczególnie opakowaniowych) oraz do redukcji ilości odpadów ulegających biodegradacji kierowanych do składowania.

Zapobieganie powstawaniu odpadów

W celu zapobiegania powstawaniu odpadów wytwarzanych przez mieszkańców Gminy Czeladź w dalszym ciągu powinny być podejmowane następujące działania:

- edukacyjne w zakresie ograniczenia nadmiernej konsumpcji np. robienie przemysłanych zakupów, w celu uniknięcia wyrzucania przeterminowanych produktów,
- przekazywanie nadmiaru produktów żywnościowych przydatnych do spożycia osobom potrzebującym,
- przekazywanie niepotrzebnej odzieży odpowiednim organizacjom, punktom zbierania lub bezpośrednio innym osobom,
- przekazywanie niepotrzebnych mebli do użytkowania innym osobom,
- używanie toreb wielokrotnego użytku, w celu uniknięcia wytwarzania odpadów z tworzyw sztucznych (reklamówki jednorazowego użytku),
- stosowanie opakowań wielokrotnego użytku i opakowań zwrotnych,
- korzystanie z korespondencji elektronicznej (pisma, faktury, wyciągi bankowe) zamiast poczty tradycyjnej,
- stosowanie akumulatorów zamiast jednorazowych baterii,
- kompostowanie odpadów spożywczych i zielonych.

5.8.2. Odpady zawierające azbest

Dane o wyrobach zawierających azbest gromadzone są w Bazie Azbestowej prowadzonej przez Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii. Od 2009 r. w kraju realizowany jest Program Oczyszczania Kraju z Azbestu. Wszystkie wyroby zawierające azbest mają zostać całkowicie usunięte do końca 2032 r.

Dane z inwentaryzacji wprowadzane do Bazy pochodzą od właścicieli i użytkowników nieruchomości, na których są wykorzystywane wyroby zawierające azbest.

Rada Miejska w Czeladzi przyjęła Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czeladź na lata 2024-2032, który został przyjęty Uchwałą Nr VIII/98/2024 z dnia 30 października 2024 r.

Zgodnie z danymi zamieszczonymi w Bazie Azbestowej na terenie Gminy Czeladź (stan na dzień 17.04.2025 r.) zinventaryzowano blisko 2,0 tys. Mg wyrobów zawierających azbest. Ilość wyrobów została zestawiona w tab. 16.

Gmina Czeladź wprowadziła dofinansowanie dla mieszkańców do usuwania i unieszkodliwiania wyrobów zawierających azbest.

Tabela 16. Ilość wyrobów zawierających azbest w Gminie Czeladź na tle powiatu będzińskiego

Jednostka terytorialna	Ilość zinventaryzowana [Mg]	Ilość unieszkodliwiona [Mg]	Ilość pozostała do unieszkodliwienia [Mg]
Czeladź	1 981,963	686,152	1 295,811
Powiat będziński	14 461,561	6 745,156	7 716,405

Źródło: Baza Azbestowa, <https://esip.bazaazbestowa.gov.pl>, dostęp dnia 17.04.2025 r.

Analiza SWOT

GOSPODARKA ODPADAMI I ZAPOBIEGANIE POWSTAWANIU ODPADÓW	
Mocne strony	Słabe strony
✓ Prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów ✓ Działanie PSZOK-u ✓ Prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie gospodarowania odpadami	✓ Istnienie wyrobów zawierających azbest na terenie Gminy ✓ Zaśmiecanie terenów zielonych
Szanse	Zagrożenia
✓ Dalsze rozwijanie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych ✓ Stale wzrastająca świadomość społeczna ✓ Możliwość wspierania projektów pro-środowiskowych przez programy i fundusze Unii Europejskiej oraz krajowe fundusze celowe	✓ Ryzyko niespełnienia poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych zgodnie z przepisami prawa ✓ Nielegalne składowanie odpadów ✓ Wzrost kosztów związanych z zagospodarowaniem odpadów

5.9. Zasoby przyrodnicze

Na terenie Gminy Czeladź występuje obszar chronionego krajobrazu pn. Przełajka. Został on zatwierdzony Uchwałą Nr 280/97 Rady Miejskiej w Siemianowicach Śląskich z dnia 27 lutego 1997 r. w sprawie uznania za obszar chronionego krajobrazu terenu pod nazwą „Przełajka” i Uchwałą Nr VII/9/9/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 16 grudnia 2024 r. w sprawie obszaru chronionego krajobrazu „Przełajka”. Obszar leży na terenie dwóch powiatów tj. Siemianowice Śląskie i powiecie będzińskim (gminy: Będzin, Czeladź, Wojkowice) i ma powierzchnię 79,7 ha. Stanowi on Pas podmokłych łąk w dolinie rzeki Brynicy na granicy dwóch aglomeracji miejskich - Siemianowic Śląskich i Czeladzi.

Ponadto w południowo-zachodniej części miasta znajdują się tereny zieleni wysokiej i niskiej zrehabilitowanych hałd. Tereny zurbanizowane charakteryzują się występowaniem typowej roślinności przydomowych ogrodów, skwerów, zieleni urządzonej, ogrodów działkowych, żywopłotów itp.

Na terenie gminy zlokalizowane są parki:

- Park im H. Jordana o powierzchni 7,0 ha zlokalizowany jest wzdłuż ul. Katowickiej po wschodniej stronie Brynicy. Zadrzewienie parku stanowią głównie grupy drzew liściastych jak jesion, klon, grab, brzoza. Zachowały się tu nasadzenia 80 letnie. Istotnym elementem parku są formy soliterowe (samotniki) brzozy i jesionu,

- Park im. T. Kościuszki o powierzchni 2,2 ha założony został w 1905 r. Leży w centralnej części miasta w dolinie Brynicy. Rosną tu kasztanowce, jesiony, topole i brzozy. Park ten pełni ważną rolę krajobrazową i rekreacyjną,
- Park 21 Listopada o powierzchni 5,8 ha leży w południowej części miasta. Założony został w roku 1902. Podczas budowy osiedla im. Musiała park został okrojony i zniszczony. Renowację parku prowadzono w latach 1978-79. Znajdujące się tu drzewa to głównie robinie, klony, brzozy, topole i graby. Większość drzew jest w wieku około 80 lat. Omawiany obiekt jest ważnym elementem krajobrazowym i ekologicznym w mieście,
- Park Grabek o powierzchni 6,0 ha jest parkiem założonym w latach 60 w pobliżu centrum miasta. W północnej części parku zbudowano amfiteatr i zbiornik wodny. W drzewostanie dominują drzewa i krzewy liściaste rodzimego pochodzenia. Park położony jest na prawym brzegu rzeki Brynicy, stanowiącej wschodnią granicę parku. Od zachodu park Grabek graniczy z terenami mieszkaniowymi, a od północy z kompleksem terenów sportowych. Od strony południowej graniczy z zabytkowym ogrodem Morwowym, z którym aktualnie tworzy integralną całość,
- Park Prochownia o powierzchni 5,0 ha leży w części północnej dzielnicy Piaski. Otoczony jest obszarami zabudowanymi i nieużytkami. Drzewostan parku stanowią głównie topole, robinie oraz brzozy i klony,
- Park przy ulicy Mickiewicza o powierzchni 5,5 ha. W części centralnej, za skarpą, znajdują się pozostałości po dawnym amfiteatrze i widowni ze schodami. Pozostała część parku pełni funkcję spacerową, natomiast część zachodnią funkcję rekreacyjno-sportową. Na otwartej przestrzeni zlokalizowane zostało boisko sportowe. Rosną tu klony, jesiony, głogi, czeremchy i dęby. Z rzadkich okazów występują tu dwa miłorzęby japońskie. Park ma złożoną strukturę własnościową. Jego właścicielami są częściowo Gmina Czeladź, skarb państwa oraz SRK SA,
- Park Alfred - powstał na zrekultywowanych terenach przemysłowych dawnej kopalni Saturn, został utworzony w latach 90-tych XX w.

Roślinność potencjalna terenu miasta składała się z niżowych łągów olszowych i jesionowołoszowych Fraxino-Alnetum (w dolinie Brynicy), grądu subkontynentalnego dębowo lipowograbowego Tilio-Carpinetum (w południowo-zachodniej części miasta) oraz żyznej buczyny sudeckiej Dentario enneaphyllidis-Fagetum (w części północno-wschodniej, na terenie triasowej wysoczyzny). Obecnie żadne z tych zbiorowisk nie występuje, nawet w formie kadłubowej na terenie Czeladzi. Mimo znacznego zubożenia wartości środowiska przyrodniczego, można na terenie miasta wskazać obszary i miejsca pełniące ważną rolę w funkcjonowaniu ekosystemów, wymagające ochrony i celowego kształtowania w dążeniu do osiągnięcia założonego zrównoważonego rozwoju.

Przyroda miasta Czeladź nie przedstawia dużych walorów przyrodniczych. Do najcenniejszych elementów należy zaliczyć pozostałe na terenie miasta zbiorniki wodne, Wzgórze Borzecha – jako zieloną enklawę wśród zabudowy wielkomiejskiej „Las Czeladzki” – jako najrozleglejszy obszar zieleni wysokiej.

Objęciem ochroną warte są następujące tereny:

- Staw „Przetok” wraz z otoczeniem,
- Wzgórze Borzecha,
- Stawy przy ul. Wiosennej.

Zieleń urządzona

Według GUS udział powierzchni terenów zieleni w Gminie Czeladź przedstawia się następująco (tab. 17).

Tabela 17. Tereny zieleni urządzonej w Czeladzi

Lp.	Tereny zieleni urządzonej	Wielkość (ilość/powierzchnia)	Jednostka
Podgrupa tereny zieleni (Wymiary)			
1.	Parki spacerowo-wypoczynkowe, obiekty ogółem (w miastach i na wsi)	7	szt.
2.	Parki spacerowo-wypoczynkowe, powierzchnia ogółem (w miastach i na wsi)	42,00	ha
3.	Zieleńce, obiekty, ogółem (w miastach i na wsi)	9	szt.
4.	Zieleńce, powierzchnia ogółem (w miastach i na wsi)	7,00	ha
5.	Zieleń uliczna; powierzchnia; ogółem (w miastach i na wsi)	28,00	ha
6.	Tereny zieleni osiedlowej; powierzchnia; ogółem (w miastach i na wsi)	56,02	ha
7.	Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej; powierzchnia; ogółem (w miastach i na wsi)	105,02	ha
8.	Cmentarze; obiekty; ogółem (w miastach i na wsi)	3	szt.
9.	Cmentarze; powierzchnia; ogółem (w miastach i na wsi)	11,00	ha
Podgrupa: Tereny zieleni - wskaźniki (Wymiary: Wskaźniki)			
10.	Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem	6,40	%
11.	Udział powierzchni terenów zieleni w powierzchni ogółem	8,80	%
12.	Powierzchnia gminnych terenów zieleni na 1 mieszkańca	19,10	m ²
13.	Powierzchnia terenów zieleni ogółem na 1 mieszkańca	48,20	m ²
14.	Powierzchnia parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej na 1 mieszkańca	35,20	m ²
15.	Udział powierzchni gminnych parków spacerowo-wypoczynkowych w łącznej powierzchni terenów zieleni	31,60	%
16.	Liczba nasadzeń drzew i krzewów w zadrzewieniach oraz terenach zieleni na 1 km ² powierzchni gminy	36	szt.
17.	Udział powierzchni gminnych terenów zieleni w powierzchni gminy	3,50	%
Podgrupa: Tereny zieleni w gestii samorządu (Wymiary: Tereny zieleni; Tereny zieleni)			
18.	Parki spacerowo - wypoczynkowe; obiekty	6	szt.
19.	Parki spacerowo - wypoczynkowe; powierzchnia	42,00	ha
20.	Zieleńce; obiekty	9	szt.
21.	Zieleńce; powierzchnia	7,00	ha
22.	Tereny zieleni osiedlowej; powierzchnia	8,00	ha

Źródło: GUS (<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/dane/teryt/tablica>, dostęp w dniu 02.04.2025 r.)

Do największych zagrożeń związanych z zasobami przyrodniczymi na terenie gminy należą:

- dewastacja parków i zieleńców,
- wycinka drzew i brak nasadzeń rekompensacyjnych,
- emisja zanieczyszczeń od powietrza,
- antropopresja na tereny przyrodnicze i obszary zieleni.

Należy zaznaczyć, że w efekcie prowadzonych przez gminę działań następować będzie dalsza rewitalizacja oraz utrzymanie i pielęgnacja zieleni parkowej. Prowadzone systematycznie nasadzenia skutkują powiększaniem się obszarów zieleni na terenie gminy i tendencja ta powinna być w dalszym ciągu utrzymywana.

Analiza SWOT

ZASOBY PRZYRODNICZE	
Mocne strony	Słabe strony
✓ Występowanie parków miejskich ✓ Prowadzenie nasadzeń drzew i krzewów	✓ Brak obszarów objętych ochroną prawną na podstawie ustawy o ochronie przyrody ✓ Brak terenów leśnych ✓ Nieuporządkowane tereny zieleni wysokiej ✓ Brak roślinności naturalnej – występuje roślinność nasadzona sztucznie
Szanse	Zagrożenia
✓ Sukcesywne zwiększanie powierzchni terenów zieleni ✓ Realizacja przyjętych programów w zakresie ochrony środowiska ✓ Stopniowo wzrastająca świadomość społeczeństwa ✓ Prowadzenie edukacji ekologicznej ✓ Możliwość wspierania projektów pro-środowiskowych przez programy i fundusze strukturalne Unii Europejskiej oraz krajowe fundusze celowe ✓ Podanie dokumentów do publicznej wiadomości i udział społeczeństwa w kształtowaniu strategii prośrodowiskowej	✓ Niewystarczające akcje informacyjne ✓ Brak funduszy na inwestycje ✓ Utrudnienia proceduralne przy pozyskiwaniu środków finansowych z zewnątrz ✓ Zanieczyszczenie powietrza mające wpływ na stan zasobów przyrodniczych ✓ Antropopresja na tereny przyrodnicze i obszary zieleni

5.10. Zagrożenia poważnymi awariami

Istotne zagrożenie dla środowiska stanowić mogą przede wszystkim zakłady stosujące w procesie technologicznym różnorodne związki chemiczne mogące stwarzać potencjalne zagrożenie dla otaczających obszarów. Zakłady te zostały wytypowane przez GIOŚ jako potencjalnie niebezpieczne i wprowadzone do bazy potencjalnych sprawców awarii przemysłowych. Baza ta jest na bieżąco uzupełniana o dane gromadzone w trakcie kontroli potencjalnych sprawców. Corocznie jest ona przesyłana do rejestru centralnego, prowadzonego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Departament Przeciwdziałania Poważnym Awariom. Wykaz zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej wg stanu na dzień 31 grudnia 2024 r. znajduje się na stronie internetowej: <https://www.gov.pl/web/gios/di-zaklady-stwarzajace-zagrozenie-wystapienia-powaznej-awarii-przemyslowej>.

Żaden z zakładów zlokalizowanych na terenie Gminy Czeladź nie figuruje w rejestrze centralnym zakładów o dużym i zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej. Można natomiast rozpatrywać następujące zagrożenia:

- zagrożenia pożarowe - wynikające z infrastruktury miejskiej i obiektów użytkowych. Niebezpieczeństwo wystąpienia pożaru odnosi się do zwartej zabudowy w centrum Czeladzi, gdzie budynki wielokondygnacyjne mają konstrukcję dachową drewnianą, pokrytą papą. Tego rodzaju zabudowa występuje również na osiedlu Domków Fińskich oraz starej zabudowy górniczej w południowo-wschodniej części miasta – Piaski. Obiektami przemysłowymi i magazynowymi o zwiększonym zagrożeniu pożarowym jest: Polmin – dystrybutor gazu propan-butan,
- zagrożenia drogowe i kolejowe - przecinające teren miasta szlaki komunikacji drogowej są potencjalnymi miejscami zagrożenia pożarowego, chemicznego oraz ekologicznego. Wynika to z faktu, że szlakami tymi transportowane są toksyczne środki przemysłowe (TSP) – materiały

niebezpieczne dla ludzi i środowiska. Na terenie Gminy Czeladź nie produkuje się materiałów niebezpiecznych, natomiast istnieje zagrożenie podczas przewozu tych środków przez teren miasta. Należy przyjąć, że występuje statystyczne prawdopodobieństwo potencjalnego wystąpienia awarii komunikacyjnych, mogących zagrozić środowisku - obszarami szczególnego są tereny zlokalizowane w pobliżu głównych, tranzytowych arterii komunikacji drogowej, charakteryzujących się największym natężeniem ruchu tego rodzaju przewozów.

- zagrożenia budowlane - związane głównie z utratą statyki budowli lub jej elementu, mogące wystąpić w wysokich budynkach. Zagrożenie jest możliwe na terenach objętych byłą eksploatacją górniczą, a także w odniesieniu do pojedynczych obiektów (budynków),
- inne zagrożenia urbanistyczne - magistrale gazu pod wysokim ciśnieniem przecinające teren miasta oraz stacje redukcyjne gazu z wysokiego na średnie ciśnienie i średniego na niskie oraz napowietrzne linie energetyczne wysokiego i średniego napięcia oraz duże transformatory,
- skażenia, zakażenia epidemiczne i epizootyczne,
- inne klęski żywiołowe (huragany, śnieżyce, duże i długotrwałe mrozy).

Zagrożenie dla środowiska na obszarze Gminy Czeladź może wynikać z transportu drogowego materiałów niebezpiecznych, w postaci toksycznych środków przemysłowych i niebezpiecznych substancji chemicznych, w tym paliw płynnych.

Dla zwiększenia nadzoru przestrzegania przepisów w zakresie drogowego przewozu materiałów niebezpiecznych prowadzone są akcje kontroli tych przewozów koordynowane przez Policję, przy udziale Państwowej Straży Pożarnej, Inspekcji Transportu Drogowego i Inspekcji Ochrony Środowiska.

Zadania koordynacji m.in. prac związanych z poważnymi awariami i ewentualnie powstałymi zagrożeniami regulują stosowne procedury na szczeblu miasta, w powiązaniu z działaniem służb ratowniczych (strażą pożarną, policją, pogotowiem ratunkowym, pogotowiem energetycznym, pogotowiem gazowym, pogotowiem wodociągowo-kanalizacyjnym). Są one zawarte w Planie Zarządzania Kryzysowego dla gminy Czeladź. W planie ujęto najistotniejsze zagrożenia mogące wystąpić na terenie gminy Czeladź, procedury postępowania na wypadek pojawienia się tych zagrożeń oraz zestawienie możliwych do zadysponowania sił i środków do przeciwdziałania nadzwyczajnym zdarzeniom o znamionach kryzysu.

Działania ratownicze prowadzone na terenie miasta realizują jednostki Państwowej Straży Pożarnej oraz Ochotniczych Straży Pożarnych. Część z nich włączona jest do Krajowego Systemu Ratowniczo - Gaśniczego.

W ocenie zagrożeń poważnymi awariami należy zwrócić uwagę na zakłady, które nie zostały zaliczone do kategorii ZZR i ZDR, ze względu na relatywnie mniejsze ilości substancji, niż ustalone w kryteriach kwalifikacyjnych. Ponadto, część substancji, klasyfikowanych jako żrące, szkodliwe lub drażniące nie została ujęta w kryteriach kwalifikacyjnych dla obiektów zagrażających poważną awarią przemysłową. Takie substancje są często stosowane w przedsiębiorstwach, a ich uwolnienie do otoczenia w wyniku awarii może stanowić zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi oraz dla środowiska.

Wzrastająca ilość zakładów zwiększa prawdopodobieństwo wystąpienia awarii. Ryzyko to jest zwiększone również ze względu na rosnący ruch pojazdów na terenie miasta w ramach istniejącej i obciążonej sieci komunikacyjnej.

Analiza SWOT

ZAGROŻENIA POWAŻNYMI AWARIAMI	
Mocne strony	Słabe strony
✓ Istnienie Planu Zarządzania Kryzysowego, w którym scharakteryzowane są poszczególne zagrożenia i sposoby postępowania ✓ Dopuszczenie straży pożarnej w sprzęt do ratownictwa chemiczno-ekologicznego ✓ Prowadzenie akcji szkoleniowych na wypadek wystąpienia awarii ✓ Wzrastająca świadomość mieszkańców Gminy w zakresie postępowania w przypadku wystąpienia awarii	✓ Występowanie szlaków komunikacyjnych, po których przewożone są substancje niebezpieczne ✓ Istnienie zakładów wykorzystujących substancje niebezpieczne ✓ Niemożność przewidzenia zdarzeń mających znamiona awarii ✓ Powstające tzw. „dzikie wysypiska śmieci”
Szanse	Zagrożenia
✓ Realizacja przyjętych programów w zakresie ochrony środowiska ✓ Stopniowo wzrastająca świadomość społeczeństwa ✓ Kreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji awaryjnej ✓ Modernizacja lokalnej infrastruktury transportowej ✓ Modernizacja zakładów	✓ Możliwość wystąpienia awarii – zagrożenia pożarowe, chemiczne oraz ekologiczne na drogach ✓ Transport materiałów niebezpiecznych ✓ Zagrożenia chemiczne i ekologiczne - wynikające głównie z magazynowania i stosowania przez zakłady przemysłowe materiałów i surowców niebezpiecznych ✓ Zagrożenie ze strony tzw. „dzikich wysypisk odpadów” ✓ Ryzyko wystąpienia niebezpiecznych i nagłych zjawisk atmosferycznych

6. Edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji

Edukacja ekologiczna jest jednym z podstawowych warunków realizacji Programu ochrony środowiska. Rozwój technologii i chęć zapobiegania szkodom środowiskowym powodują potrzebę zapewnienia ludności dostępu do informacji w dziedzinie ochrony środowiska. Działania proekologiczne różnego rodzaju są dokonywane przez sektor prywatny i publiczny. Dzięki publicznemu dostępowi do informacji lokalna społeczność może dokonywać weryfikacji podejmowanych działań. Omawiana tematyka odnosi się do: środowiska, jego ochrony, działaniu instytucji w obrębie monitoringu przyrodniczego itp. itd. Wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców prowadzi do racjonalnego gospodarowania środowiskiem i jego zasobami.

Polityka Ekologiczna Państwa wyznacza kierunek działań edukacyjnych na obszarze Kraju. W jej obrębie zawarte są: działania, zadania, obszary postępowania, podmioty odpowiedzialne za realizację. Działania obejmują: działania informacyjno-edukacyjne w zakresie upowszechniania przyjaznych środowisku sposobów przechowywania i stosowania nawozów w tym realizacja działań mających na celu racjonalną gospodarkę nawozową (SOR), prowadzenie kompleksowej edukacji ekologicznej, zapewnienie wiarygodnej i aktualnej informacji o środowisku i jego stanie. Według Polityki Ekologicznej Państwa istnieje konieczność zawierania treści odnośnie ochrony środowiska w programach edukacji formalnej. Wskazane jest także wspieranie programów edukacji nieformalnej.

Edukacja ekologiczna powinna pojawić się wśród dzieci i młodzieży szkolnej już w początkowych stadiach nauki. Istnieje potrzeba wprowadzenia u uczniów wzorców ekologicznych. Niezwykle pomocne w tym temacie będzie prowadzenie zajęć terenowych. Umożliwi to pełniejsze zapoznanie uczniów z tematem środowiska. Powyższe działania pozwolą na efektywniejsze wykorzystanie potencjału ludzkiego podczas rozwiązywania problemów środowiskowych.

Do skutecznego wdrożenia Polityki Ekologicznej Państwa niezbędne jest także zaangażowanie: pracowników administracji państwowej, samorządowej, nauczycieli, pracowników sektora prywatnego.

Konieczne są również ogólnodostępne akcje informacyjne dla społeczeństwa. Istotną rolę w kreowaniu lokalnej świadomości środowiskowej są lokalni mieszkańcy. Zainteresowanie i angaż ze strony lokalnej społeczności przyczyni się do podejmowania optymalnych decyzji w zakresie ochrony środowiska zgodnymi z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Rozszerzanie wiedzy w temacie środowiska i jego ochrony może się odbywać poprzez: druk ulotek, broszur, plakatów. Powyższe formy informacji powinny być upublicznione w miejscach ogólnie dostępnych i często uczęszczanych tj.: szkoła, przedszkole, budynki administracji publicznej, sklepy, kościoły itp. itd. Prasa lokalna również może zaowocować poprawą stanu wiedzy w zakresie ochrony środowiska. Pomocne może się okazać także propagowanie wzorców proekologicznych podczas czytania ogłoszeń w czasie Mszy Świętej. Zaleca się przeprowadzanie konkursów, turniejów itp. w dziedzinie ochrony środowiska. Nagrody mogą zadziałać mobilizująco na partycypujących.

7. Cele i zadania Programu ochrony środowiska

Sprecyzowane cele, kierunki interwencji i zadania wynikają z opracowanej analizy SWOT w aspekcie środowiskowym. Zestawienie celów, kierunków interwencji i zadań przedstawiono w tab. 18.

Nakłady na realizację zadań określonych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2025-2028 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2029-2032 przedstawiono w formie harmonogramu działań odrębnie dla zadań własnych oraz dla zadań monitorowanych (tab. 19 i tab. 20).

Tabela 18. Zestawienie celów, kierunków interwencji i zadań Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Cel szczegółowy I. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania	Remonty i budowa dróg	Zadanie monitorowane: Zarządcy dróg	Trudności techniczne, nieotrzymanie środków zewnętrznych
				Budowa Velostrady	Zadanie monitorowane: MZGK w Czeladzi, GZM	Trudności techniczne, brak środków finansowych
				Infrastruktura systemu roweru miejskiego - obsługa	Zadanie monitorowane: Miejski Zarząd Gospodarki Komunalnej w Czeladzi	Trudności techniczne
		Cel szczegółowy III. Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych	Likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń do powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania	Realizacja i aktualizacja Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Czeladź	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Brak zainteresowania społecznego z uwagi na rosnące ceny prądu elektrycznego i gazu, brak środków finansowych
				Realizacja i aktualizacja Planu Adaptacji Miasta Czeladzi do zmian klimatu do roku 2030	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Nieotrzymanie środków zewnętrznych, brak zainteresowania społecznego
				Termomodernizacja budynków	Zadanie monitorowane: Czeladzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego-ZBK Sp. z o.o.	Brak środków finansowych, brak zainteresowania społecznego
				Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej - instalacje OZE	Zadanie monitorowane: Miejski Zarząd Gospodarki Komunalnej w Czeladzi	Brak środków finansowych, trudności techniczne
				Poprawa efektywności energetycznej w budynkach wielorodzinnych na terenie	Zadanie własne: Gmina Czeladź i	Brak środków finansowych, trudności techniczne

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
		Cel szczegółowy III. Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych		GZM - program ELENA - opracowanie dokumentacji projektowej	monitorowane: GZM	
				Program „Ciepłe mieszkanie”	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Brak zainteresowania społecznego
				Program „Czyste Powietrze”	Zadanie własne: Gmina Czeladź i monitorowane: WFOŚiGW w Katowicach	Brak zainteresowania społecznego
				Dotacje na wymianę nieefektywnych kotłów węglowych z budżetu miasta	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Brak zainteresowania społecznego
			Inne działania z zakresu ochrony powietrza, w tym przeciwdziałanie i adaptacja do zmian klimatu	Montaż instalacji OZE na obiektach gminnych – „Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w zaspakajaniu potrzeb energetycznych Miasta Czeladź” – I etap	Zadanie własne: Gmina Czeladź i monitorowane: MZGK w Czeladzi	Trudności techniczne
				Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Czeladzi – instalacje OZE	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Trudności techniczne
				Modernizacja oświetlenia ulicznego	Zadanie monitorowane: MZGK w Czeladzi	Trudności techniczne
				Bieżące informowanie społeczeństwa o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz jego wpływie na zdrowie	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Trudności techniczne
				Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczności oraz środków prewencyjny	Zadanie własne: Gmina Czeladź, podmioty upoważnione przez gminę (straż miejska)	Niewystarczające zasoby kadrowe, niechęć mieszkańców
				Projekt zintegrowany LIFE: Śląskie. Przywracamy błękit	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Trudności techniczne

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
				Uwzględnienie w dokumentach planistycznych (mpzp, planie ogólnym gminy) zapisów umożliwiających ograniczenie emisji zanieczyszczeń	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Ryzyko nieaktualnych danych, niska jakość danych
				Prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza – prowadzenie gminnego punktu konsultacyjno-informacyjnego Czyste Powietrze	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Brak zainteresowania społecznego
2.	Zagrożenia hałasem	Cel szczegółowy I. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	Działania związane z ochroną przed hałasem	Modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze Gminy Czeladź	Zadanie monitorowane: Miejski Zarząd Gospodarki Komunalnej w Czeladzi, PZD	Brak środków finansowych, nieotrzymanie środków zewnętrznych
				Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej	Zadanie monitorowane: WIOŚ w Katowicach	Niechęć przedsiębiorców
				Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii tramwajowych	Zadanie monitorowane: ZTM, zarządcy dróg	Brak środków finansowych, nieotrzymanie środków zewnętrznych
				Uwzględnianie terenów narażonych na oddziaływanie hałasu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Ryzyko nieaktualnych danych, niska jakość danych
3.	Pola elektromagnetyczne	Cel szczegółowy I. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	Utrzymanie poziomu promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych	Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy	Zadanie monitorowane: GIOŚ	Brak środków finansowych

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
4.	Gospodarowanie wodami	Cel szczegółowy I. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Realizacja obiektów małej retencji	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Trudności techniczne, brak środków finansowych, trudności w pozyskaniu środków zewnętrznych
				Prowadzenie stałego lokalnego i regionalnego monitoringu wód	Zadanie monitorowane: Czeladzkie Wodociągi, GIOŚ	Niewystarczające zasoby kadrowe
				Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Ryzyko nieaktualnych danych, niska jakość danych
				Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody	Zadanie własne: Gmina Czeladź i monitorowane: Czeladzkie Wodociągi	Brak zainteresowania społecznego
5.	Gospodarka wodno-ściekowa	Cel szczegółowy I. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	Zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki oraz osiągnięcie dobrego stanu wód	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Zadanie własne: Gmina Czeladź i monitorowane: Czeladzkie Wodociągi	Brak przekazu informacji od mieszkańców
				Edukacja ekologiczna w zakresie zasad prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej, w tym ograniczania zużycia wody	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Niska potrzeba uczestniczenia w akcjach edukacyjnych
				Rozbudowa kanalizacji deszczowej i sanitarnej. Wymiana sieci wodociągowo-kanalizacyjnej	Zadanie monitorowane: Czeladzkie Wodociągi, MZGK w Czeladzi	Trudności techniczne, brak środków finansowych, trudności w pozyskaniu środków zewnętrznych
6.	Gospodarka	Cel szczegółowy II.	Gospodarka	Edukacja w zakresie zapobiegania powstawaniu	Zadanie własne: Gmina	Brak zainteresowania społecznego

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
	odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska	odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym	odpadów	Czeladź	
				Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z nieruchomości na terenie Gminy Czeladź	Zadanie własne: Gmina Czeladź, przedsiębiorcy wyłonieni w drodze przetargu	Niewystarczające wpływy z opłat, niepokrywające kosztów odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych
				Sporządzanie corocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Brak lub niezetelne dane do sprawozdania
				Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Niska świadomość konsumentów
				Przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych na poziomie minimum 55% do 2025 r. oraz 60% do 2030 r.	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Niska świadomość społeczeństwa nt. gospodarki odpadami
				Ograniczenie poziomu składowania wytworzonych odpadów do maksymalnie 30% za każdy rok w latach 2025-2029	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Zbyt niski poziom odpadów zebranych selektywnie
				Instalacja Termicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych (ITPOK)	Zadanie monitorowane: Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia	Brak środków finansowych, trudności w otrzymaniu środków zewnętrznych, trudności techniczne
				Zapobieganie powstawaniu tzw. „dzikich wysypisk odpadów”	Zadanie monitorowane: Miejski Zarząd Gospodarki Komunalnej w Czeladzi	Brak środków finansowych
				Realizacja programu usuwania wyrobów	Zadanie własne: Gmina	Brak zainteresowania

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
				zawierających azbest z terenu Gminy Czeladź na lata 2024-2032	Czeladź i monitorowane: spółdzielnie mieszkaniowe, właściciele nieruchomości	mieszkańców
7.	Zasoby przyrodnicze	Cel szczegółowy II. Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska	Zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona i poprawa stanu różnorodności biologicznej i krajobrazu	Akcja nasadzeń drzew, zakup ryb żywych, leków dla pszczoł oraz paszy dla dzikiej zwierzyny	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Brak zainteresowania społecznego
				Usuwanie roślinności inwazyjnej	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Brak środków finansowych
				Ochrona bioróżnorodności obszarów zielonych w Czeladzi	Zadanie monitorowane: Miejski Zarząd Gospodarki Komunalnej w Czeladzi	Brak środków finansowych
				Waloryzacja przyrodnicza Gminy Czeladź	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Brak środków finansowych, brak zasobów kadrowych
				Utrzymanie terenów zieleni, w tym zieleni osiedlowej i przydrożnej	Zadanie monitorowane: MZGK w Czeladzi, MOSiR w Czeladzi, spółdzielnie mieszkaniowe, pozostali zarządcy dróg	Brak dbałości mieszkańców o tereny zielone, dewastacje
8.	Zasoby geologiczne	Cel szczegółowy II. Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska	Zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa	Kontrola stanu dróg i budynków, szczególnie w przypadku odnotowanych tąpnięć	Zadanie monitorowane: GIG Katowice, Nadzór Budowlany Będzin, zarządcy dróg, administratorzy/właściciele budynków	Brak środków finansowych, trudności techniczne
9.	Gleby	Cel szczegółowy II.	Zarządzanie	Sporządzenie i aktualizacja wykazu potencjalnych	Zadanie	Brak przepływu informacji

Lp.	Obszar interwencji	Cel	Kierunek interwencji	Zadania	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Ryzyka
A	B	C	D	E	F	G
		Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska	zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa	historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	monitorowane: Starostwo Powiatowe w Będzinie	
				Okresowe badania jakości gleby i ziemi	Zadanie monitorowane: Starostwo Powiatowe w Będzinie	Trudności techniczne
10.	Zagrożenia poważnymi awariami	Cel szczegółowy I. Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego	Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii	Działalność Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego	Zadanie własne: Gmina Czeladź, Referat Zarządzania Kryzysowego	Brak środków finansowych
				Doposażenie Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w nowoczesny sprzęt	Zadanie własne: Gmina Czeladź i monitorowane: OSP, KP PSP	Brak środków finansowych
				Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Zadanie własne: Gmina Czeladź	Brak zainteresowania społecznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Gminy, a także danych z dokumentów strategicznych, w tym Uchwały nr XIII/172/2025 Rady Miejskie w Czeladzi z dnia 26 lutego 2025 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Czeladź na lata 2025-2035

Tabela 19. Harmonogram realizacji zadań własnych Gminy Czeladź oraz zadań wraz z ich finansowaniem

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania
				2025	2026	2027	2028	Razem	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Realizacja i aktualizacja Założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Czeladź	Gmina Czeladź	b.d.	b.d.	40 000,00	b.d.	b.d.	Budżet gminy
		Realizacja i aktualizacja Planu Adaptacji Miasta Czeladzi do zmian klimatu do roku 2030	Gmina Czeladź	b.d.	b.d.	20 000,00	b.d.	b.d.	Budżet gminy, środki zewnętrzne
		Poprawa efektywności energetycznej w budynkach wielorodzinnych na terenie GZM - program ELENA - opracowanie dokumentacji projektowej	Gmina Czeladź	31 547,00	0,00	0,00	0,00	112 162,00 łączne nakłady finansowe 2023-2025	Budżet, środki GZM
		Program „Ciepłe mieszkanie”	Gmina Czeladź	2 944 700,00	0,00	0,00	0,00	3 736 900,00 łączne nakłady finansowe 2023-2025	Środki WFOŚiGW
		Program „Czyste Powietrze”	Gmina Czeladź	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki zewnętrzne
		Dotacje na wymianę nieefektywnych kotłów węglowych z budżetu miasta	Gmina Czeladź	100 000,00	100 000,00	100 000,00	100 000,00	400 000,00	Budżet gminy
		Projekt zintegrowany LIFE: Śląskie. Przywracamy błękit	Gmina Czeladź	127 026,75	15 367,78	10 245,20	0,00	375 957,60 łączne nakłady finansowe 2023-2027	Budżet gminy, środki z UE
		Montaż instalacji OZE na obiektach gminnych – „Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w zaspakajaniu potrzeb energetycznych Miasta Czeladź ” – I etap	Gmina Czeladź	b.d.	166 944,08	166 944,08	b.d.	333 888,16	Budżet gminy, środki zewnętrzne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania
				2025	2026	2027	2028	Razem	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej w Czeladzi – instalacje OZE”	Gmina Czeladź	2 088 686,65	2 088 686,65	b.d.	b.d.	4 177 373,30	Budżet gminy, środki zewnętrzne
		Bieżące informowanie społeczeństwa o aktualnym stanie zanieczyszczenia powietrza oraz jego wpływie na zdrowie	Gmina Czeladź	0,00					Budżet gminy
		Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako elementu zmian w świadomości społeczności oraz środków prewencyjny	Gmina Czeladź – zadanie realizowane przez pracowników UM Czeladź	0,00					Budżet gminy
		Uwzględnienie w dokumentach planistycznych (mpzp, planie ogólnym gminy) zapisów umożliwiających ograniczenie emisji zanieczyszczeń	Gmina Czeladź	0,00					Budżet gminy
		Prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza – prowadzenie gminnego punktu konsultacyjno-informacyjnego Czyste Powietrze	Gmina Czeladź	15 000,00	15 000,00	15 000,00	15 000,00	60 000,00	WFOŚiGW

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania
				2025	2026	2027	2028	Razem	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
2.	Zagrożenia hałasem	Uwzględnianie terenów narażonych na oddziaływanie hałasu w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego	Gmina Czeladź	0,00					Budżet gminy
3.	Gospodarowanie wodami	Realizacja obiektów małej retencji	Gmina Czeladź	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet gminy
		Uwzględnianie w dokumentach planistycznych map ryzyka powodziowego, map zagrożenia powodziowego, obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz terenów zagrożonych podtopieniami	Gmina Czeladź	0,00					Budżet gminy
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody	Gmina Czeladź	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	8 000,00	Budżet gminy
4.	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Gmina Czeladź – zadanie realizowane przez pracowników UM Czeladź	0,00					Budżet gminy
		Edukacja ekologiczna w zakresie zasad prawidłowej gospodarki wodno-ściekowej, w tym ograniczania zużycia wody	Gmina Czeladź	2 000,00	2 000,00	2 000,00	2 000,00	8 000,00	Budżet Czeladzkich Wodociągów
5.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu	Edukacja w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów	Gmina Czeladź	30 000,00	30 000,00	30 000,00	30 000,00	120 000,00	Wpływy z opłat za gospod. odp. komunalnymi

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania
				2025	2026	2027	2028	Razem	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
	odpadów	Odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych z nieruchomości na terenie Gminy Czeladź	Gmina Czeladź, przedsiębiorcy wyłonieni w drodze przetargu	12 500 000,00	12 500 000,00	13 750 000,00	15 100 000,00	53 850 000,00	Wpływy z opłat za gospod. odp. komunalnymi
		Sporządzanie corocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu gospodarki odpadami komunalnymi	Gmina Czeladź – zadanie realizowane przez pracowników UM Czeladź	0,00					Budżet gminy
		Selektywne zbieranie odpadów ulegających biodegradacji i w konsekwencji ograniczenie składowania tych odpadów	Gmina Czeladź	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet gminy
		Przygotowanie do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych na poziomie minimum 55% do 2025 r. oraz 60% do 2030 r.	Gmina Czeladź	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet gminy
		Ograniczenie poziomu składowania wytworzonych odpadów do maksymalnie 30% za każdy rok w latach 2025-2029	Gmina Czeladź	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet gminy
		Realizacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest w gminach z terenu Gminy Czeladź na lata 2024-2032	Gmina Czeladź	20 000,00	20 000,00	20 000,00	20 000,00	80 000,00	Budżet gminy, WFOŚiGW, środki zewnętrzne
6.	Zasoby przyrodnicze	Akcja nasadzeń drzew, zakup ryb żywych, leków dla pszczoł oraz paszy dla dzikiej zwierzyny	Gmina Czeladź	61 000,00	70 000,00	70 000,00	70 000,00	271 000,00	Budżet gminy
		Usuwanie roślinności inwazyjnej	Gmina Czeladź	0,00	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet gminy, środki zewnętrzne

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Szacunkowe koszty realizacji zadania (w zł)					Źródła finansowania
				2025	2026	2027	2028	Razem	
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
		Waloryzacja przyrodnicza Gminy Czeladź	Gmina Czeladź	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	Budżet gminy
7.	Zagrożenia poważnymi awariami	Działalność Miejskiego Centrum Zarządzania Kryzysowego	Gmina Czeladź, Referat Zarządzania Kryzysowego	Koszty administracyjne					Budżet gminy, środki zewnętrzne
		Doposażenie Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w nowoczesny sprzęt	Gmina Czeladź	366 135,00	115 00,00	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet gminy, środki zewnętrzne
		Edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożeń środowiska i życia ludzi z tytułu poważnych awarii	Gmina Czeladź	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Budżet gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Gminy, a także danych z dokumentów strategicznych, w tym Uchwały nr XIII/172/2025 Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 26 lutego 2025 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Czeladź na lata 2025-2035

Tabela 20. Harmonogram realizacji zadań monitorowanych wraz z ich finansowaniem na lata 2025-2028

Lp.	Obszar interwencji	Zadanie	Jednostka odpowiedzialna lub koordynująca	Szacowane nakłady finansowe na realizację zadania (w tys. zł)	Źródła finansowania
A	B	C	D	E	F
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Termomodernizacja budynków	Czeladzkie Towarzystwo Budownictwa Społecznego-ZBK Sp. z o.o.	1 470 000,00	Środki własne, kredyt bankowy
		Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej - instalacje OZE	Miejski Zarząd Gospodarki Komunalnej w Czeladzi	4 177 373,30	Budżet gminy, środki UE
		Poprawa efektywności energetycznej w budynkach wielorodzinnych na terenie GZM - program ELENA - opracowanie dokumentacji projektowej	Górnośląsko Zagłębiowska Metropolia	112 162,00	Budżet gminy, inne środki
		Program „Czyste Powietrze”	WFOŚiGW w Katowicach	b.d.	Budżet państwa
		Remonty i budowa dróg	Zarządcy dróg	4 359 751,22 budżet gminy w 2025 r.	Środki własne inwestora, budżet gminy, inne środki
		Budowa Velostrady	MZGK w Czeladzi, GZM	b.d.	Budżet UE, budżet GZM
		Montaż instalacji OZE na obiektach gminnych – „Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w zaspakajaniu potrzeb energetycznych Miasta Czeladź”	MZGK w Czeladzi	b.d.	Budżet gminy, środki zewnętrzne
		Infrastruktura systemu roweru miejskiego - obsługa	Miejski Zarząd Gospodarki Komunalnej w Czeladzi	170 000,00 w 2025 r.	Budżet gminy
		Modernizacja oświetlenia ulicznego	Miejski Zarząd Gospodarki Komunalnej w Czeladzi	b.d.	Budżet gminy, środki MZGK
2.	Zagrożenia hałasem	Modernizacja infrastruktury drogowej na obszarze Gminy Czeladź	Miejski Zarząd Gospodarki Komunalnej w Czeladzi, PZD	Wg kosztorysów	Budżet gminy, budżet powiatu
		Kontrola emisji hałasu do środowiska z obiektów działalności gospodarczej	WIOŚ w Katowicach	b.d.	Środki własne WIOŚ
		Stosowanie zabezpieczeń akustycznych na wymagających tego odcinkach dróg i linii tramwajowych	ZTM, zarządcy dróg	b.d.	Środki własne inwestora, inne środki
3.	Pola elektromagnetyczne	Pomiary promieniowania elektromagnetycznego na terenie gminy	GIOŚ	Koszty administracyjne	Środki własne GIOŚ

4.	Gospodarowanie wodami	Prowadzenie stałego lokalnego i regionalnego monitoringu wód	Czeladzkie Wodociągi, GIOŚ	Koszty administracyjne	Środki własne Czeladzkich Wodociągów, GIOŚ
		Działania edukacyjne, promocyjne, propagujące i upowszechniające wiedzę o konieczności, celach, zasadach i sposobach oszczędnego użytkowania wody	Czeladzkie Wodociągi	Koszty administracyjne	Środki własne Czeladzkich Wodociągów
5.	Gospodarka wodno-ściekowa	Prowadzenie ewidencji zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków	Czeladzkie Wodociągi	Koszty administracyjne	Środki własne Czeladzkich Wodociągów
		Rozbudowa kanalizacji deszczowej i sanitarnej. Wymiana sieci wodociągowo-kanalizacyjnej	Czeladzkie Wodociągi, MZGK w Czeladzi	b.d.	Budżet gminy, środki własne, inne środki
6.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Instalacja Termicznego Przetwarzania Odpadów Komunalnych (ITPOK)	Górnośląsko-Zagłębiowska Metropolia	150 506,00 w latach 2025-2026	Środki GZM
		Zapobieganie powstawaniu tzw. „dzikich wysypisk odpadów”	Miejski Zarząd Gospodarki Komunalnej w Czeladzi	b.d.	Budżet gminy
		Realizacja programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czeladź na lata 2024-2032	Spółdzielnie mieszkaniowe, właściciele nieruchomości	b.d.	WFOŚiGW, budżet gminy, środki właścicieli nieruchomości, inne środki
7.	Zasoby przyrodnicze	Ochrona bioróżnorodności obszarów zielonych w Czeladzi	Miejski Zarząd Gospodarki Komunalnej w Czeladzi	całkowita wartość projektu: 722 003,75 zł, wartość dofinansowania: 511 838,72 zł, wkład własny: 210 165,03 zł	Budżet gminy, Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027
		Utrzymanie terenów zieleni, w tym zieleni osiedlowej i przydrożnej	MZGK w Czeladzi, MOSiR w Czeladzi, spółdzielnie mieszkaniowe, pozostali zarządcy dróg	b.d.	Budżet gminy, środki własne, inne środki
8.	Zasoby geologiczne	Kontrola stanu dróg i budynków, szczególnie w przypadku odnotowanych tąpnięć	GIG Katowice, Nadzór Budowlany Będzin, zarządcy dróg, administratorzy/właściciele budynków	b.d.	Środki własne, inne środki
9.	Gleby	Sporządzenie i aktualizacja wykazu potencjalnych historycznych zanieczyszczeń powierzchni ziemi	Starostwo Powiatowe w Będzinie	Koszty administracyjne	Budżet powiatu

		Okresowe badania jakości gleby i ziemi	Starostwo Powiatowe w Będzinie	Koszty administracyjne	Budżet powiatu
10.	Zagrożenia poważnymi awariami	Doposażenie Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej w nowoczesny sprzęt	OSP, KP PSP	b.d.	Środki własne OSP, KP PSP

Źródło: Opracowanie własne na podstawie informacji z Gminy, a także danych z dokumentów strategicznych i informacji ankietowych

8. Doskonalenie systemu finansowania Programu

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska powinno być możliwe m.in. dzięki stworzeniu sprawnego systemu finansowania, w którym podstawowymi źródłami są zarówno środki budżetowe, jak i pozabudżetowe, tj. fundusze ekologiczne, programy pomocowe oraz środki własne inwestorów, a także budżet. Do instrumentów finansowych w zakresie ochrony środowiska należą:

- opłaty za korzystanie ze środowiska,
- kary za korzystanie ze środowiska,
- inne.

Jednostki organizacyjne, instytucje i podmioty realizujące zadania inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska i przyrody oraz zadania w zakresie edukacji ekologicznej, mogą uzyskać pomoc finansową ze środków **funduszy strukturalnych, funduszy celowych, fundacji oraz banków**. W zależności od rodzaju zadania formą dofinansowania może być dotacja, preferencyjny kredyt lub pożyczka.

Poniżej przedstawiono potencjalne źródła finansowania dla zadań określonych w Programie ochrony środowiska.

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

NFOŚiGW promuje przedsięwzięcia ochrony środowiska i należy do największych instytucji finansujących w Polsce. Celem działalności NFOŚiGW jest wspieranie inwestycji ekologicznych o znaczeniu i zasięgu ogólnopolskim i ponadregionalnym oraz zadań lokalnych, istotnych z punktu widzenia potrzeb środowiska.

Informacja o aktualnych naborach wniosków (w 2025 r.) w ramach:

- Programów priorytetowych NFOŚiGW,
- Funduszy Europejskich dla Polski Wschodniej 2021-2027,
- Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko 2021-2027

znajduje się na stronie: <https://www.gov.pl/web/nfosiqw/>

Ważnym zadaniem Narodowego Funduszu jest efektywne i sprawne wykorzystanie środków z Unii Europejskiej, z Norweskiego Mechanizmu Finansowego i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Krajowego Systemu Zielonych Inwestycji (GIS – Green Investment Scheme) oraz Instrumentu finansowego LIFE+. Szczegółowa lista oraz Przewodnik dla beneficjenta znajduje się na stronie internetowej: <https://www.gov.pl/web/nfosiqw/narodowy-fundusz-ochrony-srodowiska-i-gospodarki-wodnej>

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach wspiera działania proekologiczne podejmowane przez administrację publiczną, przedsiębiorców, instytucje i organizacje pozarządowe. Zarządza środkami europejskimi ukierunkowanymi na ochronę środowiska i gospodarkę wodną. Pomaga mieszkańcom województwa śląskiego w wymianie starych źródeł ciepła, termomodernizacji domów, budowie przydomowych oczyszczalni ścieków i zagospodarowaniu wód deszczowych.

WFOŚiGW w Katowicach wspomaga osiągnięcie celów środowiskowych województwa śląskiego, przeznaczając środki finansowe na realizację przedsięwzięć priorytetowych. Harmonogram terminowych naborów wniosków w 2025 r. znajduje się na stronie:

<https://wfosiqw.katowice.pl/dofinansowanie/harmonogram-naborow-2025/>

Dziedziny w ramach których możliwe jest uzyskanie dofinansowania zadań są następujące:

- gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi,
- ochrona atmosfery,
- ochrona wód,
- ochrona przyrody,

- edukacja ekologiczna,
- zapobieganie poważnym awariom i zagrożeniom środowiska,
- profilaktyka zdrowotna,
- zarządzanie środowiskowe.

KPO - Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności

W ramach KPO przewidziano przeprowadzenie szeregu reform i inwestycji uwzględniających zarówno skutki pandemii COVID-19, jak i najważniejsze wyzwania strukturalne, jakie stoją przed Polską. Zawarto w nim strategię na rzecz promowania bardziej konkurencyjnej i odpornej gospodarki, wspierania wzrostu gospodarczego zgodnie z priorytetami unijnymi w zakresie klimatu i technologii cyfrowych oraz poprawy jakości życia w Polsce, w szczególności poprzez inwestycje w odnawialne źródła energii i efektywność energetyczną, zrównoważoną mobilność, opiekę zdrowotną, technologie cyfrowe, a także badania naukowe i innowacje. W KPO skoncentrowano się na sześciu kluczowych obszarach polityki: zielonej transformacji, transformacji cyfrowej, zdrowiu, konkurencyjności i innowacjach, zrównoważonym transporcie i jakości instytucji.

Projekty służące poprawie stanu środowiska i zachowania wysokich walorów przyrodniczych są mogły być realizowane w ramach następujących komponentów:

- Odporność i Konkurencyjność Gospodarki,
- Zielona Energia i Zmniejszenie Energochłonności,
- Zielona, Inteligentna Mobilność.

Formami wsparcia są:

- dotacje,
- pożyczki.

Beneficjentami KPO są:

- jst,
- uczelnie wyższe,
- instytuty naukowo-badawcze,
- spółdzielnie,
- MŚP.

FEnIKS – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko 2021-2027

To krajowy program, który stanowi kontynuację dwóch wcześniejszych programów Infrastruktura i Środowisko 2007-2013 oraz 2014-2020, nadal wspiera gospodarkę niskoemisyjną, ochronę środowiska, przeciwdziałanie i adaptację do zmian klimatu, transport i bezpieczeństwo energetyczne. Budżet Programu wynosi ponad 29 mld euro.

Wsparcie dla zadań środowiskowych można otrzymać w ramach:

- Priorytet 1: Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z Funduszu Spójności.
- Priorytet 2: Wsparcie sektorów energetyka i środowisko z EFRR.

Formami wsparcia są:

- dotacje,
- instrumenty finansowe,
- instrumenty łączące finansowanie zwrotne i dotacyjne.

Beneficjentami FEnIKS-a mogą być:

- przedsiębiorstwa,
- jst,
- podmioty świadczące usługi publiczne w ramach realizacji obowiązków własnych jst,
- właściciele budynków mieszkalnych,
- państwowe jednostki budżetowe i administracji publicznej,
- dostawcy usług energetycznych,
- zarządcy dróg krajowych i linii kolejowych,
- służby ratownicze (ratownictwo techniczne) i odpowiedzialne za bezpieczeństwo ruchu,

- Państwowa Straż Pożarna,
- podmioty zarządzające portami lotniczymi oraz portami morskimi,
- organizacje pozarządowe,
- instytucje ochrony zdrowia, instytucje kultury,
- kościoły i związki wyznaniowe.

Głównym celem programu jest poprawa warunków rozwoju kraju poprzez budowę infrastruktury technicznej i społecznej zgodnie z założeniami rozwoju zrównoważonego, w tym poprzez:

- obniżenie emisyjności gospodarki transformację w kierunku gospodarki przyjaznej środowisku i o obiegu zamkniętym,
- budowę efektywnego i odpornego systemu transportowego o jak najniższym negatywnym wpływie na środowisko naturalne,
- dokończenie realizacji odcinków sieci bazowej TEN-T do roku 2030,
- poprawę bezpieczeństwa transportu,
- zapewnienie równego dostępu do opieki zdrowotnej oraz poprawę odporności systemu ochrony zdrowia,
- wzmocnienie roli kultury w rozwoju społecznym i gospodarczym.

Realizując program, będzie się dążyć do zwiększenia efektywności energetycznej mieszkalnictwa, budynków użyteczności publicznej i przedsiębiorstw oraz zwiększenia udziału zielonej energii z odnawialnych źródeł energii w końcowym zużyciu energii.

Inwestycje w infrastrukturę energetyczną mają przynieść poprawę jakości i bezpieczeństwa funkcjonowania sieci elektroenergetycznych oraz rozwój inteligentnych sieci gazowych i wzrost ich znaczenia w nowoczesnym, zielonym systemie energetycznym. Inwestycje w sektorze środowiska mają przyczynić się do większej odporności na zmiany klimatu (w tym na susze i powodzie) oraz ochronę dziedzictwa przyrodniczego (wzrost zdolności retencyjnych oraz poprawę systemów monitorowania i zarządzania kryzysowego).

W programie dąży się do poprawy gospodarowania wodą pitną oraz ściekami komunalnymi, a także odpadami komunalnymi.

Program Funduszy Europejskich dla Śląskiego 2021-2027

W aktualnej wersji programu, w porównaniu do wstępnego projektu uzupełniono lub zmieniono następujące elementy:

- wsparcie z Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji zostało włączone do programu w ramach nowego priorytetu,
- dodano plan finansowy programu (w tym podział na kategorie interwencji),
- dodano propozycje wskaźników produktu i rezultatu (jeszcze bez wartości docelowych),
- zmodyfikowano i uzupełniono zakres wsparcia w ramach celów polityki 1-5 zgodnie z bieżącymi ustaleniami oraz stanem negocjacji perspektywy 2021-2027.

Przygotowany projekt programu FE SL 2021-2027 v. 1 jest podstawą do:

- dalszych ustaleń na poziomie regionu,
- negocjacji uzgodnień w ramach Kontraktu Programowego dla Województwa Śląskiego.

Program ten obejmuje następujące priorytety:

- Priorytet I: Inteligentne Śląskie,
- Priorytet II: Ekologiczne Śląskie,
- Priorytet III: Mobilne Śląskie,
- Priorytet IV: Lepiej połączone Śląskie,
- Priorytet V: Społeczne Śląskie,
- Priorytet VI: Śląskie dla mieszkańca,
- Priorytet VII: Śląskie bliżej obywateli,
- Priorytet VIII: Śląskie w transformacji,
- Priorytet IX: Pomoc techniczna EFRR,
- Priorytet X: Pomoc techniczna EFS+.

- Priorytet XI: Pomoc techniczna FST.

Instrument finansowy LIFE

LIFE+ jest jedynym instrumentem finansowym Unii Europejskiej koncentrującym się wyłącznie na współfinansowaniu projektów w dziedzinie ochrony środowiska. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa ochrony środowiska, realizacja polityki ochrony środowiska oraz identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących ochrony środowiska.

Program ten funkcjonuje w Unii Europejskiej od 1992 r. i aktualnie jest kontynuowany w perspektywie finansowej 2021-2027. Program LIFE obejmuje następujące obszary priorytetowe:

- ochrona środowiska i efektywne gospodarowanie zasobami,
- przyroda i różnorodność biologiczna,
- zarządzanie i informacja w zakresie środowiska,
- ograniczenie wpływu człowieka na klimat,
- dostosowanie się do skutków zmian klimatu,
- zarządzanie i informacja w zakresie klimatu.

Program zarządzany jest przez Komisję Europejską, która raz do roku ogłasza nabór wniosków. Wnioski kierowane są do Komisji za pośrednictwem Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, który pełni funkcję Krajowego Punktu Kontaktowego LIFE. Finansowanie z LIFE mogą otrzymywać jednostki, podmioty i instytucje publiczne lub prywatne zarejestrowane na terenie dowolnego państwa należącego do Wspólnoty Europejskiej.

9. Usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska Programu

Realizacja Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2025-2028 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2029-2032 spoczywa na władzach gminy. Zakres monitoringu realizacji powinien obejmować ocenę:

- stopnia wykonania określonych zadań,
- stopnia realizacji przyjętych celów,
- rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i zadaniami, a ich wykonaniem oraz analizę tych rozbieżności.

Stopień realizacji zadań określonych w niniejszym Programie powinien być oceniany, co dwa lata tj. w 2027 r. za okres 2025-2026 i w 2029 r. za okres 2027-2028. Oceny te będą podstawą do kolejnej aktualizacji niniejszego dokumentu.

Podstawą właściwego systemu oceny realizacji Programu ochrony środowiska jest dobry system sprawozdawczości. W tab. 21 poniżej przedstawiono wskaźniki monitorowania Programu, przyjmując, że lista ta nie jest wyczerpująca i będzie sukcesywnie w miarę potrzeb modyfikowana.

Do określenia niniejszych wskaźników posłużą dane udostępniane przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ), Główny Urząd Statystyczny (GUS) oraz informacje uzyskane z Urzędu Miasta w Czeladzi.

Realizacja założonych w Programie Ochrony Środowiska zadań wymaga pozyskania znacznych środków finansowych. Szczególnie dla zadań wysokonakładowych istotne jest pozyskanie funduszy ze źródeł zewnętrznych. W tym celu niezbędne jest monitorowanie dostępności środków finansowych oraz skuteczna współpraca ze wszystkimi jednostkami organizacyjnymi na terenie Gminy oraz dokonywanie analiz dostępnych źródeł finansowania.

Istotnym zadaniem jednostek odpowiedzialnych za realizację Programu będzie utrzymywanie bieżących kontaktów z Urzędem Miasta w Czeladzi oraz raportowanie postępów realizacji Programu. Jest to działanie bardzo ważne dla osiągnięcia założonych celów. Burmistrz Miasta jest odpowiedzialny za przygotowanie projektu budżetu, prowadzi nadzór jego wykonania oraz kontrolę realizacji zleconych zadań. Z tego względu na przedstawienie Burmistrzowi Miasta informacji o możliwościach pozyskania środków pozabudżetowych, bieżąca realizacja budżetu dla potrzeb realizowanych zadań, a także odpowiednia współpraca jest istotna dla pomyślnej realizacji Programu.

Monitorowanie realizacji postępu powinno być wewnętrznym mechanizmem wspomagającym zarządzanie Programem i powinno polegać na gromadzeniu informacji na temat dotyczący danego projektu w aspekcie finansowym, a także rzeczowym. Działania powinny również dotyczyć procesu systematycznego analizowania informacji, w celu określenia, czy założenia pokrywają się z osiąganymi rezultatami i celami na poszczególnych etapach realizacji projektu. Monitorowanie ma spełniać przede wszystkim funkcję wewnętrznej kontroli stanu realizacji poszczególnych zadań zaplanowanych w Programie. Powinien to być proces ciągły trwający aż do zakończenia prac nad danym projektem. Podjęcie takich działań zwiększa prawdopodobieństwo ukończenia zadań zaproponowanych do realizacji w harmonogramie zadań Programu.

Informowanie opinii publicznej oraz prowadzenie działań edukacyjnych jest istotne ze względu na podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców. Działania edukacyjne mogą w dłuższej perspektywie przyczynić się m.in. do ograniczenia ilości tzw. „dzikich wysypisk odpadów”, czy też ograniczenia spalania odpadów w gospodarstwach domowych. Wzrost świadomości ekologicznej wśród mieszkańców może przyczynić się do poprawy jakości środowiska w Gminie.

Tabela 21. Wskaźniki monitorowania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź

Lp.	Obszar interwencji	Wskaźnik		
		Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
A	B	D	E	F
1.	Ochrona klimatu i jakości powietrza	Substancje, których stężenia przekroczyły wartości dopuszczalne (GIOŚ)	Benzo(α)piren, PM10	Brak substancji z przekroczeniami
2.	Zagrożenia hałasem	Miejsca gdzie poziom hałasu przekracza wartości dopuszczalne wg obowiązujących przepisów (GIOŚ)	b.d.	Poziom hałasu nieprzekraczający dopuszczalnych norm
3.	Pola elektromagnetyczne	Wartość poziomów pól elektromagnetycznych w 2024 r. w Czeladzi	1,4	od 28 V/m do 61 V/m
4.	Gospodarowanie wodami	Klasa jakości wód podziemnych (GIOŚ)	III	I
5.	Gospodarka wodno-ściekowa	Zużycie wody w gospodarstwach domowych [dam ³ /rok] (Czeladzkie Wodociągi, stan na 31.12.2024 r.)	920,9	Zmniejszenie zużycia
6.		Zużycie wody na potrzeby przemysłu [dam ³ /rok] (GUS, stan na 31.12.2024 r.)	6,0	Zmniejszenie zużycia
7.		Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w [%] ogółu ludności (GUS)	99,6	Zwiększenie lub utrzymanie stanu
8.		Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w [%] ogółu ludności (GUS)	94,0	Zwiększenie lub utrzymanie stanu
9.		Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków [%] ogólnej liczby ludności (GUS, stan na 31.12.2024 r.)	94,1	Zwiększenie lub utrzymanie stanu
10.		Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów w [%] ludności (GUS, stan na 31.12.2024 r.)	94,1	Zwiększenie lub utrzymanie stanu
11.	Gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów	Masa odebranych odpadów komunalnych ogółem [Mg/rok] (dane z gminy, stan na 31.12.2024 r.)	12 215,04	Zmniejszenie ilości powstających odpadów komunalnych
12.		Masa odpadów komunalnych zebranych selektywnie [Mg/rok] (dane z gminy, stan na 31.12.2024 r.)	4 272,35	Zwiększenie ilości odpadów komunalnych zbieranych selektywnie
13.		Ilość odebranych zmieszanych odpadów komunalnych [Mg/rok] (dane z gminy, stan na 31.12.2024 r.)	7 942,69	Zmniejszenie ilości zmieszanych odpadów komunalnych

Lp.	Obszar interwencji	Wskaźnik		
		Nazwa (źródło danych)	Wartość bazowa	Wartość docelowa
A	B	D	E	F
14.		Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła z odpadów komunalnych [%] (dane z gminy, stan na 31.12.2024 r.)	36,67	Zwiększenie
15.	Zasoby przyrodnicze	Powierzchnia parków spacerowo-wypoczynkowych ogółem [ha] (GUS)	42,0	Utrzymanie i zachowanie stanu istniejącego lub wzrost
16.		Powierzchnia zielenców ogółem [ha] (GUS)	7,0	Utrzymanie i zachowanie stanu istniejącego lub wzrost
17.		Powierzchnia zieleni ulicznej ogółem [ha] (GUS)	28,0	Utrzymanie i zachowanie stanu istniejącego lub wzrost
18.		Powierzchnia terenów zieleni osiedlowej ogółem [ha] (GUS)	56,02	Utrzymanie i zachowanie stanu istniejącego lub wzrost
19.	Gleby	Klasy jakości gleb	IIIb, IVa i IVb	I
20.	Zasoby geologiczne	Liczba złóż aktualnie eksploatowanych na podstawie wydanych przez Starostę koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż	0	Zachowanie
21.	Zagrożenia poważnymi awariami	Liczba zakładów w rejestrze potencjalnych sprawców poważnych awarii [szt.]	0	Zachowanie
		Liczba zdarzeń o znamionach poważnej awarii oraz poważnych awarii	0	Zachowanie

Źródło: Opracowanie własne

10. Materiały źródłowe

1. Załącznik do Wytycznych do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, Ministerstwo Klimatu, styczeń 2020 r.
2. Polityka Ekologiczna Państwa 2030 – strategii rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej.
3. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju. Polska 2030. Trzecia Fala Nowoczesności.
4. Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030.
5. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
6. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030.
7. Strategia Produktywności 2030.
8. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.
9. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030.
10. Polityka Energetyczna Polski do 2040 r.
11. Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.).
12. Polska Strategia Wodorowa do roku 2030 z perspektywą do roku 2040.
13. Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.
14. Krajowy Plan na rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2023.
15. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030.
16. Strategia Rozwoju Systemu Bezpieczeństwa Narodowego Rzeczypospolitej Polskiej 2022.
17. Polityka Surowcowa Państwa.
18. Krajowa Polityka Miejska.
19. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły.
20. Plan Zarządzania Ryzykiem Powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły.
21. Program przeciwdziałania niedoborowi wody, Retencja, zatrzymaj wodę.
22. Plan przeciwdziałania skutkom suszy.
23. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.
24. Program Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego.
25. Program Ochrony Powietrza dla województwa śląskiego przyjętego Uchwałą Nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 r. wraz z aktualizacją – Uchwałą Nr VI/62/8/2023 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 20 listopada 2023 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji „Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego” przyjętego uchwałą Nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 22 czerwca 2020 r.
26. Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030.
27. Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, Zielone Śląskie.
28. Program Ochrony Środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego.
29. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Będzińskiego na lata 2025-2028 z perspektywą do roku 2032.
30. Program ochrony środowiska przed hałasem dla Powiatu Będzińskiego do roku 2023.
31. Program Rozwoju Powiatu Będzińskiego na lata 2021-2027.
32. Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2021-2024 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2025-2028.
33. Plan adaptacji Miasta Czeladzi do zmian klimatu do roku 2030.
34. Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Czeladź.
35. Strategia Rozwoju Miasta Czeladź na lata 2024-2030.
36. Gminny Programu Rewitalizacji Miasta Czeladź na lata 2016-2023 przyjętego uchwałą Rady Miejskiej w Czeladzi nr XIII/174/2025 z dnia 26 lutego 2025 r.

37. Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Czeladź na lata 2024-2032.
38. Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2021-2024 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2025-2028 za lata 2021-2022, Czeladź, kwiecień, 2023 r.
39. Raport o stanie gminy – Miasto Czeladź 2023, Czeladź, 2024 r.
40. Raport o stanie gminy – Miasto Czeladź 2024, Czeladź, 2025 r.
41. Uchwała nr XIII/172/2025 Rady Miejskiej w Czeladzi z dnia 26 lutego 2025 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Miasta Czeladź na lata 2025-2035.
42. <https://www.czeladz.pl/>
43. <https://geoportal.orsip.pl/aplikacje-mapowe>.
44. <https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy>
45. MIDAS Państwowy Instytut Geologiczny - Państwowy Instytut Badawczy
<http://geoportal.pgi.gov.pl/midas-web>.
46. Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce, wg stanu na 31.XII.2024 r., Państwowy Instytut Geologiczny, Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa 2025 r.
47. <https://geolog.pgi.gov.pl/#>
48. <https://geologia.pgi.gov.pl/arcgis/apps/MapSeries/index.html?appid=8d14826a895641e2be10385ef3005b3c>
49. GUS, Bank Danych Lokalnych.
50. https://wody.isok.gov.pl/imap_kzgw/?gpmap=gpWORP
51. <https://www.uke.gov.pl/>
52. Ocena stanu akustycznego środowiska na terenie województwa śląskiego w roku 2023. GIOŚ, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach, Katowice, październik 2024 r.
53. https://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=pomiary&p=345
54. Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2020, GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach Departamentu Monitoringu Środowiska, Katowice 2021 r.
55. Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2021, GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach Departamentu Monitoringu Środowiska, Katowice 2022 r.
56. Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2022, GIOŚ Departament Monitoringu Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach, Katowice 2023 r.
57. Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2023, GIOŚ Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach Departamentu Monitoringu Środowiska, Katowice 2024 r.
58. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2022 w województwie śląskim, Katowice, czerwiec 2023 r.
59. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2023 w województwie śląskim, Katowice, czerwiec 2024 r.
60. Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku w roku 2024 w województwie śląskim, Katowice, czerwiec 2025 r.
61. <http://www.gios.gov.pl/pl/powazne-awarie>.

Uzasadnienie

W celu realizacji polityki ochrony środowiska organ wykonawczy gminy, zgodnie z ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz.U. 2025 poz. 647 ze zm.), sporządza gminny program ochrony środowiska.

Wykonując ustawowy obowiązek opracowano Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2025-2028 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2029-2032. Zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 17 ust. 2 pkt 3 ustawy Prawo ochrony środowiska, projekt programu przekazano do zaopiniowania organowi wykonawczemu Powiatu Będzińskiego. Uchwałą nr 111/25 z 12 września 2025 r. Zarząd Powiatu Będzińskiego zaopiniował pozytywnie projekt Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2025-2028 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2029-2032.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Katowicach pismem znak: WOOS.410.147.2025.MM z dnia 09 maja 2025 r. uzgodnił odstąpienia od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla projektu ww. dokumentu.

Również Śląski Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Katowicach Opinią Sanitarną znak NS-NZ.9022.21.17.2025 z dnia 06 maja 2025 r. uznał za zasadne odstąpienie od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko w zakresie wymagań higienicznych i zdrowotnych dla projektu ww. dokumentu.

Ponadto w lipcu 2025 r. Program został podany do publicznej wiadomości, celem zebrania uwag od lokalnej społeczności. W wyznaczonym terminie nie wpłynęły żadne uwagi.

„Program Ochrony Środowiska dla Gminy Czeladź na lata 2025-2028 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2029-2032” definiuje cele i zadania na najbliższe lata, monitoring realizacji programu oraz nakłady finansowe potrzebne na wdrożenie założeń programu. Działania ujęte w Programie mają na celu osiągnięcie trwałego i zrównoważonego rozwoju Gminy Czeladź oraz poprawę jej atrakcyjności poprzez działania społeczne i inwestycyjne w zakresie ochrony środowiska, a także poprawę świadomości mieszkańców gminy w zakresie zachowań proekologicznych.

Uchwalony w takim kształcie Program Ochrony Środowiska może być wykorzystywany jako główny instrument strategicznego zarządzania środowiskiem oraz przesłanką do konstruowania budżetu gminy i podstawą do ubiegania się o fundusze celowe.